

รายงานการวิจัย

การสำรวจสภาพปัญหาและอุปสรรคและความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐรวมทั้งความต้องการในการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรของอุตสาหกรรมด้านการเกษตรในพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT) ของไทย

IMT-gt

6.T52

โดย
รองศาสตราจารย์ ดร. สุชัยญา ทอวริกษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปริญญา เจริญใจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีดีถ พรมหมี
คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของอุตสาหกรรมเกษตร 2) ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมเกษตร 3) ความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่างๆ ของอุตสาหกรรมเกษตร และ 4) ความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรของอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ IMT-GT โดยใช้ข้อมูลข้อมูลหลักจากการสำรวจโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราและไม้ยาง ในจังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และตรัง อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ในจังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี ชุมพร และตรัง และอุตสาหกรรมอาหารทะเล ในจังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี ปัตตานี และตรัง โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 121 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่าสถานประกอบการในอุตสาหกรรมเกษตรมีระยะเวลาในการประกอบกิจการเฉลี่ยมากกว่า 10 ปี มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการเฉลี่ย 40.00 - 121.61 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 77.80-197.53 ล้านบาท ในปี 2551 ในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีจำนวนบุคลากรมากที่สุดเฉลี่ย 558.00 คน สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพารามีกำลังการผลิตเฉลี่ย 67,743.16 ตันต่อปี อุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูป มีกำลังการผลิตเฉลี่ย 766,589.04 ลูกบาศก์ฟุตต่อปี สำหรับอุตสาหกรรมยางพาราที่เป็นผลิตภัณฑ์จากยาง (ถุงมือยาง) มีกำลังการผลิตเฉลี่ย 801.25 ล้านชิ้นต่อปี สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 31.21 ตันต่อวัน สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 53.67 ตันต่อชั่วโมง การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมเกษตรส่วนใหญ่มีการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญด้านการผลิต ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ และวัตถุดิบมีราคาแพง ปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ ปัญหาสภาพการแข่งขันรุนแรง ไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า ราคาขายสินค้าต่ำเกินไป และปัญหาด้านทุนทางการตลาดสูง ปัญหาด้านการเงิน ได้แก่ ปัญหาการขาดสภาพคล่อง ปัญหาขาดแคลนเงินทุน และปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์การ ที่สำคัญได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรหรือแรงงาน

ความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐด้านการผลิต พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการฝึกอบรมให้ความรู้แก่พนักงานมากที่สุด อุตสาหกรรมอาหารทะเลต้องการให้สนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และความรู้ทั่วไปมากที่สุด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันต้องการให้สนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับปาล์มน้ำมันแก่เกษตรกรมากที่สุด ความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาด สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและ

ดงอ

เลขหมู่ HD9016.T52 ล73 2551 ก.1

Bib Key.....

- 7 ส.ธ. 2553

ไม้ยางแปรรูป มีความต้องการให้สนับสนุนการส่งเสริมตลาดภายใน-นอกประเทศ/ลดข้อจำกัดในการขยายตลาด และเปิดตลาดใหม่ๆ/ออกบูธแสดงสินค้ามากที่สุด สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความต้องการการสนับสนุนการจัดหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ๆ/การสนับสนุนทางการตลาดมากที่สุด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีความต้องการการสนับสนุนให้รัฐ/ผู้ซื้อมีส่วนในการกำหนดราคาตลาดมากที่สุด ความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุน พบว่าสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมากกว่าครึ่งมีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการเงิน

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้บริหารระดับสูงและระดับกลาง พบว่าสถานประกอบการในอุตสาหกรรมเกษตรสัดส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาฝึกอบรมด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำมากที่สุด ส่วนความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้บริหารระดับต้น มีค่อนข้างน้อย ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับพนักงานทั่วไป มีความแตกต่างในแต่ละอุตสาหกรรม ดังนี้ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูป ต้องการพัฒนาฝึกอบรมทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสารมากที่สุด สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลต้องการพัฒนาฝึกอบรมการผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลดต้นทุน ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันต้องการพัฒนาฝึกอบรมเทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออกมากที่สุด ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับพนักงานระดับล่าง สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางพารามีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมการจัดการระบบทำงานให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลต้องการพัฒนาฝึกอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการที่เกี่ยวกับพนักงานมากที่สุด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันต้องการพัฒนาฝึกอบรมเกี่ยวกับทัศนคติที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดี ความรู้เกี่ยวกับโรงงานมากที่สุด

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทคัดย่อ	(1)
สารบัญ	(3)
สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพประกอบ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร	4
2.1 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมยางพาราและแปรรูปไม้ยางพารา	4
2.2 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมอาหารทะเล	28
2.3 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	43
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	57
3.1 ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล	57
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการศึกษา	59
4.1 สภาพทั่วไปของสถานประกอบการ	59
4.2 ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของสถานประกอบการในด้านต่างๆ	73
4.3 ความต้องการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่างๆ ของสถานประกอบการ	82
4.4 ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรของสถานประกอบการ	95
บทที่ 5 สรุปวิจัย และข้อเสนอแนะ	113
5.1 สรุปผลวิจัย	113
5.2 ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	126

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง	7
2.2 จำนวนอุตสาหกรรม การลงทุน และการจ้างงานของอุตสาหกรรมยางและไม้ ยางพาราในภาคใต้	9
2.3 ปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยางภายในประเทศ	11
2.4 มูลค่าการส่งออกของสินค้ายางและผลิตภัณฑ์ยาง	13
2.5 มูลค่าการนำเข้าของสินค้ายางและผลิตภัณฑ์ยาง	14
2.6 มูลค่าการส่งออกไม้ยางพาราแปรรูปของไทย	15
2.7 มูลค่าการส่งออกไม้ยางพาราแปรรูปของไทย ในตลาดส่งออกสำคัญ	15
2.8 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าไม้ยางพาราแปรรูปของไทย	16
2.9 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าไม้ยางพาราแปรรูปของไทย ในตลาดนำเข้าสำคัญ	17
2.10 ปริมาณส่งออกสินค้ายางผ่านด่านศุลกากรในภาคใต้ ปี 2545-2549	19
2.11 ปริมาณการผลิตอาหารทะเลกระป๋อง ปี 2546-2549	30
2.12 มูลค่าการส่งออกอาหารทะเลกระป๋อง	37
2.13 จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบของไทย ปี 2550	43
2.14 ปริมาณการผลิตน้ำมันปาล์มดิบในประเทศ ปี 2536 – 2549	44
2.15 โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของไทย	45
2.16 จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ กำลังการผลิต และความต้องการผลปาล์ม สดของ จ. สุราษฎร์ธานี ปี 2550	46
2.17 จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ กำลังการผลิต และความต้องการผลปาล์ม สด ของ จ. กระบี่ปี 2550	47
2.18 จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ กำลังการผลิต และความต้องการผลปาล์ม สด ของ จ. ชุมพรปี 2550	48
2.19 ราคาปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้เปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตปี 2538-2550	49
2.20 ราคารับซื้อผลปาล์มน้ำมันเฉลี่ยในเดือนพฤศจิกายน 2550 ของโรงงาน สกัด 4 แห่ง	50
2.21 ราคารับซื้อผลปาล์มน้ำมันในเดือนธันวาคม 2550 ของโรงงานสกัด 3 แห่ง	50
2.22 บัญชีสมดุลน้ำมันปาล์มดิบของไทยปี 2538-2549 (หน่วยเป็นตัน)	51

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.1 สภาพทั่วไปของสถานประกอบการ	59
4.2 กำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพารา (ขั้นต้น)	65
4.3 กำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูป	65
4.4 กำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง	66
4.5 กำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล	66
4.6 กำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	67
4.7 สาเหตุในการเลือกประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป	68
4.8 สาเหตุในการเลือกประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล	69
4.9 สาเหตุในการเลือกประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	70
4.10 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม	71
4.11 ตลาดต่างประเทศของแต่ละอุตสาหกรรม	72
4.12 ปัญหาของผู้บริหาร	74
4.13 จำนวนและร้อยละของประเด็นปัญหาด้านการผลิตของสถานประกอบการ ในแต่ละอุตสาหกรรม	74
4.14 จำนวนและร้อยละของประเด็นปัญหาด้านการตลาดของสถานประกอบการ ในแต่ละอุตสาหกรรม	77
4.15 จำนวนและร้อยละของประเด็นปัญหาด้านการเงิน การลงทุนของ สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม	79
4.16 จำนวนและร้อยละของประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์การ ของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม	80
4.17 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐของสถานประกอบการ	82
4.18 ความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของสถานประกอบการ	82
4.19 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป	83
4.20 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.21 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	85
4.22 ความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของสถานประกอบการ	86
4.23 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป	87
4.24 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล	88
4.25 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	89
4.26 ความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของ สถานประกอบการ	90
4.27 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป	91
4.28 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐ ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล	91
4.29 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	92
4.30 ความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของสถานประกอบการ	92
4.31 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป	93
4.32 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล	94
4.33 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	94
4.34 ความต้องการฝึกอบรมบุคลากรตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของ สถานประกอบการ	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.35 ความต้องการพัฒนาฝึกรอบบรมบุคลากรตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางของ สถานประกอบการ	99
4.36 ความต้องการพัฒนาฝึกรอบบรมบุคลากรตำแหน่งผู้บริหารระดับต้นของ สถานประกอบการ	102
4.37 ความต้องการพัฒนาฝึกรอบบรมบุคลากรตำแหน่งพนักงานทั่วไปของ สถานประกอบการ	106
4.38 ความต้องการพัฒนาฝึกรอบบรมบุคลากรตำแหน่งพนักงานระดับล่างของ สถานประกอบการ	109
4.39 ความคิดเห็นอื่นๆของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม	111

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
2.1 สายโซ่การผลิต (Value Chains) ของอุตสาหกรรมยาง	6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย

ดังที่ทราบกันแล้วว่าโครงการ IMT-GT มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อ กระตุ้นบทบาทของเอกชนในการนำไปสู่ความจำเป็นเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจ และส่งเสริมให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยรัฐบาลของทั้ง 3 ประเทศ ได้ตกลงร่วมกันที่จะส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการสร้างความจำเป็นเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจ และผลักดันให้โครงการ IMT-GT เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และได้กำหนดเป้าหมายหลักของโครงการที่สำคัญ คือ 1) เพิ่มปริมาณการค้าและการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย 2) เพิ่มปริมาณการส่งออกจากพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่ายไปยังตลาดโลก และ 3) ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชากรในพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย และประชาชนโดยส่วนรวมของทั้ง 3 ประเทศให้ดีขึ้น โดยภาคเอกชนเป็นกลไกนำการพัฒนาและภาครัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนการดำเนินการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในฐานะที่เป็นสถาบันทางการศึกษาที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคนี้ ได้ให้ความสำคัญกับโครงการ IMT-GT มาโดยตลอด โดยเฉพาะในเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนา และการให้บริการวิชาการแก่สังคม อย่างไรก็ตาม ในการสนับสนุนการทำงานของภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายหลักของโครงการ มาถึงปัจจุบันภาครัฐเองยังขาดข้อมูลที่จำเป็นอีกมากที่จะใช้ในการจัดทำแผนงานโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งภายในและภายนอกประเทศ หนึ่งในข้อมูลที่สำคัญดังกล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรค และความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐ รวมทั้งความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรของอุตสาหกรรมในสาขาต่างๆ ที่เป็นสาขาหลักในพื้นที่

พื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่ายของไทยในปัจจุบันครอบคลุมพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด 14 จังหวัด และเศรษฐกิจของภาคใต้ เมื่อพิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคใต้ (Gross Regional Product : GRP) พบว่าภาคเกษตรมีสัดส่วนของ GRP สูงถึงร้อยละ 38.2 (ของประเทศประมาณร้อยละ 11) และในภาคเกษตรนี้ สาขาที่โดดเด่น คือ กสิกรรม มีสัดส่วนใน GRP สูงถึงร้อยละ 16.5 ซึ่งพืชที่สำคัญ คือ ยางพารา ข้าว ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลชนิดต่างๆ ที่สำคัญรองลงมาเป็นสาขาประมง คิดเป็นร้อยละ 15.1 ของ GRP ซึ่งสัดส่วนของสาขาประมงในภาคใต้นี้จะสูงกว่าของประเทศมาก (ของประเทศประมาณร้อยละ 2.1) เพราะในภาคใต้มีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์

สำหรับการทำประมงมาก ทั้งทางด้านประมงทะเล และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ส่วนสาขาเกษตรที่มีความโดดเด่นเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ คือ การแปรรูปการเกษตรอย่างง่าย มีสัดส่วนใน GRP ร้อยละ 3.9 การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่ายจะเกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรของพื้นที่เป็นหลัก

จากการที่ภาคเกษตรมีความโดดเด่นมาก ทำให้ภาคได้มีอุตสาหกรรมและการค้าที่ต่อเนื่อง และเกี่ยวข้องกับเกษตรจำนวนมากเช่นกัน โดยอุตสาหกรรมเกษตรที่โดดเด่นมากในพื้นที่ คือ อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางพารา อุตสาหกรรมอาหารทะเลและเกี่ยวข้องกับสัตว์น้ำ และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมัน ซึ่งอุตสาหกรรมเกษตรดังกล่าวมีความสำคัญในทุกด้าน ทั้งด้านการสร้างรายได้ให้ประชากรในพื้นที่ซึ่งประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับยางพารา การจ้างงาน และสร้างเงินตราต่างประเทศ

ด้วยความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ภาคเอกชนต้องประสบกับปัญหาอุปสรรคมากมาย จำเป็นต้องปรับตัวและได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม เพื่อความอยู่รอดและพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน ดังนั้น การศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค และความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐ รวมทั้งความต้องการในการพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากรของอุตสาหกรรมที่แท้จริง จึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในการเข้าไปจัดกิจกรรมสนับสนุน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสอดคล้องกับความต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับภาคเอกชน ซึ่งเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของพื้นที่

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ IMT-GT
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ศึกษา
3. เพื่อศึกษาความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่างๆ ของอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ศึกษา และ
4. เพื่อศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรของอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ศึกษา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่อทราบถึงข้อมูลพื้นฐานโดยทั่วไปของอุตสาหกรรมเกษตร ปัญหาและอุปสรรค ความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่างๆ และความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรของ

อุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ศึกษาแล้ว จะทำให้การเข้าไปจัดกิจกรรมสนับสนุนเพื่อการแก้ไข
ปัญหาสอดคล้องกับความต้องการ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดทำให้อุตสาหกรรมฯ ซึ่งเป็นตัวหลัก
ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของพื้นที่ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมช่วยให้กิจกรรมทาง
เศรษฐกิจสามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจในครั้งนี้จะเน้นศึกษาเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตรหลักของภาคใต้ ได้แก่
อุตสาหกรรมยางและไม้ยางพารา อุตสาหกรรมอาหารทะเล และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

อุตสาหกรรมยางพารา ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตน้ำยางข้น อุตสาหกรรมผลิตถุงมือยาง
อุตสาหกรรมผลิตถุงยางอนามัย เป็นต้น ส่วนอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพารา ได้แก่ โรงงานผลิต
เฟอร์นิเจอร์ โรงงานผลิตไม้ยางพาราแปรรูป สำหรับอุตสาหกรรมอาหารทะเล ได้แก่ โรงงานผลิต
ปลากระป๋อง โรงงานปลาป่น โรงงานน้ำปลา และโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำในรูปแบบอื่นๆ
เช่น ซูริมิ อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

ในบทนี้เป็นการนำเสนอการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเกษตรหลักในพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT) ของไทยในปัจจุบัน ครอบคลุมพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด 14 จังหวัด โดยทำการศึกษาอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพารา อุตสาหกรรมอาหารทะเล และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมัน ที่เกี่ยวเนื่องกับสภาพปัญหาและอุปสรรค และความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐรวมทั้งความต้องการในการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรของอุตสาหกรรมด้านการเกษตรดังกล่าว โดยมีเนื้อหาต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้

2.1 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมยางพาราและแปรรูปไม้ยางพารา

อุตสาหกรรมยางนับเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ โดยในแต่ละปีประเทศไทยมีรายได้จากการส่งออกยางดิบ ผลิตภัณฑ์ยาง ตลอดจนผลิตภัณฑ์จากไม้ยางพาราเป็นจำนวนหลายหมื่นล้านบาท แม้ว่ารายได้จากการส่งออกส่วนใหญ่จะเป็นรายได้จากการส่งออกยางธรรมชาติดิบ แต่ปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายกระตุ้นให้เอกชนนำยางดิบไปแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ยางที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นก่อนที่จะนำออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางของไทยจึงขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลทำให้เกิดการขาดแคลนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยียาง นอกจากนี้ การเปิดเขตการค้าเสรีในอนาคตก็นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการของไทยจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงกระบวนการผลิตพร้อม ๆ กับการพัฒนาและนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงเป็นที่ยอมรับในระดับสากลและมีต้นทุนที่ต่ำที่สุด

อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยางเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศทั้งในแง่ของการสร้างมูลค่าเพิ่มและการจ้างงาน จากการที่ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกยางธรรมชาติมากที่สุดในโลก ส่งผลให้เกิดความได้เปรียบในด้านวัตถุดิบและสร้างมูลค่าในการส่งออกให้กับประเทศเป็นอย่างมาก

อุตสาหกรรมยางพาราเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปขั้นต้นที่นำเอาน้ำยางสดที่กรี๊ดได้จากต้นยางพารามาแปรรูปให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมและสะดวกในการนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง ยางพาราขั้นต้นที่ผลิตได้แบ่งออกเป็น 5 ชนิด ได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง ยางเครป ยางผึ่งแห้งและน้ำยาง ยางพาราขั้นต้นเหล่านี้จะนำไปใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ยางพาราสำเร็จรูป เช่น ยางยานพาหนะ ถุงมือยาง ถุงยางอนามัย และยางรัดของ เป็นต้น นอกจากนี้ในส่วนของ

ยางแล้วนั้น ไม้ยางพารา เป็นผลิตภัณฑ์จากยางพาราที่อีกสายผลิตภัณฑ์หนึ่งสร้างมูลค่าให้แก่ภาคการผลิตสำคัญของประเทศ (ภาพประกอบที่ 2.1)

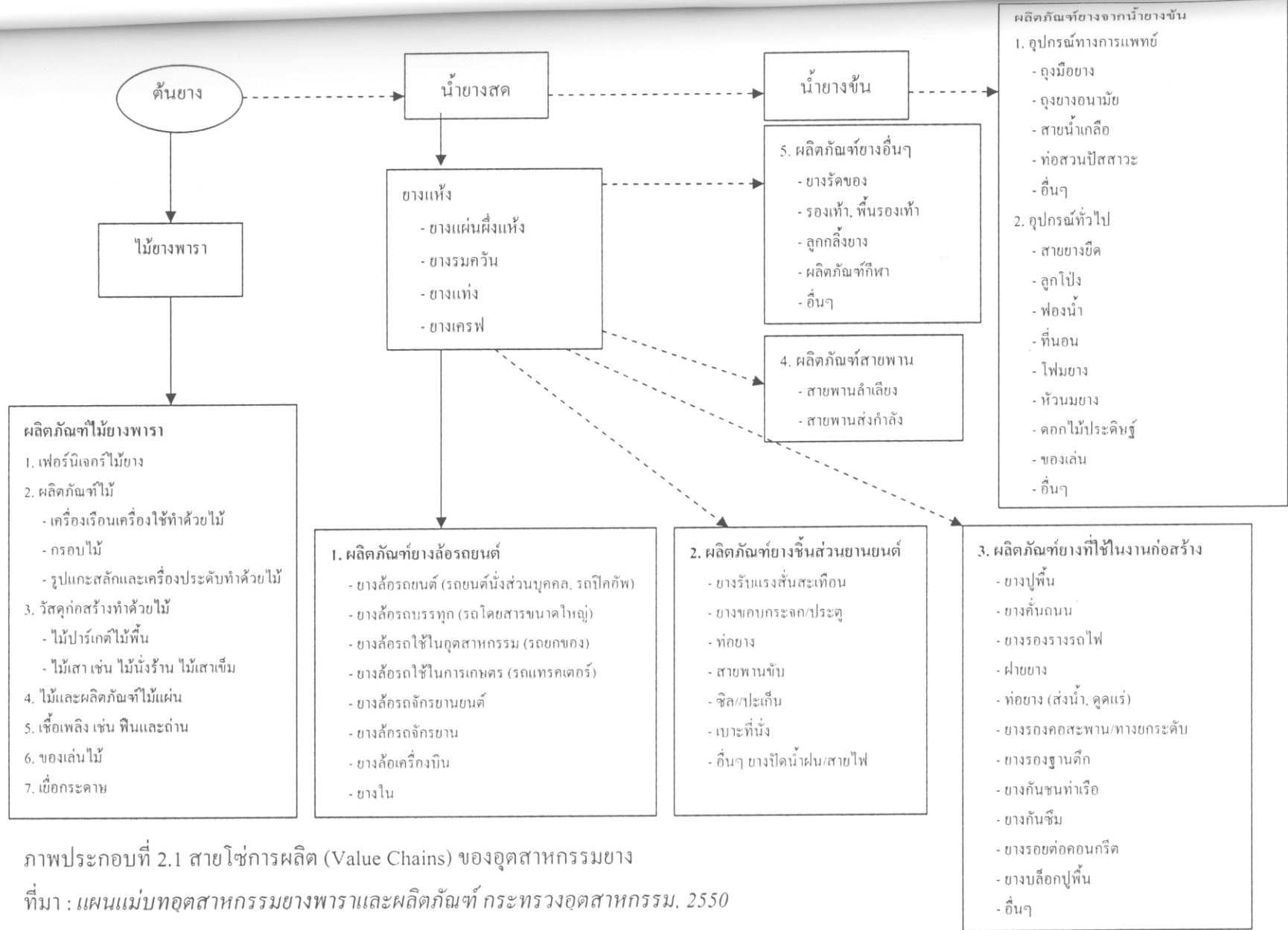
2.1.1 สถานการณ์การผลิต

(1) สถานการณ์การผลิตอุตสาหกรรมยางภาพรวมระดับประเทศ

จากรายงานของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2550) ประเทศไทยผลิตยางแปรรูปขึ้นต้นเป็นอันดับหนึ่งของโลก การผลิตยางและผลิตภัณฑ์ยางในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2550 เมื่อพิจารณาจากดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม พบว่า ผลผลิตยางแปรรูปขึ้นต้นลดลง โดยยางแผ่นมีอัตราส่วนที่ลดลงมากกว่ายางแท่ง เนื่องจากปัจจุบันพฤติกรรมผู้ใช้ยางหันไปนิยมยางแท่งมากขึ้น ทำให้ผู้ผลิตต้องเปลี่ยนมาทำการผลิตยางแท่งมากขึ้น

ส่วนดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมยางล้อโดยรวมและอุตสาหกรรมถุงมือยางเพิ่มสูงขึ้นกว่าปีก่อนร้อยละ 2.14 และ 12.64 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากราคายางพาราที่เป็นวัตถุดิบในการผลิตปรับตัวลดลง และมีเสถียรภาพดีกว่าปีที่แล้ว

ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2550 มีการผลิตยางนอกรถยนต์ 19.53 ล้านเส้น ยางนอกรถจักรยานยนต์ 22.34 ล้านเส้น ยางใน 60.52 ล้านเส้น และถุงมือยาง 8,006.61 ล้านชิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ยางนอกรถยนต์นั่ง ยางนอกรถบรรทุกและรถโดยสาร ยางนอกรถจักรยานยนต์ และถุงมือยาง

ภาพประกอบที่ 2.1 สายโซ่การผลิต (Value Chains) ของอุตสาหกรรมยาง
ที่มา : แผนแม่บทอุตสาหกรรมยางพาราและผลิตภัณฑ์ กระทรวงอุตสาหกรรม, 2550

ปี 2550 ปริมาณการผลิตยางนอกรถยนต์มีจำนวน 23.33 ล้านเส้น ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนประมาณร้อยละ 2 โดยผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ยางนอกรถยนต์นั่ง และยางนอกรถบรรทุก/รถโดยสาร การผลิตรถจักรยานยนต์คาดว่าจะมีจำนวน 22.34 ล้านเส้น เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.65 การผลิตยางในมีจำนวน 60.52 ล้านเส้น ขยายตัวจากปีก่อนร้อยละ 10 ส่วนการผลิตถุงมือยางประมาณ 9,608 ล้านชิ้น เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 12.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง

รายการ	หน่วย	ปี				อัตราการขยายตัว		
		2547	2548	2549	2550	2548	2549	2550
ยางรถยนต์	เส้น	13,680,209	13,307,590	13,142,313	14,117,516.40	2.72	-1.24	7.42
ยางรถกระบะ	เส้น	5,114,585	5,695,564	5,377,322	4,701,572.40	11.36	-5.59	-12.6
ยางรถบรรทุกและรถโดยสาร	เส้น	4,973,626	5,177,195	4,176,580	4,333,899.60	4.09	-19.3	3.77
ยางนอกรถแทรกเตอร์	เส้น	189,870	185,538	175,071	181,752	-2.28	-5.64	3.82
ยางนอกรถจักรยานยนต์	เส้น	18,423,018	21,508,505	21,984,081	22,347,832	16.75	2.21	1.65
ยางนอกรถจักรยาน	เส้น	22,724,404	21,504,819	20,650,079	19,656,271	-5.37	2.23	-10.6
ยางในรถบรรทุกและรถโดยสาร	เส้น	2,459,960	2,493,313	2,059,557	1,991,534	1.36	-17.4	-3.3
ยางในรถจักรยานยนต์	เส้น	30,346,772	34,457,439	32,614,131	36,152,661	13.55	-5.35	10.85
ยางในรถจักรยาน	เส้น	22,982,290	19,810,522	20,371,887	22,375,376	-13.8	2.83	9.83
ยางรอง	เส้น	2,833,121	3,143,402	3,694,809	3,253,080	10.95	17.54	-12
ยางล้อดอก	เส้น	261,588	281,254	96,610	82,204.80	7.52	-65.7	-14.9
ยางนอกอื่นๆ	เส้น	1,257,958	509,541	532,218	432,458	-59.5	4.45	-18.7
ถุงมือยางถุงมือตรวจ	ชิ้น	9,918,454,683	9,567,164,856	8,574,890,177	9,607,929,726	-3.54	-10.4	12.05
ยางรัดของ	ตัน	16,000	15,254	14,718	15,505	-4.66	-3.51	5.35
ยางแผ่น	ตัน	324,200	277,024	303,012	227,273	-14.6	9.38	-25
ยางแท่ง	ตัน	715,185	803,651	804,507	867,226	12.37	0.11	7.8

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2550

(2) สถานการณ์การผลิตอุตสาหกรรมไม้ยางพาราทั่วประเทศ

อุตสาหกรรมไม้ยางพาราประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม อุตสาหกรรมต้นน้ำ คือกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกไม้ยางพารา อุตสาหกรรมกลางน้ำ คือ กลุ่มธุรกิจไม้ยางพาราแปรรูป และอุตสาหกรรมปลายน้ำ คือ กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมเครื่องเรือน และผลิตภัณฑ์จากไม้ยางพารา

ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพาราประมาณ 14.23 ล้านไร่ ซึ่งปัจจุบันสวนยางที่มีอายุ 25 ปีครบรอบตัดโค่นเพื่อปลูกทดแทนได้ในปี 2550-2554 เฉลี่ยปีละ 479.177 ไร่ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับนโยบายและเงินทุนสงเคราะห์ของสำนักกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สทย.) ซึ่งขณะนี้ได้ตั้งเป้าหมายการตัดโค่นเพื่อปลูกทดแทนปีละ 4 แสนไร่ การตัดโค่นต้นยางพาราในพื้นที่ 1 ไร่ จะได้ไม้ยางพาราคิดเป็นปริมาตรไม้ประมาณ 40 ลูกบาศก์เมตร หรือปีละ 16 ล้านลูกบาศก์เมตร

ภาพรวมการผลิตไม้ยางพาราแปรรูปของไทย มีโรงอบไม้ประมาณ 300 โรงงาน ใช้กำลังการผลิตเพียงร้อยละ 50 และโรงงานแปรรูปไม้ประมาณ 521 โรงงาน กำลังการผลิต 1.9 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี สามารถผลิตไม้ยางพาราแปรรูปได้ประมาณ 3 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ส่งออกต่างประเทศคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30 และจำหน่ายภายในประเทศถึงร้อยละ 70 ซึ่งส่วนใหญ่จำหน่ายให้ผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งใช้ไม้ประมาณ 1.2 ล้านลูกบาศก์เมตร ดังนั้นมีไม้ยางพาราแปรรูปที่เหลืออีกประมาณ 1.8 ล้านลูกบาศก์เมตร (กรมการค้าต่างประเทศ, 2550)

ทั้งนี้ โรงงานแปรรูปไม้ยางพาราประมาณ 521 โรงงาน มีการจ้างงานประมาณ 27,558 คน แบ่งเป็น (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2550)

- ภาคใต้	420 โรงงาน	มีการจ้างงานประมาณ	23,625 คน
- ภาคตะวันออก	84 โรงงาน	มีการจ้างงานประมาณ	3,547 คน
- ภาคกลาง	13 โรงงาน	มีการจ้างงานประมาณ	161 คน
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7 โรงงาน	มีการจ้างงานประมาณ	81 คน
- ภาคเหนือ	5 โรงงาน	มีการจ้างงานประมาณ	46 คน

(3) สถานการณ์การผลิตอุตสาหกรรมยางและไม้ยางพาราในภาคใต้

อุตสาหกรรมยางพาราได้ประสบปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอย่างมาก ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา เนื่องจากความต้องการใช้ยางของโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมยานยนต์ของจีน ประกอบกับการปรับตัวสูงขึ้นของราคาน้ำมัน และการเก็งกำไรของนักเก็งกำไรในตลาดล่วงหน้า ส่งผลให้ราคาภายในประเทศปรับตัวสูงขึ้นและมีความผันผวนมาก ส่งผลให้ผู้ประกอบการขาดสภาพคล่อง เงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการซื้อวัตถุดิบไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมขนาดกลางและเล็ก โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์ยาง เช่น ถุงมือยาง และไม้ยางพาราแปรรูปได้ลดกำลังการผลิต และบางแห่งได้ปิดกิจการลง และสถานการณ์ดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นต่อเนื่องมาจนถึงปี 2550 (ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้, 2549-2550)

จากข้อมูลของกรมโรงงานอุตสาหกรรม (2551) พบว่า อุตสาหกรรมยางและไม้ยางพาราแปรรูปในภาคใต้ (14 จังหวัด) ที่ยังคงเปิดดำเนินการมีทั้งสิ้น 1,196 กิจการ โดยแบ่งเป็น

อุตสาหกรรมยาง จำนวน 701 กิจการ และเป็นอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูป จำนวน 495 กิจการ รวมเป็นการลงทุนทั้งสิ้น กว่า 3,500 ล้านบาท และมีการจ้างแรงงานถึง 70,967 คน (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 จำนวนอุตสาหกรรม การลงทุน และการจ้างงานของอุตสาหกรรมยางและไม้ยางพารา ในภาคใต้

จังหวัด	จำนวน อุตสาหกรรม ยางพารา	จำนวนอุตสาหกรรม ไม้ยางพาราแปรรูป	การลงทุน (ล้านบาท)	การจ้างงาน (คน)
กระบี่	42	31	1,190,237.712	2,838
ปัตตานี	24	19	814,423.012	1,191
นราธิวาส	39	16	418,860.005	1,422
ตรัง	93	47	2,735,884,116	8,275
สงขลา	175	85	14,445,209,356	29,211
ยะลา	35	40	1,340,719.789	3,857
ระนอง	4	18	84,947,479	311
พัทลุง	63	27	618,547,128	1,423
นครศรีธรรมราช	115	78	4,736,081,380	9,203
ชุมพร	15	12	487,607,281	992
สุราษฎร์ธานี	53	83	7,094,779,072	9,692
สตูล	22	16	503,617,115	957
ภูเก็ต	4	2	391,800,000	589
พังงา	17	21	481,782,962	1,006
รวม	701	495	35,344,496,407	70,967

ที่มา : คัดแปลงจากกลุ่มสถิติและเผยแพร่สารสนเทศอุตสาหกรรม, ศูนย์สารสนเทศโรงงานอุตสาหกรรม, กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2551

จากตารางที่ 2.2 จะเห็นว่าอุตสาหกรรมยางและไม้ยางพาราแปรรูปกระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัด ในภาคใต้ แต่จังหวัดที่มีจำนวนอุตสาหกรรมดังกล่าวมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดสงขลา รองลงมา ได้แก่ นครศรีธรรมราช ตรัง และสุราษฎร์ธานี ตามลำดับ

2.1.2 สถานการณ์การตลาด

(1) การตลาดยางและผลิตภัณฑ์ยาง

(1.1) การจำหน่ายในประเทศ

ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2550 มีการจำหน่ายในประเทศยางนอกรถยนต์ 15.26 ล้านเส้น ยางนอกรถจักรยานยนต์ 16.29 ล้านเส้น ยางใน 29.16 ล้านเส้น และถุงมือยาง 385.82 ล้านชิ้น คิดเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศในสินค้าประเภทยางนอกรถยนต์ร้อยละ 78.14 ยางนอกรถจักรยานยนต์ ร้อยละ 46.16 ยางในร้อยละ 48.18 และถุงมือยางร้อยละ 4.82

ในปี 2550 ผลิตภัณฑ์ที่มีการจำหน่ายในประเทศเพิ่มขึ้น ได้แก่ ยางนอกรถยนต์ ยางใน และถุงมือยาง โดยมีการจำหน่ายยางนอกรถยนต์ในประเทศ 18.3 ล้านเส้น เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.46 โดยเพิ่มขึ้นในยางนอกรถยนต์ทุกประเภท ยางในมีการจำหน่ายในประเทศ 35 ล้านเส้น เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 10.65 เป็นการเพิ่มขึ้นในยางในทุกประเภทเช่นเดียวกัน และถุงมือยางมีการจำหน่ายในประเทศประมาณ 462.98 ล้านชิ้น เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 9.77 ส่วนผลิตภัณฑ์ที่มีการจำหน่ายในประเทศลดลง ได้แก่ ยางนอกรถจักรยานยนต์ซึ่งมีการจำหน่ายในประเทศ 15.02 ล้านเส้น ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 2.03 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.3

(1.2) การส่งออก

ยางและผลิตภัณฑ์ยางเป็นสินค้าสำคัญที่ทำรายได้เข้าประเทศเป็นมูลค่ามหาศาลถึงปีละประมาณ 8,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 322,000 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.5 ของรายได้จากการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทย ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการยางธรรมชาติในตลาดโลกยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมยางรถยนต์ทั้งในสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และจีน อย่างไรก็ตาม การแข็งค่าเงินบาทส่งผลกระทบต่อรายได้การส่งออกของอุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง ดังจะเห็นได้จากการส่งออกยางและผลิตภัณฑ์ยางในช่วง 10 เดือนปี 2550 มีมูลค่า 7,512.32 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ 260,104.96 ล้านบาท โดยแบ่งออกเป็นมูลค่าส่งออกยางพาราในรูปเงินเหรียญสหรัฐมีจำนวน 4,506.88 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.85 ขณะที่มูลค่าส่งออกในรูปเงินบาทมีจำนวน 156,050.8 ล้านบาท กลับลดลงร้อยละ 8.94 ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากค่าเงินบาทที่แข็งขึ้น ส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ยางในช่วง 10 เดือนแรกปี 2550 ในรูปเงินเหรียญสหรัฐมีมูลค่า 3,005.46 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.85 ขณะที่มูลค่าส่งออกผลิตภัณฑ์ยางในรูปเงินบาทมีจำนวน 104,054.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง คือ เพียงร้อยละ 7.35 เท่านั้น

ตารางที่ 2.3 ปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยางภายในประเทศ

รายการ	หน่วย	ปี				อัตราการขยายตัว		
		2547	2548	2549	2550	2548	2549	2550
ยางนอก รถยนต์	เส้น	10,096,010	10,351,562	10,008,230	10,375,536	2.53	-3.32	3.67
ยางนอกรถ กระบะ	เส้น	4,287,455	4,804,512	4,474,836	4,483,862	12.06	-6.86	0.2
ยางนอก รถบรรทุกและ รถโดยสาร	เส้น	3,195,780	3,171,010	3,284,434	3,346,670	-0.78	3.58	1.89
ยางนอกรถ แทรกเตอร์	เส้น	83,732	84,710	89,312	91,112	1.17	5.43	2.02
ยางนอก รถจักรยานยนต์	เส้น	13,371,810	14,724,814	15,330,848	15,019,352	10.12	4.12	-2.03
ยางนอก รถจักรยาน	เส้น	4,962,280	4,952,660	4,662,817	4,534,212	-0.19	-5.85	-2.76
ยางใน รถบรรทุกและ รถโดยสาร	เส้น	1,544,629	1,648,949	1,691,553	1,699,042	6.75	2.58	0.44
ยางใน รถจักรยานยนต์	เส้น	24,475,912	25,823,074	23,232,764	25,816,239	5.5	-10	11.12
ยางใน รถจักรยาน	เส้น	6,820,284	7,778,565	6,703,560	7,486,474	14.05	-13.8	11.68
ยางรอง	เส้น	1,581,922	1,862,058	2,081,374	1,466,814	17.71	11.78	-29.5
ยางล้อคอก	เส้น	194,775	225,536	94,682	84,004	15.79	-58	-11.3
ยางนอกอื่น ๆ	เส้น	452,576	159,792	79,536	81,042	-64.7	-50.2	1.89
ถุงมือยางถุงมือ ตรวจ	ชิ้น	431,615,536	400,927,483	421,764,982	462,980,244	-7.11	5.2	9.77
ยางรัดของ	ตัน	1,860	-2.12	1,036	1,014	-37.8	-10.5	1,157
ยางแผ่น	ตัน	96,470	-24.9	93,156	69,952	2.99	-6.24	99,353
ยางแท่ง	ตัน	62,579	59,079	46,392	35,341	-5.59	21.5	-23.8

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2550

ผลกระทบจากเงินบาทแข็งค่าทำให้ยางพาราของไทยมีราคาสูงกว่าประเทศคู่แข่งสำคัญ คือ อินโดนีเซีย ทำให้ประเทศคู่แข่งยางพาราของไทยต่างชะลอการนำเข้าจากไทย โดยเฉพาะญี่ปุ่นซึ่งเป็นลูกค้าสำคัญของไทย และหันไปซื้อยางจากอินโดนีเซียแทน รวมทั้งมาเลเซียก็เริ่มมีผลผลิตยางมากขึ้น โดยเฉพาะน้ำยางข้น ทำให้มาเลเซียลดการนำเข้าน้ำยางข้นจากไทย จากเดิมที่มาเลเซียเคยนำเข้าน้ำยางข้นจากไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง สำหรับผลิตภัณฑ์ยางประเทศคู่แข่งจะหันไปนำเข้าจากประเทศคู่แข่งเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน เช่นจากจีน เวียดนาม และ อินโดนีเซีย

ปัจจุบันปริมาณความต้องการใช้ยางสูงกว่าปริมาณการผลิต และในขณะเดียวกันปริมาณการผลิตก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากการขยายพื้นที่ปลูกของแต่ละประเทศ ทำให้ภาวะการแข่งขันการส่งออกยางพาราในตลาดโลกมีค่อนข้างสูง ถึงแม้ไทยจะเป็นประเทศผู้ส่งออกยางพารา รายใหญ่ที่สุดของโลก แต่ความได้เปรียบในการแข่งขันส่งออกยางพาราของไทยกลับลดลง โดยคาดว่า มูลค่าส่งออกปี 2550 ยางพารา 5,408.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐก่อนข้างทรงตัว คือเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเล็กน้อยเพียงร้อยละ 0.22 เท่านั้น เมื่อเทียบกับปี 2548 และ 2549 ซึ่งมูลค่าการส่งออกยางพาราขยายตัวจากปีก่อนร้อยละ 8.20 และ 45.46 ตามลำดับ ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ จีน มาเลเซีย ญี่ปุ่น และ สหรัฐอเมริกา

สำหรับมูลค่าส่งออกผลิตภัณฑ์ยางปี 2550 ประมาณ 3,606.56 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.02 เป็นอัตราการขยายตัวที่ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2548 และ 2549 ซึ่งมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางขยายตัวจากปีก่อนร้อยละ 20.91 และ 31.08 ตามลำดับ โดยสินค้าที่มีแนวโน้มการส่งออกขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ยางยานพาหนะ ถุงมือยาง หลอดและท่อ สายพานลำเลียงและสายส่งกำลัง ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน และมาเลเซีย (ตารางที่ 2.4)

(1.3) การนำเข้า

การนำเข้ายาง วัสดุยาง และผลิตภัณฑ์ยาง ในช่วง 10 เดือนแรกปี 2550 มีมูลค่า 965.81 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 12.31 สินค้านำเข้า ได้แก่ ยางสังเคราะห์ ยางวัลแคนินซ์ ยางรถยนต์ ท่อหรือข้อต่อและสายพานลำเลียง ซึ่งคิดเป็นอัตราส่วนการนำเข้าร้อยละ 40.12 25.55 18.9 และ 12.05 ของมูลค่านำเข้ายาง วัสดุยางและผลิตภัณฑ์ยางทั้งหมด ตลาดนำเข้า ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน และเยอรมันนี

ตารางที่ 2.4 มูลค่าการส่งออกของสินค้ายางและผลิตภัณฑ์ยาง

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ

รายการ	ปี				อัตราการขยายตัว		
	2547	2548	2549	2550	2548	2549	2550
ยางพารา	3,428.92	3,709.98	5,396.59	5,408.26	8.2	45.5	0.22
ยางแผ่น	1,325.43	1,317.99	1,912.73	1,931.21	-0.56	45.1	0.97
ยางแท่ง	1,325.31	1,565.00	2,175.53	185.81	18.1	39	-91.46
น้ำยางข้น	713.74	757.23	1,214.79	1,199.26	6.09	60.4	-1.28
ยางพาราอื่นๆ	64.44	69.76	93.54	2,091.98	8.26	34.1	2,136.45
ผลิตภัณฑ์ยาง	1,944.58	2,351.22	3,082.01	3,606.56	20.9	31.1	17.02
ยางยานพาหนะ	679.75	900.44	1,196.06	1,588.66	32.5	32.8	32.82
ถุงมือยาง	489.45	515.66	558.83	593.83	5.35	8.37	6.26
ยางรัดของ	45.86	47.8	64.99	52.02	4.23	36	-19.96
หลอดและท่อ	73.03	86.47	105.92	130.32	18.4	22.5	23.04
สายพานลำเลียง และส่งกำลัง	23.72	31.33	45.52	71.94	32.1	45.3	58.04
ผลิตภัณฑ์ยางที่ ใช้ทางเภสัช กรรม	151.13	189.2	211.07	210.91	25.2	11.6	-0.08
ยางวัลแคนไนซ์	120.46	147.74	206.69	210.7	22.7	39.9	1.94
ผลิตภัณฑ์ยาง อื่นๆ	361.18	432.58	692.93	748.19	19.8	60.2	7.97

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2550

ในปี 2550 มูลค่านำเข้ายาง วัสดุยางและผลิตภัณฑ์ยางโดยรวมประมาณ 1,159 ล้านเหรียญสหรัฐ ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 10.11 โดยมีการนำเข้าเพิ่มขึ้นในส่วนของยางสังเคราะห์ ยางรถยนต์ ท่อหรือข้อต่อและสายพานลำเลียงซึ่งคาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 10.65 41.16 และ 19.41 ตามลำดับ และในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาพบว่า กลุ่มสินค้านี้มีการนำเข้าที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 2.5)

ตารางที่ 2.5 มูลค่าการนำเข้าของสินค้ายางและผลิตภัณฑ์ยาง

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

รายการ	ปี				อัตราขยายตัว		
	2547	2548	2549	2550	2548	2549	2550
ยางรวมเศษยาง	261.1	351.1	427.3	474.5	34.46	21.7	11.04
ยางธรรมชาติ	1.77	1.94	2.39	4.96	9.6	23.2	107.5
ยางสังเคราะห์	10.65	346.2	420.2	464.9	34.24	21.4	257.9
ยางอื่นๆ	-2.53	2.92	4.74	4.62	107.1	62.3	1.41
ผลิตภัณฑ์ทำจากยาง	26.86	230.4	298	378.1	18.18	29.3	195
ท่อหรือข้อต่อและสายพานลำเลียง	81.61	96.14	116.8	139.5	17.8	21.5	19.42
ยางรถยนต์	90.27	110.7	155.1	219	22.59	40.2	41.17
ผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ	23.1	-24.85	26.08	19.6	2.25	10.4	23.62
วัสดุทำจากยาง	270.7	297.8	327.3	306.4	10	9.91	-6.38
กระเบื้องปูพื้นปิดผนัง	71.89	4.52	5.94	10.21	-29.38	31.4	6.4
ผลิตภัณฑ์ยางวัลแคนไนซ์	-7.82	293.2	321.3	296.2	10.95	9.58	264.3

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2550

(2) การตลาดไม้ยางพาราแปรรูป

(2.1) การส่งออก

จากข้อมูลของสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์ และกรมศุลกากร เห็นได้ว่ามูลค่าส่งออกสินค้าไม้ยางพาราแปรรูปมีขนาดและทิศทางเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา โดยในปี พ.ศ. 2540 มูลค่าส่งออกสินค้าไม้แปรรูปรวมทุกประเภท ขยับเพิ่มขึ้นเป็นมูลค่า 1,289.2 ล้านบาท และมูลค่าเพิ่มขึ้นเรื่อยมา

ในปี 2549 การส่งออกมีมูลค่า 9,763.33 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 0.45 และ 21.85 ตามลำดับ สำหรับปี 2550 (ม.ค. - ก.ย.) ส่งออกมูลค่า 6,717 ล้านบาท ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 20.16 และ 6.35 ตามลำดับ (ตารางที่ 2.6)

สำหรับตลาดส่งออกไม้ยางพาราแปรรูปที่สำคัญ ได้แก่ จีน มาเลเซีย เวียดนามฮ่องกง และญี่ปุ่น ตามลำดับ (ตารางที่ 2.7)

ตารางที่ 2.6 มูลค่าการส่งออกไม้ยางพาราแปรรูปของไทย

ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)
2535	91.8
2536	105.3
2537	153.1
2538	101.5
2539	91.9
2540	211.5
2541	353.2
2542	1,289.2
2543	2,110.8
2544	2,311.1
2545	4,174.1
2546	5,983.2
2547	8,314
2548	8,012
2549	9,763
2550 (ม.ก.-ก.ย.)	6,717

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์, 2548, กรมศุลกากร, 2550

ตารางที่ 2.7 มูลค่าการส่งออกไม้ยางพาราแปรรูปของไทย ในตลาดส่งออกสำคัญ

ปริมาณ : คบ.ม. มูลค่า : ล้านบาท

พ.ศ.	ญี่ปุ่น	ไต้หวัน	มาเลเซีย	ฮ่องกง	สหรัฐฯ	จีน	เวียดนาม	รวมทั้งหมด
2535	50.9	0.2	0.3	0.2	-	-	-	91.8
2536	52.6	-	3.3	1.1	-	-	-	105.3
2537	115.2	5.7	7.4	0.5	-	-	-	153.1
2538	87.9	6.4	2.6	2.4	0.2	-	-	101.5
2539	79.7	4.4	0.6	7.2	-	-	-	91.9
2540	110.4	28.5	0.3	68.8	-	1.9	1	211.5
2541	57.7	26.6	15.5	172.4	-	5	75.2	353.2
2542	35.7	27.6	26.3	726.4	-	116.2	351	1,289.2
2543	39.6	45	89	1,177.2	-	532.5	215.8	2,110.8
2544	11.8	29.8	57.5	1,037.3	0.5	1,040.4	126.6	2,311.1
2545	38.1	57.9	125.3	1,479.1	1	2,355.7	108.3	4,174.1
2546	47.3	46.9	421.6	1,159.1	2.4	4,129.1	170.9	5,983.2
2547	42.1	77.8	1,141.5	985.9	2.5	5,794	263.4	8,313.9

ที่มา : สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์, 2548

(2.2) การนำเข้า

ในปี 2549 นำเข้าปริมาณ 928 ลูกบาศก์เมตร มูลค่า 7.08 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 51.88 และ 75.29 ตามลำดับ สำหรับปี 2550 (ม.ค. - ก.ย.) มีปริมาณนำเข้า 56,310 ลูกบาศก์เมตร มูลค่า 20.641 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 6,587.65 และ 235.08 ตามลำดับ (ตารางที่ 2.8)

สาเหตุที่นำเข้าเพิ่มมากขึ้น เนื่องจาก ไม้ยางพาราขาดแคลนและราคาแพง เนื่องจากราคาน้ำยางและยางแผ่นดิบมีราคาสูงขึ้น ทำให้ชาวสวนชะลอการตัดโค่นต้นยาง ส่งผลให้ราคาไม้ยางพาราสูงขึ้น จึงมีการนำเข้าไม้ยางพาราจากต่างประเทศทดแทน ซึ่งเมื่อรวมค่าขนส่งแล้ว ถูกกว่าราคาไม้ยางในประเทศ นอกจากนั้น ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ ทำให้เกษตรกรไม่กล้าเข้าไปตัดไม้ยางพารา และเฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากไม้ยางพาราของไทย ไม่ได้ขนาดตามความต้องการของลูกค้าต่างประเทศ จึงต้องนำเข้าไม้ยางพาราจากต่างประเทศทดแทน (กรมป่าไม้และสมาคมธุรกิจไม้ยางพาราไทย, 2550)

แหล่งนำเข้าไม้ยางพาราที่สำคัญ ได้แก่ มาเลเซีย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการนำเข้าจากประเทศลาวมีมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 นอกจากนั้นนำเข้าบางส่วนจากกัมพูชา และพม่า ตามลำดับ (ตารางที่ 2.9)

ตารางที่ 2.8 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าไม้ยางพาราแปรรูปของไทย

ปี	ปริมาณ (ลูกบาศก์เมตร)	มูลค่า (ล้านบาท)
2547	3,057	22.24
2548	611	4.04
2549	928	7.08
2550 (ม.ค.-ก.ย.)	56,310	20.64

ที่มา : กรมศุลกากร, 2550

ตารางที่ 2.9 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าไม้ยางพาราแปรรูปของไทย ในตลาดนำเข้าสำคัญ

ปริมาณ : ลบ.ม. มูลค่า : บาท

ประเภท	2548		2549		2549 (ม.ก. - ก.ย.)		2550 (ม.ก. - ก.ย.)		%Δ 50/49	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	3,996	18,147,410	-	-
ลาว	608	4,034,744	742	5,120,933	742	5,120,933	537	3,247,653	437.00	212.52
จีน							97	851,891	-	-
อินโดนีเซีย	-	-	-	-	-	-	35,249	422,399	-	-
กัมพูชา			186	1,963,114	100	1,039,169	37	408,633	-95.01	-92.02
พม่า	-	-	-	-	-	-	16,886	191,996	-	-
สิงคโปร์	3	6,544	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	611	4,041,288	928	7,084,047	842	6,160,102	56,802	23,273,455	6,646.08	277.81

ที่มา : กรมศุลกากร, 2550

(2.3) การตลาดของอุตสาหกรรมยางและไม้ยางพาราในภาคใต้

การส่งออก ในปี 2549 ไทยส่งออกยางพาราจำนวน 3057.0 เมตริกตัน มูลค่า 205,374.4 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.7 และ 38.1 ตามลำดับและในจำนวนดังกล่าวร้อยละ 80 ส่งออกผ่านด่านศุลกากรในภาคใต้ ทำให้สถานะการส่งออกยางของภาคใต้ขยายตัว โดยมีปริมาณการส่งออก 2,647.1 เมตริกตัน มูลค่า 177,418.39 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 7.1 และ 45.5 ตามลำดับ ตลาดส่งออกยางพาราที่สำคัญของไทย ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น มาเลเซีย สหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้ โดยแยกตามประเภทการส่งออก ดังนี้

ยางแผ่นรมควัน การผลิตยางแผ่นรมควัน ใกล้เคียงกับปีก่อน เนื่องจากไทยเป็นผู้ผลิตยางแผ่นรมควันรายเดียวของโลก และเป็นที่ต้องการของตลาดผู้ผลิตยางล้อรถยนต์ที่มีคุณภาพปริมาณการส่งออกผ่านด่านศุลกากรในภาคใต้ มีจำนวน 587.7 พันเมตริกตัน คิดเป็นมูลค่า 44,904.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.0 และ 38.0 โดยราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 (F.O.B. สงขลา) เฉลี่ยกิโลกรัม 79.54 บาทเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 32.8 ตลาดส่งออกที่สำคัญได้แก่ ญี่ปุ่น โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกร้อยละ 24.13

ยางแท่ง การผลิตของอุตสาหกรรมยางแท่งลดลงจากปีก่อน เนื่องจากราคายางแท่งของไทยสูงกว่าอินโดนีเซียเช่น ณ วันที่ 29 ธันวาคม 2549 ราคายางแท่ง STR20 ของไทยกำหนดส่งมอบเดือนกุมภาพันธ์ 2550 ราคา 195 เซ็นต์สหรัฐต่อกิโลกรัมในขณะที่ราคายางแท่งSIR20 ของ

อินโดนีเซียราคา 183 เซ็นต์สหรัฐต่อกิโลกรัม ทำให้จีนซึ่งเป็นผู้ผลิตยางล้อรายใหญ่ของโลกหันไปซื้อยางแท่งจากอินโดนีเซียมากขึ้น โดยปีนี้ผลผลิตยางแท่งมีจำนวน 824.7 พันเมตริกตัน ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 14.8 ขณะที่การส่งออกผ่านด่านศุลกากรในภาคใต้มีจำนวน 979.6 พันเมตริกตันลดลงจากปีก่อนร้อยละ 4.2 แต่คิดเป็นมูลค่า 74,392.9 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 34.0 ขณะที่ราคายางแท่ง STR20 (F.O.B.สงขลา) ปีนี้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 75.38 บาทเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 34.0 ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือจีน โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกสูงสุดร้อยละ 27.8 รองลงมาคือญี่ปุ่น ที่มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกร้อยละ 20.3

น้ำยางข้น การผลิตน้ำยางข้นขยายตัวต่อเนื่อง เนื่องจากความต้องการใช้น้ำยางข้นเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตยางมียางของมาเลเซีย ซึ่งเป็นผู้ผลิตยางใหญ่ของโลกยังอยู่ในเกณฑ์ดี และจากราคาน้ำยางสดที่อยู่ในระดับสูง จูงใจให้เกษตรกรจำหน่ายยางในรูปแบบน้ำยางสดมากขึ้น ทั้งนี้ การส่งออกน้ำยางข้นผ่านด่านศุลกากรในภาคใต้มีจำนวน 774.6 พันเมตริกตัน มูลค่า 39,438.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 15 และ 55.5 ตามลำดับ ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือมาเลเซีย โดยมีสัดส่วนมูลค่าของการส่งออกสูงสุดร้อยละ 58.6 รองลงมาคือจีน ที่สัดส่วนมูลค่าการส่งออก ร้อยละ 21.4

ถุงมือยาง การผลิตของอุตสาหกรรมถุงมือยางหดตัว เนื่องจากได้รับผลกระทบจากต้นทุนของวัตถุดิบหลักคือน้ำยางข้นสูงขึ้นตามราคาขางพาราที่อยู่ในระดับสูงตั้งแต่ต้นปี โดยราคาน้ำยางสด ณ ตลาดกลางขางพาราหาดใหญ่ ในปีนี้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 68.02 บาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 29.1 ในขณะที่ราคาขายปรับได้ไม่สูงนักโรงงานบางรายได้ปรับตัว โดยการลดกำลังการผลิต และปรับเปลี่ยนเครื่องจักรและสายการผลิตไปผลิตถุงมือยางสังเคราะห์แทนถุงมือยางธรรมชาติ เนื่องจากให้อัตรากำไรตอบแทนกำไรดีกว่า นอกจากนั้นผู้ประกอบการรายเล็กบางรายได้ปิดกิจการเนื่องจากประสบปัญหาขาดทุน อย่างไรก็ตามความต้องการถุงมือยางของโลกยังมีต่อเนื่อง โดยมีปริมาณการส่งออกผ่านด่านภาคใต้มีจำนวน 119.9 พันเมตริกตันคิดเป็นมูลค่า 17,232.2 ล้านบาท ปริมาณลดลงจากปีก่อนร้อยละ 7.7 แต่มูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกสูงสุดร้อยละ 50.07

ไม้ยางพาราแปรรูปและเฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูปและเฟอร์นิเจอร์ประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ และมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เนื่องจากราคาขางพาราปรับตัวสูงขึ้น ทำให้ชาวสวนชะลอการโค่นต้นยางและขายไม้ยางในราคาที่สูงขึ้น รวมทั้งปัญหาการแข็งค่าของเงินบาทในช่วงไตรมาส 4 ทำให้รายได้ของผู้ประกอบการลดลง อย่างไรก็ตามด้านการผลิตและส่งออกขยายตัวดีตามความต้องการของตลาด โดยมีปริมาณการส่งออกผ่านด่านศุลกากรทางภาคใต้ทั้งสิ้น 1,095.3 พันเมตริกตันคิดเป็นมูลค่า 12,468.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ

21.9 และ 33.5 ตามลำดับในจำนวนนี้เป็นการส่งออกไม้ยางพาราแปรรูป 660.0 พันเมตริกตัน คิดเป็นมูลค่า 8,202.7 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 7.8 และ 26.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 2.10) ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือจีน โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกสูงสุดร้อยละ 68.40 รองลงมา คือมาเลเซีย ที่มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกร้อยละ 20.27 (ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้, 2550)

ตารางที่ 2.10 ปริมาณส่งออกสินค้าผ่านด่านศุลกากรในภาคใต้ ปี 2545-2549

หน่วย: พันเมตริกตัน

สินค้า	ปี พ.ศ.				
	2545	2546	2547	2548	2549
ยางแผ่นรมควัน	718.3	743.3	669.0	581.6	587.7
ยางแท่ง	661.2	864.5	948.5	1,022.8	979.6
น้ำยางข้น	511.6	633.6	691.6	673.3	774.6
ถุงมือยาง	91.0	109.4	129.9	126.6	119.9
ไม้ยางแปรรูป	373.8	443.4	673.8	612.1	660.0
เฟอร์นิเจอร์และ ส่วนประกอบ	61.4	98.8	NA	286.3	435.3

ที่มา : ดัดแปลงจากส่วนวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้, 2545-2550

2.1.3 ลักษณะการใช้ปัจจัยการผลิตด้านบุคลากรและแรงงาน

การใช้ปัจจัยการผลิตด้านบุคลากรและแรงงานในอุตสาหกรรมยางและไม้ยางพารานั้น มีความจำเป็น และมีความต้องการใช้ทั้งในปริมาณและคุณภาพค่อนข้างมาก จากรายของกองแผนงานและสารสนเทศ, กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (2548) ที่กล่าวถึงความต้องการใช้แรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง ซึ่งพบว่า ในเชิงปริมาณนั้นความต้องการแรงงานในปี 2549 เท่ากับ 89,150 คนและคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 97,320 คนในปี 2552 โดยที่เป็นความต้องการแรงงานสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 268 คน โดยอุตสาหกรรมกลุ่มนี้ขาดแคลนกลุ่มนักวิจัย และนักเทคโนโลยีอย่างจำนวนมาก

สำหรับในเชิงคุณภาพของบุคลากรและแรงงาน สามารถสรุปความต้องการใช้แรงงาน ได้ดังนี้

ฝ่ายหอสมุด
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสูบลี

- ความสำคัญของกำลังคนที่เป็นความต้องการและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมมากที่สุดเป็นแรงงานที่อยู่ในส่วนของการแปรรูปขั้นปลาย (อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง)
- ตำแหน่ง Product Designer/Product Developer ควรมีความรู้ด้าน Advance Polymer science/Rubber Polymer, Patent, Rubber Technology และ Customer Need และควรมีทักษะด้าน knowledge Application และการแก้ไขปัญหา
- ตำแหน่งวิศวกรควรมีความรู้ด้าน Production Planning and Control, Logistics & Supply Chain Management และ Basic Rubber Technology และควรมีทักษะด้าน Knowledge Application การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การเรียนรู้และภาวะผู้นำ
- ตำแหน่งนักเทคโนโลยีควรมีความรู้ด้าน Rubber Technology, Manufacturing Process และ Basic Chemistry และควรมีทักษะด้านการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
- ตำแหน่ง Rubber Processing Machine Operator ควรมีความรู้ด้าน Rubber Processing, Machine/Production Process and Control, Polymer Science, Rubber Technology, Quality Control/Inspect Finished Rubber Products, Basic Statistic Process Control (SPC) และควรมีทักษะด้าน Demonstrate Positive Attitudes & Behaviors, Adaptability, Learning Skills และ Ability to Manage Multiple Projects
- ตำแหน่งแรงงาน (Labour) ควรมีความรู้ด้าน Basic Machinery and Equipment Care, Basic Material Handling Technology, Energy saving เป็นต้นและ Basic Rubber Processing Machine
- เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพควรมีความรู้ด้าน Quality Control, Industry Standard, Computer, Production Planning and Control และ Statistic Process Control และควรมีทักษะด้านการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
- นักการตลาดและพนักงานขายควรมีทักษะด้านการแก้ไขปัญหา วิจัยตลาด การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ การแข่งขันการบริการ และ Selling/Negotiation เป็นต้น

2.1.4 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร

ปัญหาด้านบุคลากรและแรงงานในอุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยางนั้น สามารถสรุปได้

ดังนี้

(4.1) ปัญหาด้านบุคลากรและแรงงาน

(4.1.1) ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานภาคอุตสาหกรรม เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังรายงานของหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ (2550) ซึ่งได้กล่าวถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งแรงงานประเภททักษะฝีมือและแรงงานทั่วไป ปัจจุบันมีโรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมต่างๆทั่วประเทศต้องการใช้แรงงานทั้งหมดราว 400,000 คน และอยู่ในขั้นขาดแคลนประมาณ 60,000 คน ซึ่งหากนับรวมโรงงานนอกนิคมอุตสาหกรรมที่กระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ คาดว่าความต้องการใช้แรงงานไม่ต่ำกว่า 100,000 - 170,000 คน จากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ประกอบการและนิคมอุตสาหกรรมทั่วประเทศของสมาคมนิคมอุตสาหกรรมไทย พบว่า กลุ่มแรงงานที่ขาดแคลนอย่างหนักและกำลังเป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. พนักงานสายการผลิต โดยปัญหาใหญ่ของกลุ่มนี้คือ การขาดแคลนแรงงาน ส่งผลให้พนักงานกลุ่มนี้มีการหมุนเวียนสูง ผู้ประกอบการจึงต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลาในการฝึกอบรมแต่ละปีสูงมาก

2. ระดับวิศวกร ปัจจุบัน นักศึกษาจบใหม่ มีความสามารถไม่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ

3. ช่างเทคนิค

4. พนักงานบริการระดับกลาง

หากพิจารณาในภาคอุตสาหกรรมเกษตร อย่างเช่นที่จังหวัดตรัง ซึ่งจังหวัดหนึ่งที่ประสบกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปจากภาคเกษตรและการประมง เช่น โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา เป็นต้น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจาก ปัจจุบันยางพารามีราคาสูง ทำให้แรงงานในพื้นที่หันไปกรีดยางพารากันมาก และไม่สนใจที่จะทำงานในโรงงาน นอกจากนี้ในกลุ่มแรงงานที่มีการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช. ขึ้นไป กลับเป็นกลุ่มแรงงานที่ล้นตลาด เนื่องจากมีตำแหน่งงานว่างน้อย และแรงงานกลุ่มนี้ก็จะไม่สนใจที่จะทำงานในภาคการผลิต (หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 2549)

นอกจากนี้ปัญหาการขาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดสงขลาและภาคใต้ในภาพรวม แรงงานที่ขาดแคลนส่วนใหญ่เป็นแรงงานระดับล่าง เพราะแรงงานระดับล่างส่วนใหญ่ไม่ทำงานในโรงงาน เนื่องจากมีทางเลือกอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะการหันเข้าสู่อาชีพตัดยาง และผลจากราคายางดีทำให้ครอบครัวมีรายได้มากขึ้น สำหรับทางแก้ไขในระยะสั้นทางการกำลังอนุญาตให้นำแรงงานต่างด้าวที่อ่อนแอร่เข้ามาอยู่โดยผิดกฎหมายจำนวนมากนำมาขึ้นทะเบียนให้ถูกต้อง เพื่อมาใช้ทดแทนแรงงานไทย (หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, 2547)

(4.1.2) ปัญหาการขาดทักษะฝีมือในการทำงาน

ปัญหาแรงงานขาดทักษะฝีมือในการทำงาน เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งประดิษฐ์ ชาสมบัติ (2550) ได้ทำการศึกษาตลาดแรงงานในอุตสาหกรรมภูมิภาค ซึ่งพบประเด็นปัญหาแรงงานในภาคอุตสาหกรรม และสรุปได้ว่า ปัญหาแรงงานในอุตสาหกรรมภูมิภาค เป็นปัญหาคุณภาพมากกว่าปัญหาปริมาณ กล่าวคือ แรงงานไร้ฝีมือหายาก แรงงานเหล่านี้มีระดับการศึกษาต่ำ ขาดประสบการณ์ และความคุ้นเคยกับระบบการผลิตและการทำงานในอุตสาหกรรม แม้แต่แรงงานมีฝีมือในระดับหัวหน้างานและระดับผู้ช่วย ก็เป็นผู้มีการศึกษาในระดับประถมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ นายจ้างและลูกจ้างก็ไม่ให้ความสนใจต่อการพัฒนาฝีมือแรงงานมากเท่าใดนัก ส่วนการพัฒนาฝีมือแรงงานโดยสถาบันการศึกษาต่างๆ ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในภูมิภาค จึงเป็นผลทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ขาดฝีมือ และประสบการณ์ตามที่นายจ้างต้องการ ในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า ความต้องการแรงงานและการจ้างงานในอุตสาหกรรมภูมิภาค มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

(4.2) แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาแรงงาน

- 1) ปรับปรุงความรู้ของบุคลากรภาครัฐด้านการบริหารจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศและการขนส่งเพื่อเป็นการสนับสนุนศักยภาพในการแข่งขันให้แก่ภาคเอกชน
- 2) กำหนดมาตรฐานบุคลากรของอุตสาหกรรมยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางเพื่อจัดมาตรฐานทักษะและมาตรฐานระดับเงินเดือน
- 3) ควรเร่งผลิตบุคลากรด้านนักวิชาการเกษตร นักเทคโนโลยียาง และนักโพลิเมอร์รวมทั้งนักวิจัยและพัฒนาที่มีความรู้ด้าน Latex Biotechnology
- 4) อุตสาหกรรมนี้ต้องเพิ่มการพัฒนากำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในเชิงคุณภาพของอุตสาหกรรมการแปรรูปขึ้นปลายยังต้องเพิ่มความรู้และทักษะอีกหลายด้านเนื่องจากในหลายตำแหน่งที่เป็นความต้องการด้านทักษะต่ำกว่าระดับความคาดหวังของผู้ประกอบการ

2.1.5 กลยุทธ์ นโยบายและมาตรการของรัฐในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา

(1) ปัญหาของอุตสาหกรรมยางและไม้ยางแปรรูป

(1.1) อุตสาหกรรมยาง

อุตสาหกรรมยางแปรรูปและผลิตภัณฑ์ยางมีผลผลิตลดลงโดยเฉพาะลดลงมากในอุตสาหกรรมยางแท่ง ยางแผ่นรมควัน น้ำยางข้น ถุงมือยาง เนื่องจากต้นทุนวัตถุดิบที่อยู่ในระดับสูง ผลกระทบจากการแข็งค่าของเงินบาทและการชะลอการสั่งซื้อจากประเทศผู้นำเข้าหลัก เช่น จีน

ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ประกอบกับมีการแข่งขันที่สูงขึ้น (สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภาควิชา, 2550)

(1.2) อุตสาหกรรมไม้ยางแปรรูป

1) ค่าเงินบาทที่แข็งค่าอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ราคาไม้ยางพาราแปรรูปจากไทยมีราคาสูงมากเมื่อเทียบกับไม้ยางพาราจากประเทศอื่น อีกทั้งเกษตรกรได้ชะลอการตัดไม้ออกไปในช่วงที่ไม้ยางมีราคาสูง แต่ในปี 2550 ราคาน้ำยางเริ่มอ่อนตัว จึงทำให้เกษตรกรหันมาตัดไม้ยางพาราขายมากขึ้น ทำให้มีปริมาณไม้ยางพาราเพิ่มขึ้น ในขณะที่ไม่สามารถขยายการส่งออกได้ ส่งผลให้ราคาไม้ยางพาราแปรรูปในประเทศตกต่ำ

2) ไม้ยางพาราแปรรูปในประเทศอยู่ในภาวะล้นตลาด เนื่องจากผู้ประกอบการเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพาราที่เคยรับซื้อไม้ยางพาราแปรรูปไปผลิตเฟอร์นิเจอร์เพื่อจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศต่างลดการสั่งซื้อลง เพราะผู้ประกอบการเฟอร์นิเจอร์ประสบปัญหาภาวะค่าเงินบาทแข็ง รวมทั้งเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศชะลอตัว จึงลดการผลิตและชะลอการสั่งซื้อไม้ยางพาราลง

3) ความขัดแย้งของผู้ประกอบการ 2 ฝ่าย ระหว่างผู้ประกอบการแปรรูปไม้ยางพารากับผู้ประกอบการผลิตเฟอร์นิเจอร์เครื่องเรือน ฝ่ายโรงงานแปรรูปต้องการส่งออกต่างประเทศ ซึ่งได้ราคาสูงกว่าและจ่ายเงินตรงตามกำหนด ในขณะที่ฝ่ายผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ต้องการซื้อไม้ยางพาราแปรรูปในราคาถูกเพื่อลดต้นทุน

4) ระเบียบปฏิบัติของกรมป่าไม้มีลักษณะควบคุมมากกว่าส่งเสริม โดยมิได้มีข้อยกเว้นเกี่ยวกับไม้ยางพารา ซึ่งเป็นไม้ที่ปลูกขึ้น

5) จิตความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตยังไม่สูงมากนัก เนื่องจากขาดเทคนิควิธีการผลิตที่ได้มาตรฐานและขาดแคลนบุคลากรทางเทคนิคที่มีความรู้และความชำนาญ

6) ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพารา ประสบปัญหาการส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากทางการจีนเก็บภาษีนำเข้าไม้ยางสูงถึงร้อยละ 17 จากเดิมได้รับการยกเว้นมาโดยตลอด

(2) แนวทางในการพัฒนายางพารา ซึ่งสุธีระ ประเสริฐสรรพ (2548) สามารถสรุปได้ดังนี้

(2.1) พัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในประเทศ

ช่องว่างของยางพาราไทยคือการใช้ยางผลิตผลิตภัณฑ์เพียง ร้อยละ 10 เมื่อคำนึงว่ายางทุกหยดต้องแปรรูป ก็หมายความว่าในทางอุดมคติแล้วเราสามารถเพิ่มการแปรรูปได้ถึงปีละ 2.5 ล้านตัน แทนที่จะเป็นปีละ 250,000 ตันอย่างปัจจุบัน หากทำได้เช่นนั้นจริง ประเทศไทยจะมีรายได้

จากยางพาราถึงปีละ 480,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเกือบ 5 เท่าตัว แต่คงต้องยอมรับว่าเป็นเรื่องที่เป็นได้ยาก เพราะอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ยางเป็นวัตถุดิบมีอยู่ทั่วโลก หากดูสถิติการใช้ยางภายในประเทศเปรียบเทียบกับมาเลเซียแล้ว พบว่าในทุก 100 กิโลกรัมของผลิตภัณฑ์ยางนั้นเป็นยางธรรมชาติถึง 79 กิโลกรัม (อีก 21 กก. เป็นยางสังเคราะห์) แต่ประเทศไทยใช้ยางธรรมชาติเพียง 64 กิโลกรัม ซึ่งแสดงว่าทั้งๆ ที่ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตยางมากที่สุดในโลก แต่ภายในประเทศกลับใช้ยางสังเคราะห์มากกว่าที่ควร ในขณะที่มาเลเซียบริโภคยาง 18.9 กก./คน/ปี ประเทศไทยกลับบริโภคเพียง 5.8 กก./คน/ปี โดยธรรมชาติของอุตสาหกรรมไทยซึ่งถนัดการทำงานเชิงรับนั้น คงยากที่จะให้เขาเป็นผู้สร้าง supply ผลิตภัณฑ์ยางโดยไม่ทราบว่ามี demand อยู่ตรงไหน เพราะอุตสาหกรรมไทยยังไม่ถึงขั้นเป็นผู้สร้างเชิงรุก ดังนั้นการพยายามส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางโดยไม่ให้ความมั่นใจเรื่องตลาดก็คงเป็นเรื่องยากมาก

ตลาดที่สำคัญคือตลาดในประเทศ การส่งเสริมอุตสาหกรรมยางภายในประเทศจะช่วยสร้างงานและลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศจากการนำเข้า ตลาดสำคัญมากคือโครงการต่างๆ ของรัฐที่ควรกำหนดให้ใช้ผลิตภัณฑ์จากยางพารา อาทิเช่น หากกระทรวงศึกษาธิการจะสร้างโรงเรียนก็ควรกำหนดว่าโต๊ะเก้าอี้ผลิตจากไม้ยางพารา พื้นเป็นกระเบื้องยาง หลังคาเป็นยางพารา (ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้มีแล้วในมาเลเซีย) สนามเด็กเล่นปูด้วยบล็อกลูกยางพารา หุ่นการเรียนทำจากยางพารา เป็นต้น หากทำได้เช่นนี้ก็จะเป็นการสร้าง demand สินค้าจากยางพารา เมื่อรัฐกระจายอำนาจการปกครองลงสู่ท้องถิ่น คนในท้องถิ่นก็ควรสำนึกถึงการสร้างตลาดให้กับยางพาราเช่นเทศบาลในจังหวัดที่ปลูกยางควรใช้กรวยจราจรทำจากยางพารา ทางเดินเท้าปูจากบล็อกลูกยางพารา เครื่องเล่นสวนสาธารณะหุ้มด้วยยางพาราเพื่อกันบาดเจ็บ เป็นต้น

(2.2) สร้างความมั่นคงของผู้ผลิตปทุมภูมิ

ในปัจจุบันเกษตรกรเป็นผู้ผลิตปทุมภูมิคือ ผลิตภัณฑ์น้ำยางสด และยางแผ่นดิบเพื่อส่งต่อไปให้กับโรงงานนำไปแปรรูปทุติยภูมิ (น้ำยางข้น ยางแผ่นรมควัน และยางแท่ง) ในปี พ.ศ. 2537-2538 รัฐบาลได้พยายามเลื่อนระดับการผลิตของเกษตรกร โดยให้รวมตัวเป็นสหกรณ์รมยาง โดยรัฐลงทุนสร้างโรงงานขนาดเล็กเกือบ 700 แห่งทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามโครงการนี้ไม่ประสบความสำเร็จตามคาดนัก เพราะมีโรงรมจำนวนน้อยมากที่ดำเนินการได้อย่างมีกำไร ปัญหาหลักคือกระบวนการรวมกลุ่มและการจัดการธุรกิจในกลุ่มเกษตรกรยังเป็นของใหม่เกินไป การไม่ได้สร้างความเข้มแข็งการจัดการจึงเป็นบทเรียนที่ทำให้การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานต้องสูญเปล่า การสร้างความมั่นคงของเกษตรกร โดยการเลื่อนให้เป็นผู้ผลิตในระดับสูงขึ้นไปนั้น ไม่ควรจบที่การผลิตยางแผ่นรมควัน เพราะยางแผ่นรมควันส่วนมากต้องส่งออก ซึ่งเป็นสิ่งที่เกษตรกรขาดทักษะ แต่ควรหาทางให้เกษตรกรเป็นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ป้อนตลาดท้องถิ่น (ที่มีการสร้าง demand

จากรัฐ เทศบาล หรือ อบต.) สิ่งที่สำคัญสำหรับการสร้างความมั่นคงแก่เกษตรกรคือการค้นคว้าหาเทคโนโลยีการผลิตอย่างง่าย การออกแบบผลิตภัณฑ์ (ในกรณีต้องการเป็นผู้ประกอบธุรกิจเชิงรุก) และเทคโนโลยีการผสมยาง (ทำ compound rubber) การถ่ายทอดเทคโนโลยี การสนับสนุนทุนเบื้องต้นเพื่อการรวมกลุ่มผลิต สนับสนุนด้านตลาดและการจัดการธุรกิจ

(2.3) การสร้างบุคลากรรองรับอุตสาหกรรมยางพารา

ถ้าต้องการขยายกำลังการผลิตผลิตภัณฑ์ยางพาราจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 20 ประเทศไทยต้องมีการขยายโรงงานเดิมและสร้างโรงงานใหม่ ซึ่งต้องการกำลังคนในกระบวนการผลิตเพิ่มขึ้น จะต้องมีการประเมิน โดย benchmark ว่ากำลังคนระดับปริญญาตรี 1 คน และระดับอาชีววะ 1 คน สามารถเป็นกำลังการผลิตเพิ่มมูลค่าอย่างได้ทีล้านบาท เพื่อนำตัวเลข benchmark เหล่านี้มาคำนวณกลับหาความต้องการกำลังคนระดับต่างๆ และให้สถาบันการศึกษาวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับหัวเวลาการพัฒนาอุตสาหกรรม (ไม่เพียงแต่เทคโนโลยีเท่านั้น แต่จะต้องรวมกับเทคโนโลยีสนับสนุนอย่างอื่นเช่น แม่พิมพ์ เคมี วิศวกรรมศาสตร์) และต้องเตรียมกำลังคนสำหรับหน่วยวิจัยและพัฒนาของอุตสาหกรรมอีกด้วย (ระดับปริญญาโท-เอก) หากต้องการให้ยางเป็นเครื่องจักรขับเคลื่อนเศรษฐกิจในเชิงรุกของประเทศ เป็นสิ่งที่น่าเสียดายว่าการผลิตกำลังคนของไทยไม่ได้คำนึงถึงอุตสาหกรรมยางพาราเลย ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาที่ประเทศไทยส่งบุคลากรไปศึกษาต่อต่างประเทศในสาขาวิชาวัสดุศาสตร์ นั้น จะเน้นที่พอลิเมอร์ (polymer) ที่ไม่ได้มาจากยางธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะเป็นการศึกษาในประเทศที่ไม่มียางธรรมชาติเป็นทรัพยากรหลัก งานวิจัยจึงทำตามความสนใจของอุตสาหกรรมประเทศนั้นๆ ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องเรียนเกี่ยวกับพลาสติก และพอลิเมอร์สังเคราะห์ซึ่งมาจากน้ำมัน ดังจะเห็นได้ว่าบุคลากรที่กลับมาทำงานของ MTEC นั้น มีเพียงคนเดียวที่ทำวิจัยเกี่ยวกับยางพารา (ไม่ได้เรียนจบเรื่องยางธรรมชาติโดยตรง) สภาพเดียวกันนี้กำลังเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยต่างๆ ด้วย ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถเพิ่มการผลิตบุคลากรเทคโนโลยียางได้เต็มที่ ในระดับปริญญาตรีมีเพียงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีเท่านั้นที่เปิดสอนเทคโนโลยียางและผลิตกำลังคนระดับปริญญาตรีได้ปีละประมาณ 40 คน อย่างไรก็ตามเป็นที่น่ายินดีว่า สถาบันอาชีววะต่างๆ กำลังตื่นตัวจัดทำหลักสูตรเพื่อผลิตกำลังคนให้อุตสาหกรรมยางพารา หรือแม้แต่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ก็กำลังจัดทำหลักสูตรระดับปริญญาตรี แต่ก็เป็นที่สังเกตว่าหลักสูตรใหม่ๆ เหล่านี้จะขาดแคลนผู้สอนอย่างมาก หากผู้ที่อยู่ในสถาบันการศึกษาที่มีอยู่จะต้อง "วิ่งรอก" สอนในหลักสูตรเปิดใหม่เหล่านี้ก็จะกระทบต่อการวิจัยอย่างมาก

(2.4) เร่งวิจัยและพัฒนาแบบบูรณาการและตรงเป้าหมาย

นักวิจัยที่พอจะรู้เรื่องยางพาราในประเทศไทยขณะนี้ มีประมาณ 70 คน และในจำนวนนี้มีประมาณ 50 คนที่เข้าใจวิจัยดีพอที่จะเป็นหัวหน้าโครงการได้ ถ้าตั้งเป้าเพิ่มการใช้ยาง

เป็นผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 20 จะเกิดการผลิมูลค่าปีละ 97,000 ล้านบาท และหากเพียงร้อยละ 0.2 ของ ยอดมูลค่าถูกแบ่งปีมาเป็นเงินวิจัยจะทำให้นักวิจัยแต่ละคนมีเงินวิจัยใช้คนละ 2.7 ล้านบาท/ปี (ขณะนี้ประเทศไทยใช้เงินวิจัยประมาณร้อยละ 0.2 ของ GDP โดยคาดว่าน่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 0.75-1 กลุ่มอุตสาหกรรมยางเคยเสนอต่อรัฐบาลให้หัก ร้อยละ 1 ของมูลค่าส่งออกให้เป็นเงินวิจัย) ซึ่งนับได้ว่าเป็นโครงการขนาดใหญ่เกินกำลังที่น่าจะทำได้ (ขณะนี้ สกว. สนับสนุนทุนวิจัยยางพารา จำนวน 18 ทุน ใช้เงินทั้งสิ้น 17,201,213 บาท คิดเฉลี่ยโครงการละ 955.623 และใช้นักวิจัยประมาณ 3 คน/โครงการ) ตัวเลขนี้แสดงให้เห็นถึงการขาดกำลังคนวิจัยอย่างรุนแรงสำหรับอุตสาหกรรมนี้ เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเราจะต้องหาทางให้ผู้ที่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์พอลิเมอร์และสนใจ พลาสติกและยางสังเคราะห์ (ซึ่งเป็นพอลิเมอร์ที่ใกล้เคียงยางพาราที่สุดแล้ว) หันมาให้ความสนใจ ทำวิจัยยางพารา ซึ่งหมายความว่าทุกหน่วยงานต้องเห็นประเด็นนี้และร่วมกันสร้างกลไกให้ บุคลากรเหล่านี้ให้ความสนใจ เช่นมาตรการลดหย่อนภาษีการวิจัยวัสดุศาสตร์เกี่ยวกับพลาสติก เพิ่ม ทรัพยากรวิจัยยางพารา และมาตรการ KPI ให้นักวิจัยต้องมิจานวิจัยเกี่ยวกับยางพาราปีละไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาท หรือปีละ 1 โครงการเป็นต้น ด้วยการผสมผสานมาตรการสนับสนุนและมาตรการ บังคับเช่นนี้ก็จะทำให้ผู้มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์พอลิเมอร์หันมาทำวิจัยเกี่ยวกับยางพารา การ จัดการอย่างนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ

การตั้งเป้าหมายงานวิจัยจะต้องชัดเจนและครอบคลุมทั้งเชิงรับและเชิงรุก แต่งาน ที่ทำหายที่สุดคืองานเชิงรุก ทำหายเพราะมีความใหม่และความเสี่ยง ทำหายเพราะเป็นวิธีการที่ เอกชนไม่คุ้นเคยมาก่อน งานวิจัยเชิงรุกเป็นงานที่ต้องการจินตนาการสูง รู้จักการค้นคว้าแบบต่อ ยอดและกำหนดอนาคตไว้ในใจของทีมงานวิจัยทุกคน จึงจะเรียกว่าเป็นงานวิจัยแบบบูรณาการแบบ มีเป้าหมาย

(2.5) การมีบทบาทนำในข้อกำหนดมาตรฐาน

เป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะใช้ผลิตภัณฑ์ยางทั้งหมดในประเทศเราเอง หากการ นำเข้าผลิตภัณฑ์ยางมีมูลค่าปีละ 16,000 ล้านบาท และหากทดแทนยางสังเคราะห์โดยเพิ่มการใช้ยาง ธรรมชาติในผลิตภัณฑ์ยางจากร้อยละ 64 เป็นร้อยละ 79 ให้เท่ามาเลเซียและหากทดแทนวัสดุอื่น ด้วยยางธรรมชาติ ประเทศไทยก็จะยังบริโภคยางทั้งหมดไม่ได้ ดังนั้นหากจะเพิ่มการใช้ยางเป็น ผลิตภัณฑ์ก็จำเป็นต้องส่งออกให้ได้ ดังนั้นประเทศไทยต้องเป็นผู้นำในการกำหนดมาตรฐาน เพื่อ ไม่ให้ถูกกีดกันทางการค้าจากสินค้ายางสังเคราะห์ หน่วยงานที่จะต้องมีบทบาทคือหน่วยงานวิจัย สมอ. และการยางแห่งประเทศไทย (ที่กำลังจัดตั้ง) ฉะนั้นงานวิจัยที่จำเป็นเร่งด่วนเพื่อสนับสนุน งานมาตรฐานคือการวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐาน และต้องริบจัดตั้งหน่วยงานทดสอบรับรองคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานให้เพียงพอ

(3) แนวทางในการพัฒนาไม้ยางพาราแปรรูป

(3.1) รัฐบาลเห็นชอบให้จัดตั้งสภาการยางแห่งประเทศไทยเพื่อบริหารจัดการยางทุกระบบ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบ

(3.2) จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานด้านพื้นที่ปลูก สภาพสวนยาง กำลังการผลิต ความต้องการใช้ เพื่อประเมินปริมาณไม้ที่อยู่ในพื้นที่ที่สามารถนำออกมาใช้ประโยชน์ได้ โดยหน่วยงานของรัฐเป็นแกนกลางในการรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน

(3.3) จัดระเบียบ วางแผน บริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้ไม้ เพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนในฤดูฝนรวมทั้ง ช่วยพยุงราคาไม้ในฤดูแล้งที่มีปริมาณไม้ยางพาราแปรรูปออกมามาก

(3.4) สนับสนุนให้สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเพิ่มปริมาณการโค่นจากเดิมปีละ 350,000 ไร่ เป็น 500,000 ไร่ / ปี

(3.5) สนับสนุน พัฒนา ปรับปรุงแรงงาน และเทคนิคการผลิตให้ทันสมัย สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ และจัดทำมาตรฐาน ไม้ยางพาราแปรรูปให้เป็นสากล เพื่อให้ได้ยางพาราแปรรูปที่ได้มาตรฐานและเพื่อยกระดับราคาและคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับของผู้ซื้อและผู้ขายทั้งในและต่างประเทศ

(3.6) ปรับปรุง พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยระบุว่าไม้ยางพาราเป็นไม้ป่าปลูกไม่ใช่ป่าธรรมชาติ

(3.7) รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาด้านการส่งออก โดยเร่งหาตลาดใหม่ เช่น เวียดนาม และอินเดีย ในสินค้าวัตถุดิบหรือชิ้นส่วน เนื่องจากเป็นตลาดที่ใกล้เคียงกับสาธารณรัฐประชาชนจีนรวมทั้ง ตลาดตะวันออกกลางในกลุ่มสินค้าเฟอร์นิเจอร์

(4) นโยบายและมาตรการของรัฐในการพัฒนาบุคลากรด้านอุตสาหกรรมยาง และไม้ยางแปรรูป

รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับ ความต้องการของอุตสาหกรรม มาตรการที่สมควรพิจารณานำมาใช้หรือขยายให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ดังนี้

(4.1) มาตรการยกระดับฝีมือแรงงานให้สูงขึ้น โดยการจัดและขยายการฝึกอาชีพระยะสั้น เพื่อยกระดับฝีมือในสาขาช่างอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคให้มากขึ้น ส่งเสริมและสนับสนุนสถานประกอบการอุตสาหกรรมจัดการฝึกงานจากการทำงานให้แก่ลูกจ้าง โดยมีผู้ฝึกสอน ทั้งในกิจการและนอกกิจการ ทั้งนี้เพื่อให้ลูกจ้างได้มีโอกาสเข้าฝึกอบรมยกระดับฝีมือตนเองอย่างเป็นทางการ โครงการยกระดับฝีมือแรงงานอาจดำเนินการร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาและผู้ประกอบการท้องถิ่น

(4.2) มาตรการเตรียมคนเข้าทำงาน เพื่อขยายจำนวนกำลังแรงงานที่มีฝีมือในสาขา

ช่างอุตสาหกรรมให้เพียงพอกับความต้องการ มาตรการดังกล่าวอาจดำเนินการในหลายลักษณะคือ

(1) ขยายโครงการฝึกอาชีพระยะสั้นไปสู่ภูมิภาคให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อให้แรงงานหนุ่มสาวในภูมิภาคได้มีโอกาสเข้าเรียนวิชาชีพสาขาช่าง

(2) สอนเสริมวิชาชีพช่างให้แก่ทหารเกณฑ์ เพื่อเตรียมเข้าสู่ตลาดแรงงานเมื่อปลดประจำการ

(3) เพิ่มทักษะและประสบการณ์ให้แก่นักเรียนระดับอาชีวศึกษา ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดหาอุปกรณ์ และเครื่องมือให้แก่สถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา จัดทำโครงการร่วมมือกันระหว่างสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อเพิ่มทักษะของนักศึกษาตามที่สถานประกอบการต้องการ สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาจัดโครงการโรงงานในโรงเรียน เพื่อให้นักศึกษาจะได้ฝึกและปฏิบัติงานอย่างจริงจังจากงานที่ทางสถาบันการศึกษาได้รับมาจากกิจการต่าง ๆ

(4) สนับสนุนให้เอกชนจัดตั้งสถาบันพัฒนาแรงงานเฉพาะอย่างขึ้น

(5) จัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรในสาขาที่กำลังแรงงานหายาก และ

(6) เตรียมกำลังคนขั้นพื้นฐาน โดยการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไปสู่ชนบทให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

(4.3) มาตรการพัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลาง โดยการขยายและปรับปรุงโครงการพัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถการบริหารบุคคลควบคู่ไปกับการจัดการด้านการผลิตและการตลาด

2.2 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมอาหารทะเล

ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญประเทศหนึ่งในโลก ในบรรดาสินค้าส่งออกที่สำคัญ สัตว์น้ำแช่แข็งเป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้กับประเทศจำนวนมหาศาล โดยมูลค่าการส่งออกของอาหารทะเลแช่แข็ง คิดเป็นร้อยละ 46.66 ของมูลค่าส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปทั้งหมด (อ้างอิง) นอกจากการส่งสัตว์น้ำแช่แข็งเป็นสินค้าออกแล้วปัจจุบันยังมีการพัฒนาอาหารทะเลสดเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มก่อนแล้วจึงแช่แข็ง การผลิตผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มเป็นการปรับตัวอย่างหนึ่งของผู้ผลิตอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งประชาชนต้องการความสะดวกในการดำรงชีวิตประจำวัน ถึงแม้จะมีความพยายามในการปรับตัวของผู้ผลิตอาหารทะเลแช่แข็งแต่อุตสาหกรรมดังกล่าวยังเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค เช่น การแข่งขันระหว่างผู้ผลิตจากประเทศอื่นๆ ที่มีทรัพยากรและค่าแรงถูก (อ้างอิง)

2.2.1 สถานการณ์การผลิต

(1) สถานการณ์การผลิตอุตสาหกรรมอาหารทะเลภาพรวมระดับประเทศ

ปัจจุบันโรงงานผลิตอาหารทะเลและผลิตภัณฑ์มีอยู่ประมาณ 2,100 โรงงาน แยกเป็นโรงงานผลิตอาหารทะเลประเภทเค็มและตากแห้ง 1,275 โรงงาน ประเภทหมักดอง (เช่น น้ำปลา น้ำบูดู) 204 โรงงานห้องเย็น 182 แห่ง ข้าวเกรียบกุ้งและปลา 174 โรงงาน โรงงานปลาป่น 95 โรงงาน โรงงานลูกชิ้น-ทอดมัน 69 โรงงาน โรงงานนึ่ง-อบและย่างรวมควัน 54 โรงงาน และโรงงานอาหารทะเลกระป๋อง 49 โรงงาน ผลผลิตสัตว์น้ำทั้งหมดมีประมาณ 3.2-4.0 ล้านตันต่อปี (บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด.2550)

ลักษณะและรูปแบบการผลิตอาหารทะเลของไทยส่วนใหญ่จะเน้นแช่แข็งเพื่อการส่งออก และอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง

(1.1) อาหารทะเลแช่แข็ง

ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งที่สำคัญมี 3 ชนิด ตามความต้องการของผู้บริโภค คือ

1. กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง มีรูปแบบสินค้าที่นิยมหลายรูปแบบ อาทิ กุ้งเด็ดหัวไม่แกะเปลือก กุ้งเด็ดหัวแกะเปลือก เด็ดหางไม่ผ่าหลัง กุ้ง ทั้งตัวไม่เด็ดหางไม่แกะเปลือก เป็นต้น

2. ปลาสดแช่เย็นแช่แข็ง รูปแบบสินค้าที่นิยม คือ ปลาสด ปลาแล่ และปลาสดทั้งตัว

3. ปลาหมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง สามารถทำได้หลายรูปแบบ อาทิ ปลาหมึกกระดอง แล่ ปลาหมึกกล้วยแล่ ปลาหมึกซักไส้ ปลาหมึกทั้งตัว เป็นต้น

โดยทั่วไปการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกมีโดยทั่วไปการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกมีวิธีการผลิต ที่สำคัญมี 2 แบบ คือ 1) การผลิตแบบ **Block frozen** เป็นวิธีการผลิตแบบแช่แข็งรวมกันหลายชิ้นในกล่องเดียวกันเป็นก้อน โดยจะเรียงใส่ถาดที่ทำด้วยเหล็ก ปลอดภัยและมีขนาดบรรจุต่างๆ กันขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ซื้อ เช่น 1 กิโลกรัมหรือ 2 กิโลกรัม จากนั้นนำเข้าห้องแช่แข็งให้มีอุณหภูมิที่จุดกลาง -18 องศา แล้วจึงนำมาแกะออกจากถาดนำไปแช่ในน้ำเย็นจัดหรือวางแล้วจึงพ่นด้วยน้ำเย็นจัดเพื่อเคลือบจากนั้นสวมถุงพลาสติกและบรรจุใส่กล่องกระดาษอบเทียน สินค้าที่นิยมผลิตในลักษณะนี้คือ กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง 2) การผลิตแบบ **Individual Quick Frozen (I.Q.F.)** เป็นวิธีการผลิตแบบแช่แข็งเป็นตัวๆ หรือชิ้นเดียว สินค้าที่คัดแล้วจะถูกเรียงลงบนสายพานเพื่อส่งเข้าเครื่องแช่เยือกแข็ง I.Q.F. ที่อุณหภูมิ -50°C แล้วบรรจุลงถุงพลาสติกที่พิมพ์รูปภาพมีสีสันต่างๆ ตามความต้องการของตลาด จากนั้นจึงบรรจุใส่กล่องกระดาษอบเทียนสินค้าที่นิยมผลิตในลักษณะนี้คือ ปลาสดแช่เย็นแช่แข็งและปลาหมึกสด เมื่อ

เสร็จสิ้นตอนการบรรจุใส่กล่องกระดาษเรียบร้อยแล้วอาหารทะเลแช่แข็งจะถูกนำไปไว้ในห้องเก็บที่อุณหภูมิ -18 องศา เพื่อเตรียมส่งออกไป (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2543)

(1.2) อุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋อง

อุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋องของไทยมีการพัฒนามาจากอุตสาหกรรมปลาทูน่าบรรจุกระป๋อง ซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความได้เปรียบในเรื่องต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะค่าแรงงานและการสนับสนุนจากรัฐบาล การพัฒนาอุตสาหกรรมปลาทูน่า บรรจุกระป๋องเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการพัฒนาการผลิตสินค้าอาหารทะเลบรรจุกระป๋องชนิดอื่น ๆ ตามมา ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมา สถานการณ์ในตลาดต่างประเทศเอื้ออำนวยให้สามารถส่งออกอาหารทะเลบรรจุกระป๋องชนิดอื่น ๆ ได้มากขึ้น เนื่องจากความได้เปรียบ ในเรื่องราคาของผลิตภัณฑ์จากประเทศไทย อาหารทะเลบรรจุกระป๋องชนิดอื่น ๆ นอกจากทูน่า ได้แก่ ซาร์ดีน แมกเคอร์ล กุ้ง ปลาหมึก และหอยลาย

ในปี 2548 การผลิตอาหารทะเลกระป๋องขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากความนิยมการบริโภคสินค้าจากประมงเพิ่มมากขึ้น ทดแทนการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ที่เกิดโรคระบาดในหลายประเทศ นอกจากนี้การที่อุตสาหกรรมประมงในภาคใต้ของสหรัฐฯ ได้รับความเสียหายจากพายุเฮอริเคน ทำให้ความต้องการนำเข้าสินค้าประมงของสหรัฐฯเพิ่มขึ้น สำหรับตลาดอาหารทะเลกระป๋องภายในประเทศยังมีการแข่งขันที่รุนแรงและมีอัตราการเติบโตของตลาดต่ำกว่า สำหรับในปี 2549 ตลาดส่งออกขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงจากปีก่อนเล็กน้อย (ตารางที่ 2.11) เนื่องจากปัญหาต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับมีการขาดแคลนแรงงานจำนวนมากในอุตสาหกรรม แม้ว่าตลาดส่งออกมีความต้องการสูง

ตารางที่ 2.11 ปริมาณการผลิตอาหารทะเลกระป๋อง ปี 2546-2549

	2546	2547	2548	2549
การผลิต (ตัน)	555,895	540,404	626,670	703,000
อัตราการเปลี่ยนแปลง(%)	21.45	-2.79	15.96	12.18

ที่มา : ฝ่ายวิจัยธุรกิจ สายงานบริหารความเสี่ยง บมจ.ธนาคารกรุงไทย, 2549

(2) สถานการณ์การผลิตอุตสาหกรรมอาหารทะเลในภาคใต้

ด้านการผลิต ในปี 2548 ประสบปัญหาต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นและขาดแคลนวัตถุดิบ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการลอยตัวราคาน้ำมันดีเซล และปัญหาการทำประมงนอกน่านน้ำ

โดยเฉพาะในอินโดนีเซีย จากการที่รัฐบาลอินโดนีเซีย ได้ยกเลิกความตกลงให้สัมปทานจับปลาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะอินโดนีเซียที่ให้แก่เรือประมงไทย (Bilateral Arrangement on Utilization of Part of the Total Allowable Catch in the Indonesian หรือ EEZ) มีผลตั้งแต่วันที่ 14 กรกฎาคม 2548 แม้ว่าจากการเจรจาร่วมกัน รัฐบาลอินโดนีเซียยอมให้มีการต่อใบอนุญาตการทำประมงในเขต EEZ สำหรับเมืองไทยต่อไปได้อีก 1 ปี หลังจากนั้น เรือประมงไทยที่ประสงค์จะเข้าไปจับปลาในเขตนี้ จะต้องดำเนินการตามนโยบายใหม่ หรือ The New Policy on Capture Fisheries of Indonesia ด้วยการร่วมลงทุน (joint venture scheme) กับนักลงทุนอินโดนีเซียเท่านั้น สำหรับการทำการประมงที่ปฏิบัติกันในปัจจุบันอยู่ภายใต้ระบบไลเซนส์ (Licensing for Foreigners or Foreign companies) ส่งผลให้ปริมาณสัตว์น้ำที่ผ่านท่าเทียบเรือของภาคใต้ลดลงจากปีก่อนมาก และ โรงงานหลายแห่งจึงปรับตัวด้วยการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ

ส่วนการผลิตของอุตสาหกรรมกุ้งมีวัตถุดิบเพียงพอสำหรับการผลิต เนื่องจากในช่วง 9 เดือนของปี 2548 มีการเลี้ยงกุ้งขาวเพิ่มขึ้นมาก ขณะที่กุ้งกุลาดำปริมาณผลผลิตลดลง ส่วนในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปีผลผลิตกุ้งโดยรวมลดลง ตามราคาต่ำลงในช่วง 9 เดือน ประกอบกับเป็นช่วงฤดูฝน ส่งผลให้เกษตรกรชะลอการเลี้ยง

ปี 2549 โรงงานสัตว์น้ำแช่แข็งและแปรรูปในภาคใต้ ต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงหลายด้าน และต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการเพื่อรองรับภาวะการผลิตที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยลบต่างๆ ทั้งนี้ ปัจจัยลบที่สำคัญ คือ

1. การขาดแคลนแรงงาน
2. วัตถุดิบจากการทำการประมงภายในประเทศและนอกประเทศลดลง เนื่องจากเรือประมงงดออกทะเล จากการที่ต้นทุนการทำการประมงสูงขึ้นตามราคาน้ำมัน
3. มาตรการการทำประมงนอกน่านน้ำของต่างประเทศเข้มงวด
4. ภาวะการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ ทำให้การปรับราคาจำหน่ายในต่างประเทศเพิ่มขึ้นทำได้ยาก เนื่องจากมีการแข่งขันสูง โดยเฉพาะกับประเทศแข่งที่มีความได้เปรียบไทยในด้านต้นทุน ด้านแรงงานและมีแหล่งวัตถุดิบเป็นของตนเอง ผู้ซื้อจึงมีทางเลือกมากขึ้น ทำให้ Margin ของอุตสาหกรรมมีอัตราค่อนข้างต่ำ
5. ต้นทุนการผลิตปรับสูงขึ้น ตามการปรับขึ้นของราคาวัตถุดิบและต้นทุนการขนส่งที่เพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมัน

ปัจจัยลบต่าง ๆ ดังกล่าวส่งผลให้เกือบทุกโรงงานใช้กำลังการผลิตลดลง และต้องปรับการบริหารจัดการมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนการผลิต แนวทางการปรับตัวของอุตสาหกรรมมีหลายประการ อาทิ การจ้างแรงงานต่างชาติ และสั่งซื้อวัตถุดิบสัตว์น้ำจากต่างประเทศ โดยในปี 2549 โรงงานใน

ภาคใต้มีการนำเข้าสัตว์น้ำจากต่างประเทศมูลค่าทั้งสิ้น 10,107.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 3.0 ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าปลา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70.8 รองลงมา คือ ปลาหมึก ร้อยละ 15.2 สำหรับรายละเอียดการนำเข้าสัตว์น้ำแต่ละประเภท มีดังนี้

ปลา ส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศ ไมโครนีเซีย (อยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34 รองลงมาคือ ปาปัวนิวกินี และมาแชลไอร์แลนด์ ร้อยละ 20 และ 9.0 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นการนำเข้าปลาทูน่าในสายพันธุ์ Skipjack และ Yellow fin

ปลาหมึก ส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศมาเลเซีย คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 56.0 รองลงมา คือ พม่า และเยเมน ร้อยละ 21.0 และร้อยละ 8.0 ตามลำดับ

หอย ส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศ มาเลเซีย คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 97.0

2.2.2 สถานการณ์การตลาด

ในช่วงครึ่งแรกปี 2550 การส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมีมูลค่าส่งออก 2,545 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.8 เมื่อคิดในรูปของเงินบาทแล้วมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลขยายตัวเพียงร้อยละ 1.8 ค่าเงินบาทที่แข็งค่าส่งผลกระทบต่อกำไรของบรรดาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารทะเล เนื่องจากการปรับขึ้นราคาสินค้า อาจจะส่งผลให้ประเทศคู่ค้าหันไปสั่งซื้อสินค้ากับประเทศคู่แข่ง โดยเฉพาะจีน และเวียดนาม (บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. 2550)

อย่างไรก็ตามปัจจัยที่ต้องพิจารณาประกอบกันไปด้วยคือ การพึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบ โดยผู้ประกอบการที่พึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบจะได้รับอานิสงส์จากเงินบาทแข็งค่า โดยเฉพาะผู้ผลิตปลาทูน่ากระป๋อง หากจะพิจารณาแยกประเภทของการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแล้วผู้ประกอบการที่ส่งออกอาหารทะเลแปรรูปนับว่าได้รับผลกระทบทั้งจากปัญหาการส่งออกที่มีแนวโน้มลดลงและการขาดทุนจากการแข็งค่าของเงินบาท กล่าวคือ ในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2550 มูลค่าการส่งออกอาหารทะเลแปรรูปเท่ากับ 663.57 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนแล้วลดลงร้อยละ 6.1 และในรูปของเงินบาทมูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ 15.2 ส่วนประเภทผลิตภัณฑ์อาหารทะเลที่การส่งออกยังคงขยายตัว อันเป็นผลมาจากปัจจัยเอื้อจากต่างประเทศและความสามารถในการปรับตัวของบรรดาผู้ประกอบการ ทำให้ผลกระทบของเงินบาทที่แข็งค่านั้นส่งผลให้ผู้ประกอบการได้รับรายได้จากการส่งออกในรูปของเงินบาทน้อยกว่าที่ควรจะเป็น คือ อาหารทะเลแช่แข็ง และอาหารทะเลกระป๋อง กล่าวคือ ในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2550 มูลค่าการส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งเท่ากับ 1,145.79 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.4 และในรูปของเงินบาทมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ

7.8 ส่วนอาหารทะเลกระป๋องในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2550 มูลค่าการส่งออกเท่ากับ 735.33 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.6 และในรูปของเงินบาทมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.5 ปัจจัยบวกที่ยังพุงให้มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลของไทยยังคงขยายตัว ได้แก่

- การลดปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารทะเล โดยเฉพาะอาหารทะเลกระป๋องของสหรัฐฯ สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศนำเข้าสำคัญของไทย เนื่องจากค่าโรลดลงเนื่องจากราคาวัตถุดิบมีแนวโน้มสูงขึ้น ดังนั้นความต้องการนำเข้าอาหารทะเลกระป๋องในประเทศเหล่านี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

- การที่สหภาพยุโรปคืนสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรหรือจีเอสพีสำหรับสินค้ากุ้งและปลาทูน่ากระป๋องทำให้อัตราภยานำเข้าลดลงจากเดิม ซึ่งสิทธิพิเศษนี้เริ่มใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2549 เป็นต้นมา และจะมีผลใช้บังคับเป็นเวลา 3 ปี

- กรณีข้อตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-ญี่ปุ่นทางญี่ปุ่นลดภาษีให้กับผลิตภัณฑ์อาหารทะเลหลายรายการ เช่น ภาษีกุ้งแช่แข็งลดลงจากร้อยละ 1.0 เหลือร้อยละ 0 ทันทิ ปลาหมึกแช่แข็งลดภาษีจากร้อยละ 3.5 เป็นร้อยละ 0 ในปีที 6 และจากร้อยละ 5-15 เป็นร้อยละ 0 ในปีที 8 ปลาทูน่ากระป๋องจะลดลงจากร้อยละ 9 เหลือร้อยละ 0 ในปีที 6 และกุ้งแปรรูปลดภาษีจากร้อยละ 5.3 เป็นร้อยละ 0 ทันทิ ซึ่งการปรับลดภาษีดังกล่าวจะมีส่วนช่วยกระตุ้นการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลไปยังตลาดญี่ปุ่น

ส่วนในด้านตลาดส่งออกผู้ส่งออกอาหารทะเลสำเร็จรูปแช่แข็งจะเจาะขยายตลาดโดยการเข้าร่วมโครงการลงทุนกับประเทศผู้รับซื้อ ปัจจุบันตลาดรับซื้อสำคัญถึงประมาณร้อยละ 65 คือตลาดญี่ปุ่น สินค้าอาหารทะเลสำเร็จรูปแช่แข็งที่ส่งออกในปัจจุบันมีมากกว่า 20 ชนิด สินค้าขอดนิยม คือ กุ้งทะเลและข้าวปุ้นหน้าอาหารทะเล (บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด, 2550)

ตลาดผลิตภัณฑ์อาหารทะเลในประเทศที่น่าสนใจ แยกออกได้เป็นดังนี้

(1) อาหารทะเลแช่เย็น แช่แข็ง

เดิมคนไทยนิยมซื้ออาหารทะเลสดเพื่อการบริโภคเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันพฤติกรรมการซื้ออาหารทะเลเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะผู้บริโภคในเมืองใหญ่ที่นิยมซื้ออาหารอุปโภคบริโภคในห้างสรรพสินค้าและร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ทำให้สัดส่วนการซื้ออาหารทะเลแช่เย็นแช่แข็งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กอปรกับบรรดาผู้ประกอบการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลเริ่มหันมาเจาะขยายตลาดในประเทศ โดยเฉพาะการจำหน่ายอาหารทะเลแช่เย็นแช่แข็ง ทั้งนี้เน้นการแบ่งบรรจุหลากหลายขนาดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกันของผู้บริโภค

(1.1) การส่งออก

ไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าประมงแช่แข็งรายใหญ่ของโลก โดยสินค้าส่งออกที่สำคัญที่สุดได้แก่ ผลิตภัณฑ์กุ้งแช่แข็ง รองลงมาได้แก่ ปลาและหมึกแช่แข็ง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่จะมาจากการเพาะเลี้ยงในประเทศ โดยเฉพาะวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมกุ้งแช่แข็ง ในขณะที่วัตถุดิบสำหรับผลิตปลาและหมึกแช่แข็งมาจากต่างประเทศมากกว่าร้อยละ 80 โดยตลาดที่ทำการส่งออกประกอบด้วย 2 ตลาด ได้แก่ ตลาดหลักซึ่งประกอบด้วย ตลาดอเมริกา ตลาดญี่ปุ่น ตลาดสหภาพยุโรปและตลาดอาเซียน นอกจากนี้ตลาดที่สำคัญอีกมาก ได้แก่ ตลาดใหม่ซึ่งประกอบด้วย ตลาดเอเชียตะวันออก ตลาดตะวันออกกลาง ตลาดออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ตลาดแอฟริกาและตลาดอื่นๆ แนวโน้มมูลค่าการตลาดของผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งในปี 2549 จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 เมื่อเทียบกับปี 2548 การเพิ่มขึ้นของการส่งออกกุ้งแช่แข็งซึ่งเป็นสินค้าประมงแช่แข็งที่มีการส่งออกมากที่สุดในเดือนมกราคม - มีนาคม 2549 มีการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปี 2548 ถึงแม้จะมีการเพิ่มขึ้นของการส่งออกผลิตภัณฑ์ประมงแช่แข็ง แต่ประเทศไทยยังเผชิญปัญหาด้านการส่งออกได้แก่ ปัญหาการกักกันสินค้า ขาดแคลนพ่อแม่พันธุ์กุ้งที่ดีจากแหล่งธรรมชาติ ปัญหาโรคระบาด ต้นทุนการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งอยู่ในระดับสูง เป็นต้น

(1.2) การนำเข้า

ในปี 2549 ประเทศไทยนำเข้าสัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป มูลค่า 53,628.2 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าเป็นการนำเข้าวัตถุดิบมาเพื่อผลิตสินค้าต่อไป อาทิ การนำเข้าปลาทูน่าแช่เย็นแช่แข็ง มาเพื่อผลิตปลาทูน่ากระป๋อง หรือนำเข้าปลาหมึกมาเพื่อการผลิต เป็นต้น

(1.3) ตลาดรองรับ

สินค้าผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งที่ผลิตในประเทศไทย แยกออกเป็น 2 ตลาดใหญ่ดังต่อไปนี้

(1.3.1) ตลาดหลัก

1) ตลาดอเมริกา ประกอบด้วยสหรัฐอเมริกาและแคนาดา เป็นตลาดใหญ่ที่สุดในโลก และเป็นตลาดหลักในการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งของไทย (บัวแก้วธุรกิจไทย.มปพ) จากข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครลอสแอนเจลิส (2548) ซึ่งรายงานเกี่ยวกับสถิติการนำเข้าสู่ประเทศสหรัฐแยกตามประเภทสินค้า พบว่าสหรัฐนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งชุบแป้งแช่แข็งนำเข้าจากไทย ร้อยละ 16 ของปริมาณการนำเข้ากุ้งชุบแป้งแช่แข็งทั้งหมด

ปริมาณการนำเข้าดังกล่าวจัดว่ามีการขยายตัวของการนำเข้าถึงร้อยละ 1.7 สำหรับกุ้งปอกเปลือกแช่แข็ง สหรัฐจะนำเข้าจากไทยร้อยละ 23 ของปริมาณการนำเข้ากุ้งแช่แข็งทั้งหมด

2) ตลาดญี่ปุ่น เป็นตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารแช่แข็งที่ใหญ่เป็นอันดับสองของไทย รองจากสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็ง ในปี 2544 มีการขยายการส่งออกไปยังตลาดดังกล่าว เนื่องจาก

- ชาวญี่ปุ่นนิยมบริโภคอาหารทะเลมาก โดยเฉพาะสินค้าที่ผลิตจากประเทศไทยซึ่งมีคุณภาพดีเชื่อถือได้
- กิจกรรมห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านจำหน่ายอาหารฟาสต์ฟู้ด ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นมีความต้องการอาหารแปรรูปจำนวนมากเพื่อบริการให้ลูกค้าของตน จึงมีการนำเข้ามากขึ้น

- ผู้ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารแช่แข็งของไทยได้พยายามปรับปรุงคุณภาพและพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้แปลกและใหม่อยู่เสมอเพื่อสนองต่อความต้องการของตลาด

3) ตลาดยุโรป ประกอบด้วยตลาดสำคัญ ได้แก่ สหราชอาณาจักร เยอรมันนี เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อิตาลี และเบลเยียม ในปี 2544 ไทยส่งออกได้มูลค่าทั้งสิ้น 11,719.6 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.41 จากปี 2543 ส่วนใน 10 เดือนแรกของปี 2545 ไทยส่งออกมูลค่า 9,651.8 ล้านบาท ซึ่งลดลงร้อยละ 20.78 จากช่วงเดียวกันของปี 2544

4) ตลาดอาเซียน เป็นตลาดส่งออกหลักและเป็นตลาดประจำสำหรับอาหารทะเลแช่แข็งของไทย โดยมีสิงคโปร์และมาเลเซีย เป็นตลาดใหญ่ ในปี 2543 ไทยส่งออกสินค้าดังกล่าวไปยังตลาดอาเซียนเป็นมูลค่า 12,162.6 ล้านบาท ในปี 2544 ส่งออกลดลงเป็น 9,967 ล้านบาทหรือลดลงร้อยละ 18.05 ส่วนใน 10 เดือนแรกของปี 2545 ส่งออกได้มูลค่า 6,462.6 ล้านบาทหรือลดลงร้อยละ 23.36 จากช่วงเดียวกันของปี 2544

(1.3.2) ตลาดใหม่

เป็นตลาดที่ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งเป็นประจำอยู่แล้ว และเป็นตลาดที่มีแนวโน้มการส่งออกที่ดีได้แก่ เอเชียตะวันออก ตะวันออกกลาง แอฟริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสวีเดน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ตลาดเอเชียตะวันออกเป็นตลาดส่งออกประจำที่มีศักยภาพในการส่งออก ประกอบด้วยตลาดสำคัญ ได้แก่ จีน ฮองกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ และเกาหลีเหนือ

2) ตลาดตะวันออกกลาง ไทยส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปไปยังตลาดแห่งนี้เป็นเวลาช้านานแม้มูลค่าส่งออกมีเพียงเล็กน้อยแต่ก็เพิ่มสูงขึ้นมา ตลอดประเทศผู้นำเข้าสำคัญ

ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย อิשראל เลบานอน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ซีเรีย ไชปรัส จอร์แดน เยเมน และคูเวต

3) ตลาดออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เป็นตลาดส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งที่สำคัญของไทยอีกแห่งหนึ่งซึ่งมีมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนถึงเดือนธันวาคม 2544 เมื่อออสเตรเลียประกาศใช้มาตรการชั่วคราวห้ามนำเข้ากุ้งจากไทยโดยอ้างว่าพบเชื้อตัวแดงวงขาวในกุ้ง

4) ตลาดใหม่ที่น่าสนใจ เป็นตลาดใหม่ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะตลาดอียิปต์และแอฟริกาใต้ แม้ในช่วงที่ผ่านมามีมูลค่าส่งออกไปยังตลาดแห่งนี้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นเป็นผลมาจากการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งเน้นกิจกรรมขยายการส่งออกให้ได้มูลค่าเพิ่มมากขึ้นอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาหลายปี และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

5) ตลาดอื่น ๆ ที่นำเข้าอาหารทะเลแช่แข็งจากประเทศไทยเป็นประจำทุกปี และมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นทุกปี คือ สวิตเซอร์แลนด์ อเมริกาใต้ โดยเฉพาะตลาด อาร์เจนตินา บราซิล และชิลี และกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก (บัวแก้วธุรกิจไทย. มปป)

(2) อุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋อง

(2.1) การส่งออก

สำหรับอาหารทะเลกระป๋องซึ่งมีสัดส่วนที่สำคัญสูงสุดคือ ทูน่ากระป๋อง รองลงมาได้แก่ ชาร์ดีนกระป๋องและกุ้งกระป๋อง

การส่งออกอาหารทะเลกระป๋องในปี 2549 มีมูลค่า 47,267.40 ล้านบาท ขยายตัวจากปี 2548 ร้อยละ 8.4 สำหรับสินค้าที่ส่งออกได้เพิ่มขึ้น คือ ทูน่ากระป๋อง มีมูลค่าการส่งออก 40,408.00 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 11.44 และ กุ้งกระป๋อง มีมูลค่าการส่งออก 1,153.10 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.15 ขณะที่ชาร์ดีนกระป๋อง ส่งออกได้ 2,488.00 ล้านบาท น้อยกว่าปี 2548 ร้อยละ 0.38

ในปี 2549 ตลาดส่งออกอาหารทะเลกระป๋องที่สำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ สหรัฐอเมริการ้อยละ 24.26 ออสเตรเลียร้อยละ 7.82 แคนาดาร้อยละ 7.5 ญี่ปุ่นร้อยละ 6.4 และอียิปต์ ร้อยละ 4.96

ตารางที่ 2.12 มูลค่าการส่งออกอาหารทะเลกระป๋อง

หน่วย: ล้านบาท

	2546	2547	2548	2549	$\Delta\%$ 548/2549
อาหารทะเลกระป๋อง	34,699.30	36,474.10	43,588.50	47,267.40	8.44
ทูน่ากระป๋อง	27,599.70	29,207.40	36,261.20	40,408.00	11.44
ซาร์ดีนกระป๋อง	1,967.90	2,124.30	2,497.40	2,488.00	-0.38
กุ้งกระป๋อง	1,549.60	1,348.10	1,096.60	1,153.10	5.15

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์, 2549

(2.2) การนำเข้า

ในปี 2549 ประเทศไทยนำเข้าสัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป มูลค่า 53,628.2 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่เน้นการนำเข้าเป็นการนำเข้าวัตถุดิบมาเพื่อผลิตสินค้าต่อไป อาทิ การนำเข้าปลาทูน่าแช่เย็นแช่แข็ง มาเพื่อผลิตปลาทูน่ากระป๋อง หรือนำเข้าปลาหมึกมาเพื่อการผลิต เป็นต้น โดยแหล่งนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ใต้หวันร้อยละ 13.31 อินโดนีเซียร้อยละ 12.19 วานูอาตู ร้อยละ 11.14 ญี่ปุ่นร้อยละ 8.69 และเกาหลีใต้ ร้อยละ 5.31

2.2.3 ลักษณะการใช้ปัจจัยการผลิต ด้านบุคลากรและแรงงาน

โรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลจะเน้นที่ใช้แรงงานเป็นหลัก โดยแรงงานนั้นต้องผ่านการฝึกฝนและมีประสบการณ์ทำงานพอสมควร (ฝึกงาน 1 เดือนพร้อมทำงานอย่างน้อย 3 เดือน) จึงจะสามารถทำงานได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับคนงานเก่า

นับตั้งแต่อดีตอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความสามารถในการแข่งขันด้านแรงงาน เนื่องจากแรงงานที่มีความสามารถ และค่าจ้างที่ถูก แต่ในปัจจุบันค่าจ้างที่แพงขึ้น ประกอบกับการที่สภาวะแวดล้อมในการทำงานในอุตสาหกรรมอาหารทะเลที่ไม่ดีนัก ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในห้องเย็น หรือ ห้องต้มหรือหนึ่ง เมื่อเทียบกับการทำงานในอุตสาหกรรมอื่น (อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ นั้นพนักงานทำงานในห้องที่มีการปรับอากาศ ไม่มีกลิ่นเหม็นคาว และไม่ต้องใช้ทักษะที่สูง เหมือนกับการหั่นปลา แล่ปลา เป็นต้น) ส่งผลให้แรงงานในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมักมีการเปลี่ยนงานสูง ซึ่งทำให้บริษัทประสบปัญหาในการขาดแคลนแรงงานอย่างมากแม้จะจ่ายผลตอบแทนดีกว่าค่าจ้างขั้นต่ำมากก็ตาม

นอกเหนือจากแรงงานในระดับโรงงานแล้วนั้น ปัญหาในการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจทั้งในระดับโรงงาน และความเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อาหาร เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบก็นับว่าเป็นปัญหาใหญ่เช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

2.2.4 ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาด้านบุคลากร

(1) ปัญหาด้านบุคลากรและแรงงาน

(1.1) ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

ทิศทางและประมาณการความต้องการแรงงานฝีมืออุตสาหกรรมหลักของไทย พ.ศ.2547-2550 อุตสาหกรรมอาหารทะเล ยังขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือเพราะอุตสาหกรรม ต่างๆ ได้เติบโตอย่างรวดเร็วการจ้างงานมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ คิดเป็นร้อยละ 17.1 ของการจ้างงานรวมในภาคอุตสาหกรรม เห็นได้จากปี 2549-ปี 2550 นั้นมีความต้องการแรงงานเพิ่มสูงขึ้นเป็น 549,426 จาก 506,363 สาขาที่มีความต้องการแรงงานมากที่สุดคือ สาขา S&T ตั้งแต่ปี 2547-ปี 2550 มีความต้องการแรงงานประมาณ 29,973-33,765 คนเพิ่มปีละ 760 คน นับว่ามีความต้องการอย่างมากเลยทีเดียว

(1.2) ปัญหาแรงงานขาดทักษะฝีมือ

ส่วนด้านคุณภาพนั้นในส่วนของอุตสาหกรรมอาหารทะเลนั้นมีความต้องการแรงงานมาก แต่แรงงานนั้นยังขาดทักษะฝีมือ คือยังขาดความรู้ใน ด้านวิทยาศาสตร์การอาหาร เพราะฉะนั้นควรริบแก้ไขโดย ควรมีการพัฒนาศักยภาพแรงงาน ให้รัฐมีนโยบายที่จะพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษา เผยแพร่การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้กับแรงงาน อาจจะจำแนกตามสาขาอาชีพ เพื่อให้แรงงานที่เขามีความถนัดในแต่ละอาชีพได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะฝีมือของตนเอง ซึ่งเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้แรงงานมีงานทำมากขึ้น รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ให้มีการส่งเสริมพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับนักเรียน นักศึกษาให้พวกเขาได้มีโอกาสได้เรียนรู้ เพื่อฝึกทักษะในสาขาอาชีพที่เขาถนัดซึ่งจะเป็นประโยชน์มาก ฝีมือแรงงานมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญ ในการกำหนดเศรษฐกิจ (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2548)

(2) แนวทางการแก้ไขและพัฒนาบุคลากรและแรงงาน

(2.1) ควรมีการฝึกอบรมทักษะแรงงานก่อนการทำงานโดยรัฐบาลสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

(2.2) จัดฝึกอบรมเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์แก่เจ้าของโรงงาน

(2.3) ฝึกอบรมทักษะให้แก่พนักงาน โรงงานเรื่องการมีวินัย ความรับผิดชอบต่อ

งาน ต่อตนเองและการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2.5 กลยุทธ์ นโยบาย มาตรการและแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารทะเล

(1) ปัญหาอุตสาหกรรมอาหารทะเล

ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา อุตสาหกรรมสัตว์น้ำแช่แข็งและแปรรูปต้องเผชิญกับปัญหา ทั้งด้านการผลิตและด้านการตลาด ด้านการผลิตต้องเผชิญกับต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น และการขาดแคลนวัตถุดิบ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการลอบค้าราคาน้ำมันดีเซล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำประมง ทำให้เรือประมงจำนวนมากหยุดออกจับปลา ประกอบกับประสบปัญหาการทำประมงนอกน่านน้ำ ทำให้ปริมาณวัตถุดิบที่เข้าสู่โรงงานลดลง

ส่วนด้านการตลาด ประสบปัญหาการส่งออกมาก เนื่องจากประเทศคู่ค้าออกมาตรการกีดกันทางการค้า เช่น สหรัฐอเมริกาใช้มาตรการภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti Dumping) สินค้ากุ้งจากไทยและมาตรการเรียกเก็บหลักทรัพย์ค้ำประกันการชำระภาษีที่อาจถูกเรียกเก็บเพิ่ม (Continuous Bond) ซึ่งผู้ส่งออกรวมทั้งสหรัฐอเมริกาจะต้องวางเงินค้ำประกัน อัตราภาษีเฉลี่ยตอบโต้การทุ่มตลาดของปริมาณการส่งออกกุ้งที่บริษัทนั้น ๆ ส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาในปีที่ผ่านมา เงื่อนไขดังกล่าวสร้างปัญหาให้กับผู้นำเข้าสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้นำเข้าขนาดกลางถึงขนาดเล็กไม่สามารถนำเข้ากุ้งจากประเทศที่ถูกเรียกเก็บภาษีเอ็ดดีได้ และส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกขนาดกลางและขนาดเล็กของไทย เนื่องจากผู้นำเข้าในสหรัฐอเมริกาได้ผลกระทบดีดังกล่าวให้ผู้ส่งออกของไทยขณะเดียวกันการผ่อนปรนสิทธิพิเศษทางภาษี (GSP) ของสหภาพยุโรปยังไม่คลี่คลาย

(2) แนวทางการแก้ไขปัญหาของอุตสาหกรรมอาหารทะเล

(2.1) เร่งรัดให้ดำเนินโครงการต้นแบบแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น (Peeling Shed)

(2.2) ส่งเสริมการประมงปลาหมึกน้ำ ลึก และการประมงไทยให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(2.3) ยกเลิกการเสียภาษี TMBP ร้อยละ 2

(2.4) ส่งเสริมสายการบินเรือไทย หรือขยายบริการให้มากขึ้น และ เพิ่มอัตราการแข่งขันให้แก่ผู้ส่งออกไทย

(2.5) ปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงให้ครอบคลุมถึงผู้ประกอบการในเขตที่มีน้ำประปา แต่มีปริมาณไม่พอใช้ หรือมีคุณภาพไม่ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมเกษตร

(2.6) ยกเว้นภาษีขาเข้าของภาชนะ บรรจุ / หีบห่อ

(2.7) ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค และการตลาดของประเทศผู้ซื้อ ให้ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อปรับ กลยุทธ์ทางการตลาด

(2.8) มีการเจรจาขอลดภานำเข้าอีก ครั้ง

(2.9) ขอให้หน่วยงานของภาครัฐ ศึกษาข้อกำหนดปริมาณสาร วัลไฟต์ในประเทศ สวีเดนแท้ จริงเป็นเท่าไร เพื่อ ไม่ให้เป็นข้อ กีดกันทางการค้า

(2.10) เนื่องจากปัจจุบันได้มีการตื่น ตัวต่อเรื่องนี้ดังกรณีพิพาท ระหว่าง สหรัฐอเมริกากับสหภาพ ยุโรป ดังนั้นรัฐบาลควรทำการ ศึกษาเพื่อคาดการณ์ผลกระทบที่ จะเกิดขึ้น และสิ่งที่ประเทศคู่ค้า จะใช้เรื่องดังกล่าวมาเป็นข้อกีด กันทางการค้า

(2.11) ภาครัฐควรได้รับทราบข้อมูล ปัญหาที่ชัดเจนของผู้ผลิตและผู้ ส่งออกเป็น รายกรณีในการ พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ ผลิต และผู้ส่งออก

(2.12) ผู้ส่งออกที่มีประวัติ ควรคืน ภาษีให้เร็วขึ้น

(3) โอกาสของอุตสาหกรรมประมงไทย

(3.1) มีโอกาสขยายตลาดสินค้าประมงในต่างประเทศ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ทั้งระดับโลกและระดับภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรการค้าโลกที่ประเทศสมาชิกจะต้องเปิด ตลาดเสรี จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งออกสินค้าประมงไทย โดยเริ่มต้นจากกลุ่มอาเซียนและกลุ่ม เอเปค อันจะทำให้สินค้าประมงของไทยมีตลาดกว้างขวางขึ้น นอกจากนี้การค้าเสรีสามารถแสดง ภาวะดีจากประเทศที่มีทรัพยากรมาก ต้นทุนต่ำเพื่อนำการแปรรูปได้มากขึ้น ทำให้โรงงาน อุตสาหกรรมสามารถผลิตสินค้าได้เต็มกำลังการผลิต เพิ่มการแข่งขัน และทำให้ผู้บริโภค ภายในประเทศได้บริโภคสัตว์น้ำในราคาถูกลงด้วย

ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพในการขยายการส่งออกได้แก่ ประเทศในแอฟริกา อเมริกา ใต้ ตะวันออกกลาง กลุ่มประเทศอาเซียนและจีน โดยเฉพาะจีนเป็นประเทศที่มีศักยภาพในด้าน กำลังซื้อสูง รวมไปถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกจะต้องเปลี่ยนจากเดิมที่ส่งออกในรูปวัตถุดิบเพื่อ นำไปแปรรูปต่อจะเน้นเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่า (Value added products) หรือผลิตภัณฑ์พร้อม บริโภค (Ready-to-eat) มากขึ้น เช่น กุ้งต้ม ลูกชิ้น บาร์บีคิว หรือเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับมุสลิม (Halal Food) ซึ่งเหมาะกับตลาดในประเทศแถบตะวันออกกลาง

สำหรับตลาดเก่า เช่น ตลาดยุโรป และอเมริกา ซึ่งมีผู้อพยพจากเอเชียไปอาศัยอยู่ เป็นจำนวนมาก จึงเป็นตลาดที่ยังมีอนาคตสำหรับสินค้าพื้นเมือง เช่น น้ำปลา ผลิตภัณฑ์ตากแห้ง หมักดอง ประเภทต่าง ๆ แต่มีปัญหาจำนวนผู้ผลิตที่มีอยู่กระจุกกระจาย ผู้ส่งออกจะใช้วิธีรวบรวม

จากผู้ผลิตรายย่อยและส่งออก เกิดปัญหาการควบคุมเรื่องสุขอนามัย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงโรงงานและมาตรฐานการผลิตให้ดีขึ้น

(3.2) มีลู่ทางการขยายตลาดสินค้าสัตว์น้ำภายในประเทศ การเพิ่มความต้องการบริโภคสัตว์แปรรูป และผลิตภัณฑ์ ภายในประเทศมีโอกาสสูง ทั้งนี้เพราะปลาเป็นอาหารคู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่โบราณ รวมถึงการเพิ่มจำนวนประชากรและการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องคุณค่าของ โปรตีนจากเนื้อปลา ทำให้มีความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์น้ำภายในประเทศเพิ่มขึ้น อีกทั้งปลายังมีราคาถูกกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ๆ ดังนั้นจึงมีโอกาสมากในการขยายตลาดภายในประเทศของสินค้าสัตว์น้ำในรูปสัตว์น้ำสดแปรรูป ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปและอาหารเสริมได้มาก

(3.3) สามารถเพิ่มผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงได้อีก โดยถึงแม้ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา ผลผลิตจากการเลี้ยงกุ้งทะเลมีปริมาณสูงกว่าการจับจากธรรมชาติ เพราะมีการขยายตัวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พัฒนาเทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิตอยู่ในระดับน่าพอใจ แต่การเพาะเลี้ยงยังมีโอกาสที่จะเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นอีก ถ้าหากภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงเกษตรกร ร่วมมือกันพัฒนาเทคโนโลยีการเลี้ยงเพื่อลดต้นทุนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเร่งวิจัยพัฒนาปรับปรุงพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อให้มีการต้านทานโรค การวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีหลังการจับสัตว์น้ำเพื่อลดอัตราสูญเสียอันเนื่องจากถูกทิ้งหรือเน่าเสียให้ลดลง

(3.4) การพัฒนาการประมงนอกน่านน้ำและการร่วมลงทุนอุตสาหกรรมในต่างประเทศ ขณะนี้ประเทศเพื่อนบ้านต่างให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง รวมไปถึงการสร้างงานในประเทศ การไปทำการประมงในน่านน้ำเพื่อนบ้านจะยกขึ้นค่าสัมปทานจะแพงขึ้น จึงมีความเป็นไปได้ที่การทำการประมงนอกน่านน้ำจะเปลี่ยนรูปแบบจากเดิมที่จับสัตว์น้ำได้แล้วนำกลับมาประเทศไทย ต้องเปลี่ยนเป็นร่วมลงทุนอุตสาหกรรมต่อเนื่องในประเทศเหล่านั้น อย่างไรก็ตามแต่ละประเทศมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานด้านอุตสาหกรรมประมง เทคโนโลยี และประสิทธิภาพที่แตกต่างกัน โอกาสทำการประมงและนำสัตว์น้ำกลับมาประเทศก็ยังมีโอกาส และขณะนี้ประเทศแถบชายฝั่งตะวันออกของแอฟริกามีความประสงค์ให้ภาคเอกชนไทยไปทำการประมง

จากการที่ผลิตภัณฑ์กลุ่มประมงมีแนวโน้มและทิศทางการพัฒนา จากกลุ่มที่เน้นการแข่งขันด้านราคาสู่การแข่งขันสินค้าเพิ่มมูลค่า (Value Added Product) เช่น การปรับปรุงสินค้าที่มีลักษณะที่สามารถรักษาอาหาร คุณลักษณะของเนื้อ (Texture) รสชาติและส่วนผสมให้ใกล้เคียง

กับของสด ทำให้การส่งออกสินค้าประมงและสัตว์น้ำของไทยมีความสำคัญและหลากหลายมากขึ้น
ที่สำคัญ ได้แก่

ผลิตภัณฑ์จากกุ้ง: กุ้งแช่เย็น กุ้งแห้ง กุ้งต้มสุกแช่เย็น กุ้งค็อกเทล กุ้งชุบแป้งทอด
ต้มยำ กุ้งต้มปอกเปลือก

ผลิตภัณฑ์จากปลาหมึก: หมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง หมึกแห้ง หมึกแปรรูป

ผลิตภัณฑ์จากปลา: เนื้อปลาสดแช่เย็นแช่แข็ง ปลาสดแช่เย็นแช่แข็ง (รวมตับและ
ไข่) ปลาแห้ง

ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป: ทูน่ากระป๋อง ชาร์ดีนกระป๋อง ปลา
กระป๋อง อื่น ๆ กุ้งกระป๋อง ปูกระป๋อง อาหารกระป๋องทะเลอื่น ๆ ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูป
ผลิตภัณฑ์ทูน่าแปรรูป

กาใช้เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมอาหารแช่เย็นแช่แข็งนั้นผู้ผลิตเครื่องจักรใน
เมืองไทยสามารถพัฒนาขึ้นเองได้ภายในประเทศ โดยการแช่แข็ง มี 3 วิธี ได้แก่

1) Block Freezed ในเครื่อง Air blast โดย Freezed ในภาคเหล็กเติมน้ำเต็มบล็อก
เป็นการเคลื่อนน้ำเป็นก้อนน้ำแข็งเหมือนน้ำแข็งทั่วไปโดยมีจุดดุดิบ เช่น กุ้ง ปลา หรือ ปลาหมึก อยู่
ข้างในแล้วทำเป็น Block เก็บได้นานและขนย้ายง่ายไม่แตกหัก

2) Semiblock Freezed ในเครื่อง Air blast โดย Freezed ในภาคเหล็กเติมน้ำ
เล็กน้อย

3) IQF (Individual Quick Frozen) ทำให้แข็งด้วยเครื่องโดยใช้ไนโตรเจนเหลว
หรือคาร์บอนไดออกไซด์ เป็นวิธีการ Freezed ที่รวดเร็วสะดวกเพื่อนำไปใช้ต่อ

ระบบแช่เยือกแข็งมี 4 ระบบ คือ

1) ระบบ Air Blast Freezer เป็นระบบแช่เยือกแข็ง โดยใช้อุณหภูมิประมาณ 40
องศาเซลเซียส เป็นเวลา 7 – 10 ชั่วโมง

2) ระบบ Contact Plate Freezer เป็นระบบแช่เยือกแข็ง โดยผ่านระบบสัมผัสแผ่น
โลหะนำความร้อน แต่ใช้เวลาสั้นกว่าระบบ Air Blast โดยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ในอุณหภูมิ
ประมาณ -40 องศาเซลเซียส

3) ระบบ Individual Quick Freezer (IQF) เป็นระบบเยือกแข็งอาหารทะเลสดและ
กึ่งสำเร็จรูปแบบเป็นชิ้น ๆ โดยใช้เวลา 15 – 30 ชั่วโมง ในอุณหภูมิ -40 องศาเซลเซียส

4) ระบบ Individual Quick Freezer (IQF) โดยใช้ Liquid Carbon Dioxide เพื่อทำ
ให้อาหารทะเลสดและอาหารกึ่งสำเร็จรูปเยือกแข็งทันที (ศูนย์วิจัยสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศิน
นทร์, 2543)

2.3 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

2.3.1 สถานการณ์การผลิต

(1) สถานการณ์การผลิตอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภาพรวมระดับประเทศ

(1.1) โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ

จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบที่มีทั้งหมดในประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดหลักที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ปัจจุบัน (ปี 2550) มีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ 58 บริษัท (62 โรงงาน) ตั้งอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 14 บริษัท 15 โรงงาน ในจังหวัดกระบี่ 15 บริษัท 17 โรงงาน ส่วนในจังหวัดชุมพร 14 บริษัท 14 โรงงาน ที่เหลือกระจายในจังหวัดภาคใต้ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และชลบุรี (ตารางที่ 2.13)

ตารางที่ 2.13 จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบของไทย ปี 2550

จังหวัด	จำนวนโรงงาน
1. กระบี่	17
2. สุราษฎร์ธานี	15
3. ชุมพร	14
4. สตูล	3
5. ชลบุรี	2
6. จังหวัดอื่นๆ	12
รวมทั้งประเทศ	63

ที่มา: กรมการค้าภายใน, 2550

ภาวการณ์ผลิตของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มดิบมีการขยายตัวตามปริมาณวัตถุดิบที่เข้าสู่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ โดยทั่วไปแล้วโรงงานสกัดต้องการผลปาล์มสดจากสวนของโรงงานเองหรือซื้อจากเกษตรกรโดยตรงเนื่องจากได้ผลปาล์มที่มีคุณภาพมากกว่าซื้อจากลานเทอย่างไรก็ตาม ในภาพรวมแล้วสัดส่วนปาล์มที่โรงงานซื้อจากลานเทมีเพิ่มขึ้น เนื่องจากโรงงานต้องการผลปาล์มมากขึ้นและลานเทก็เพิ่มจำนวนมากขึ้น

จากรายงานของกรมการค้าภายใน (2550) ผลิตน้ำมันปาล์มดิบในประเทศตั้งแต่ปี 2536 จนถึง ปี 2549 มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามปริมาณวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 339,959 ตัน เป็น 1,167,126 ตัน (ตารางที่ 2.14)

น้ำมันปาล์มดิบที่โรงงานสกัดผลิตได้ทั้งหมดประมาณร้อยละ 85-87 จำหน่ายให้กับ โรงกลั่นน้ำมันบริสุทธิ์ ที่เหลือร้อยละ 3-5 เข้าสู่โรงงานสบู่และอาหารสัตว์ ส่วนอีกประมาณร้อยละ 10 ส่งออกต่างประเทศ และ/หรือเข้าสู่โรงงานไบโอดีเซล ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่กำลังเกิดขึ้นในปี 2550/2551

ตารางที่ 2.14 ปริมาณการผลิตน้ำมันปาล์มดิบในประเทศ ปี 2536 – 2549

หน่วย : ตัน

ปี	ผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบ
2536	339,959
2537	347,684
2538	402,652
2539	479,605
2540	449,796
2541	352,118
2542	707,951
2543	579,557
2544	780,389
2545	611,607
2546	863,836
2547	820,838
2548	783,953
2549	1,167,126

ที่มา: กรมการค้าภายใน, 2550

(1.2) โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์

โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์จะเป็นผู้ซื้อน้ำมันปาล์มดิบหลักจากโรงงานสกัด ปัจจุบันโรงกลั่นน้ำมันบริสุทธิ์มี 9 โรงงาน ทั้งหมดตั้งอยู่ในภาคกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดสมุทรปราการและสมุทรสาคร มีกำลังการผลิตรวม 2,940 ตันน้ำมันปาล์มดิบต่อวัน (ตารางที่ 2.15) น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ (Refine Beaching Deodorize: RBD) ที่ผลิตได้จะส่งสู่ผู้บริโภครายในประเทศ

ตามห้างค้าปลีก/ค้าส่ง/โรงแรม/ภัตตาคาร อีกส่วนหนึ่งเข้าสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ เช่น ขนมกรอบ นมข้นหวาน ไอศกรีม และอีกส่วนหนึ่งส่งออกต่างประเทศ

ตารางที่ 2.15 โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริษัทของไทย

ชื่อ	กำลังการผลิต (ตัน/วัน) น้ำมันปาล์มดิบ
บ. มรกตอินดัสตรีส์ จำกัด (มหาชน)	600
บ. ลำสูง(ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	700
บ. น้ำมันพืชปทุม จำกัด	700
บ. ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	300
บ. โอสิน จำกัด	500
บ. พี เอส แปซิฟิค จำกัด	500
บ. เหล่าธงสิงห์ จำกัด	100
บ. สยามน้ำมันพืช จำกัด	160
บ. แสงสุขอุตสาหกรรม จำกัด	100
รวม	3,660

ที่มา: กรมการค้าภายใน, 2550

(2) สถานการณ์การผลิตอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในภาคใต้

จังหวัดสุราษฎร์ธานี โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบตั้งอยู่ใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพระแสง พุนพิน กาญจนดิษฐ์ ท่าฉาง และอำเภอท่าชนะ โดยในอำเภอพระแสงมีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบมากที่สุดคือ 7 โรง รองลงมาคือในอำเภอพุนพินมี 3 โรง (ตารางที่ 2.16) ในจังหวัดกระบี่มีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบตั้งอยู่ใน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภออ่าวลึก เขาพนม ลำทับ ปลายพระยาเหนือคลอง และอำเภอคลองท่อม โดยอำเภออ่าวลึกและเขาพนมมีจำนวนโรงงานมากที่สุดคือ 7 และ 5 โรง ตามลำดับ (ตารางที่ 2.17) และเป็นที่น่าสังเกตว่าในจังหวัดกระบี่มีโรงงานสกัด 1 โรงที่เป็นของชุมนุมสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันกระบี่ จำกัด ส่วนที่เหลือเป็นของเอกชน สำหรับจังหวัดชุมพร มีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบตั้งอยู่ใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าแซะ สวี หลังสวน ปะทิว และอำเภอเมือง โดยมีจำนวนโรงงานมากที่สุดคือ 8 โรง อยู่ในอำเภอท่าแซะ (ตารางที่ 2.18)

โรงงานสกัดในจังหวัดกระบี่มีกำลังการผลิตมากที่สุดคือ 790 ตันต่อชั่วโมง รองลงมาคือสุราษฎร์ธานี มีกำลังการผลิต 710 ตันต่อชั่วโมง และชุมพรมีกำลังการผลิต 435 ตันต่อ

ชั่วโมง เมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้งประเทศ โรงงานสกัดมีกำลังการผลิตรวมประมาณปีละ 10-12 ล้านตันผลปาล์มทะเลทราย มากกว่าปริมาณวัตถุดิบผลปาล์มสดที่ผลิตได้ประมาณปีละ 7 ล้านตันในปัจจุบัน และโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบนี้เป็นแบบสกัดน้ำมันปาล์มดิบจากเปลือกผลปาล์มเกือบทั้งหมด (กรมการค้าภายใน, 2550)

ตารางที่ 2.16 จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ กำลังการผลิต และความต้องการผลปาล์มสดของ
จ. สุราษฎร์ธานี ปี 2550

อำเภอ	ชื่อโรงงาน/บริษัท	กำลังการผลิต (ตัน ผลปาล์มสดต่อ ชั่วโมง)	ความต้องการผล ปาล์มสดต่อปี
พระแสง	บ. ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด	90	432,000
	บ. ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด	45	216,000
	บ. ยูนิปาล์มอินดัสตรีส์ จำกัด	60	288,000
	บ. เอส.พี. โอ.อะ โกรอินดัสตรีส์ จำกัด	45	216,000
	บ. ปาล์มน้ำมันธรรมชาติ จำกัด	60	288,000
	บ. จีรียส์ปาล์ม จำกัด	60	288,000
	บ. บางสวรรค์น้ำมันปาล์ม จำกัด	15	72,000
	พุนพิน	บ. ทักษิณอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม (1993) จำกัด	90
บ. ทักษิณปาล์ม (2521) จำกัด		60	288,000
บ. กาญจนดิษฐ์อินดัสตรีส์ (1989) จำกัด		10	48,000
กาญจนดิษฐ์	บ. กาญจนดิษฐ์น้ำมันปาล์ม จำกัด	30	144,000
	บ. แสงศิริอุตสาหกรรมเกษตร จำกัด	60	288,000
ท่าฉาง	บ. กรีน กลอรี จำกัด	60	288,000
	บ. ท่าฉางสวนปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม จำกัด	60	288,000
ท่าชนะ	บ. ท่าชนะน้ำมันปาล์ม จำกัด	45	216,000
	รวม	790	3,792,000

ที่มา: กรมการค้าภายใน, 2550

ตารางที่ 2.17 จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ กำลังการผลิต และความต้องการผลปาล์มสด ของ
จ. กระบี่ปี 2550

อำเภอ	ชื่อโรงงาน/บริษัท	กำลังการผลิต (ตัน ผลปาล์มสดต่อ ชั่วโมง)	ความต้องการผล ปาล์มสดต่อปี
อ่าวลึก	บ. ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	30	144,000
	บ. เอเชียยน้ำมันปาล์ม จำกัด	60	288,000
	บ. สยามโมเดิร์นปาล์ม จำกัด	60	288,000
	บ. อ้นคามันน้ำมันปาล์ม จำกัด	30	144,000
	ชุมนุมสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันกระบี่ จำกัด	45	216,000
	บ. กระบี่น้ำมันพืช จำกัด	10	48,000
	บ. สวนปาล์มสหมิตร จำกัด	15	72,000
	บ. สยามชัชน้ำมันปาล์ม จำกัด	15	72,000
เขาพนม	บ. ศรีเจริญปาล์มออยล์ จำกัด	90	432,000
	บ. นามหงส์น้ำมันปาล์ม จำกัด	45	216,000
	บ. ตรังแสงตะวัน (สาขากระบี่) จำกัด	10	48,000
	บ. ปาล์มโมริช จำกัด	45	216,000
	บ. ศรีไสวปาล์มออยล์ กรุ๊ป จำกัด	45	216,000
ลำทับ	บ. ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	45	216,000
	บ. ไทยอินโดปาล์มออยล์ จำกัด	45	216,000
ปลายพระยา	บ. ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	60	288,000
เหนือคลอง	บ. สหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	60	288,000
คลองท่อม	บ. สยามชัชน้ำมันปาล์ม จำกัด	15	72,000
	รวม	710	3,408,000

ที่มา: กรมการค้าภายใน, 2550

ตารางที่ 2.18 จำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ กำลังการผลิต และความต้องการผลปาล์มสด ของ
จ. ชุมพรปี 2550

อำเภอ	ชื่อโรงงาน/บริษัท	กำลังการผลิต (ตัน ผลปาล์มสดต่อ ชั่วโมง)	ความต้องการผล ปาล์มสดต่อปี	
ท่าแซะ	บ. ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	60	288,000	
	บ. วิจิตรภัณฑ์ปาล์มออยล์ จำกัด	60	288,000	
	บ. ดี.พี.ปาล์มออยล์ จำกัด	5	24,000	
	บ. ไทยรุ่งอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	5	24,000	
	บ. ธนาพัฒน์น้ำมันปาล์ม จำกัด	5	24,000	
	บ. ปาล์มทองออยล์ จำกัด	5	24,000	
	บ. มิตรเจริญปาล์มออยล์ จำกัด	45	216,000	
	บ. อุดมชัยปาล์มออยล์ จำกัด	5	24,000	
	สวี	บ. สวีอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	45	216,000
		บ. ปาล์มน้ำมันธรรมชาติ (ชุมพร) จำกัด	60	288,000
หลังสวน	บ. ไทยผลิตภัณฑ์ปาล์ม จำกัด	5	24,000	
	สหกรณ์นิคมหลังสวน จำกัด	15	72,000	
ปะทิว	บ. ภูพานิชย์ปาล์มน้ำมัน จำกัด	60	288,000	
เมือง	บ. วิจิตรภัณฑ์สวนปาล์ม จำกัด	60	288,000	
	รวม	435	2,088,000	

ที่มา: กรมการค้าภายใน, 2550

2.1.2 สถานการณ์การตลาด

(1) ราคาปาล์มน้ำมัน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาราคาปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้มีความผันผวนมาก จากข้อมูลในตารางที่ 2.19 ราคาปาล์มสดที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย 2.05 บาทต่อกิโลกรัม เพิ่มขึ้นเป็น 3.37 บาทในปี 2541 ลดลงเหลือ 1.19 บาทในปี 2544 และในปี 2547 เพิ่มขึ้นเป็น 3.11 บาท และลดลงเหลือ 2.39 บาทในปี 2549 จนถึงปัจจุบันปี 2550 ราคาปาล์มน้ำมันได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็นประวัติการณ์

เฉลี่ยถึงเดือนสิงหาคมอยู่ที่ 3.64 บาทต่อกิโลกรัม และราคาซื้อขาย ณ เดือนพฤศจิกายน และต้นธันวาคมสูงกว่า 5 บาทต่อกิโลกรัม

เมื่อเปรียบเทียบราคาปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้กับต้นทุนการผลิตในช่วงปี 2538-2550 จะเห็นว่าราคาปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้จะสูงกว่าต้นทุนการผลิตยกเว้นในปี 2544 ที่ราคาปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้ต่ำกว่าต้นทุนการผลิต อย่างไรก็ตาม สำหรับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยและรายใหญ่ต้นทุนในการผลิตจะแตกต่างกัน ราคาที่คุ้มทุนจะแตกต่างกันด้วย โดยทั่วไปแล้วราคาคู่มือของเกษตรกรรายใหญ่จะต่ำกว่าเนื่องจากมีประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่า

ตารางที่ 2.19 ราคาปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้เปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตปี 2538-2550

ปี	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาทต่อกิโลกรัม)	ต้นทุนการผลิต (บาทต่อกิโลกรัม)
2538	2.05	1.45
2539	2.02	1.33
2540	2.17	1.52
2541	3.37	1.90
2542	2.20	1.52
2543	1.66	1.62
2544	1.19	1.49
2545	2.30	1.35
2546	2.33	1.27
2547	3.11	1.26
2548	2.76	1.68
2549	2.39	1.65
2550	3.64*	1.68

หมายเหตุ * ราคาในปี 2550 เป็นราคาเฉลี่ยถึงเดือนสิงหาคม

ที่มา: กรมการค้าภายใน และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2550

สำหรับราคาในการรับซื้อผลปาล์มสดที่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกันออกไป แต่โรงงานส่วนใหญ่จะแจ้งราคาซื้อสำหรับผลปาล์มสด 2 ประเภทคือ ราคาผลปาล์มน้ำมันทั้งทะลายน้ำหนักมากกว่า 15 กิโลกรัม และราคาผลปาล์มร่วง ในตารางที่ 2.20 เป็น

ราคาซื้อขายผลปาล์มน้ำมันเฉลี่ยในเดือนพฤศจิกายน 2550 ที่โรงงานสกัด 4 แห่งรับซื้อ ส่วนในตารางที่ 2.21 แสดงราคาซื้อขายผลปาล์มน้ำมันในเดือนธันวาคม 2550 ของโรงงานสกัด 3 แห่ง จากตารางที่ 2.20 และ 2.21 จะเห็นได้ว่าราคาผลปาล์มสดสูงสุดในช่วงปลายปี 2550 เมื่อเทียบกับราคาในช่วงปี 2538-2549 ในปัจจุบัน จึงนับเป็นช่วงเวลาทองของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเมื่อพิจารณาประเด็นราคา

ตารางที่ 2.20 ราคาซื้อขายผลปาล์มน้ำมันเฉลี่ยในเดือนพฤศจิกายน 2550 ของโรงงานสกัด 4 แห่ง

ชื่อโรงงานสกัด	ราคาผลปาล์มทั้งทะลายน้ำหนักมากกว่า 15 กิโลกรัม (บาท/กก.)	ราคาผลปาล์มร่วง (บาท/กก.)
บ. เอสพีโอ อะโกรอินดัสตรีส์ จำกัด จ. สุราษฎร์ธานี	4.61	5.07
บ. ทักขิณอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม(1993) จำกัด จ. สุราษฎร์ธานี	4.87	5.81
ชุมนุมสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันกระบี่ จำกัด จ. กระบี่	4.83	4.93
บ. ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) จ. ชุมพร	4.53	5.82

ที่มา: ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี, 2550

ตารางที่ 2.21 ราคาซื้อขายผลปาล์มน้ำมันในเดือนธันวาคม 2550 ของโรงงานสกัด 3 แห่ง

ชื่อโรงงานสกัด	ราคาผลปาล์มทั้งทะลายน้ำหนักมากกว่า 15 กิโลกรัม (บาท/กก.)	ราคาผลปาล์มร่วง (บาท/กก.)
บ. เอสพีโอ อะโกรอินดัสตรีส์ จำกัด จ. สุราษฎร์ธานี		
-วันที่ 5 และ 6	5.20	5.70
-วันที่ 7-11	5.30	5.70
บ. ทักขิณอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม(1993) จำกัด จ. สุราษฎร์ธานี		
-วันที่ 5	5.20	5.90
-วันที่ 6-11	5.30	6.00
บ. ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) จ. ชุมพร		
-วันที่ 5-11	5.40	6.80

ที่มา: ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี, 2550

(2) การส่งออกและนำเข้า

(2.1) บัญชีสมดุลน้ำมันปาล์มดิบของไทย

บัญชีสมดุลน้ำมันปาล์มดิบของไทยปี 2538-2549 แสดงในตารางที่ 2.22 จากตารางจะเห็นว่าปริมาณการผลิตน้ำมันปาล์มดิบของไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากจาก 449,796 ตันในปี 2540 เป็น 1,167,126 ตันในปี 2549 เช่นเดียวกับการบริโภคภายในประเทศ ปริมาณการบริโภคเพิ่มขึ้นจาก 432,973 ตันในปี 2540 เป็น 905,408 ตันในปี 2549

ตารางที่ 2.22 บัญชีสมดุลน้ำมันปาล์มดิบของไทยปี 2538-2549 (หน่วยเป็นตัน)

ปี	สต็อกต้นปี	ผลผลิต	นำเข้า	รวม	ส่งออก	บริโภคภายในประเทศ	สต็อกปลายปี
2538	47,646	402,649	19,968	470,263	4,232	419,008	47,023
2539	47,023	479,605	33,026	559,654	23	479,504	80,127
2540	80,127	449,796	23,172	553,095	49,941	432,973	70,181
2541	70,181	352,118	11,373	433,672	23,483	384,490	25,699
2542	25,699	707,951	0	733,650	16,967	536,106	189,577
2543	189,577	579,557	0	760,134	20,234	582,512	157,388
2544	157,388	780,389	0	937,777	160,810	668,083	108,884
2545	108,884	641,608	0	750,492	49,744	640,753	59,995
2546	59,995	863,835	0	923,830	76,667	732,210	114,953
2547	114,953	820,841	0	935,794	3,036	781,636	151,122
2548	151,122	877,481	0	1,028,603	57,217	834,398	136,988
2549	136,988	1,167,126	0	1,304,114	163,180	905,408	235,526

ที่มา: ดัดแปลงจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และสำนักงานการค้าภายใน, 2550

(2.2) การนำเข้า

สำหรับปาล์มน้ำมันที่เป็นผลปาล์มสดพบว่าประเทศไทยยังไม่มี การนำเข้าผลปาล์มสด แต่มีการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบ โดยเฉพาะในช่วงปี 2538-2541 เนื่องจากในประเทศผลิตไม่เพียงพอ กับความต้องการใช้ โดยในปี 2539 มีการนำเข้ามากที่สุดคือ 33,026 ตัน สำหรับในปัจจุบันไม่มี รายงานว่ามีการนำเข้าอย่างเป็นทางการ

(2.3) การส่งออก

การส่งออกน้ำมันปาล์มของไทยไปต่างประเทศมีทั้งน้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ แต่ในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะกรณีน้ำมันปาล์มดิบเป็นหลัก จะเห็นว่าปริมาณการส่งออกแตกต่างกันมากในแต่ละปีไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ขึ้นกับสถานการณ์ กล่าวคือ ขึ้นกับ ปริมาณผลผลิต ราคาในประเทศ และราคาในต่างประเทศ จากตารางที่ 4.19 ในช่วงตั้งแต่ปี 2540-2549 ปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบลดลงต่ำสุดในปี 2547 คือส่งออกเพียง 3.036 ตัน และเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี 2549 คือมีการส่งออกสูงถึง 163.180 ตัน โดยตลาดส่งออกน้ำมันปาล์มดิบที่สำคัญคือ มาเลเซีย และอินเดีย จะมีการส่งออกทางเรือจากท่าเรือ จ.กระบี่ และสุราษฎร์ธานี

2.1.3 ลักษณะการใช้ปัจจัยการผลิตด้านบุคลากรและแรงงาน

ปาล์มน้ำมันถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูงมาก สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ทั้งในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ และพลังงานมากมายกว่าที่เห็น แต่ที่ผ่านมาเทคโนโลยีการผลิตในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมานานนับสิบปี อีกทั้งเครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ใช้อยู่เป็นการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิ้น ทั้งๆ ที่เราสามารถผลิตขึ้นได้เองในประเทศ เป็นเพราะขาดแรงผลักดันและสนับสนุนอย่างเนื่อง นับเป็นอุปสรรคสำคัญในการเติบโตของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทย นอกจากปัญหาการขาดแคลนเทคโนโลยีดังกล่าวแล้ว ประเทศไทยยังประสบปัญหาเรื่องของการขาดแคลนบุคลากรและองค์ความรู้ทางด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

2.1.4 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร

ประเทศไทยประสบปัญหาเรื่องของการขาดแคลนบุคลากรและองค์ความรู้ทางด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันโดยเฉพาะ ดังนั้นในเรื่องของบุคลากร รัฐจึงควรมีการจัดหลักสูตรเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันขึ้น โดยจะเปิดสอนหลักสูตรดังกล่าว เพื่อพัฒนาบุคลากรป้อนให้กับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

2.1.5 กลยุทธ์ นโยบายและมาตรการของรัฐในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

(1) ปัญหาของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทยทั้งหมด ทั้งปัญหาด้านการผลิต การตลาด การแปรรูป นโยบายและอื่น ๆ โดยมีปัญหาที่สำคัญคือ

1) ผลผลิตต่อไร่ต่ำ

2) ปริมาณผลปาล์มสดไม่เพียงพอ

3) คุณภาพของผลปาล์มสดต่ำ

4) ปัญหาการกำหนดมาตรฐานการซื้อขายและราคา

5) เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการสวน และ

6) ปัญหาอื่นๆ เช่น เกษตรกรขาดแคลนเงินทุน ต้นทุนการผลิตสูง ปัญหาหนี้ของ

ของภาครัฐ การไม่ร่วมมือกันของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน และการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันยังอยู่ในแวดวงจำกัด

(2) นโยบายเกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน

(2.1) นโยบายกำหนดให้ปาล์มน้ำมันเป็นพืชพลังงานแห่งชาติ

สืบเนื่องจากความสำคัญของปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีมากขึ้นเป็นลำดับ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าอุปโภค บริโภค ทั้งจากการแปรรูปโดยตรง และนำไปเป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ต่างๆ มากมาย เช่น น้ำมันปรุงอาหาร เนยเทียม มายาโรน ครีมเทียม เนยขาว ส่วนประกอบของไอศกรีม นมข้นหวาน สบู่ เครื่องสำอาง เป็นต้น ปาล์มเป็นพืชน้ำมันที่มีศักยภาพสูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น จึงทำให้ปาล์มเป็นพืชที่น่าจับตามองทั้งในด้านการอุปโภค บริโภค และด้านพลังงาน

ปาล์มน้ำมันจึงถือเป็นพืชความหวังของใหม่ของประเทศไทย ทำให้ภาครัฐ ภายใต้พระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ซึ่งทรงเห็นความสำคัญดังกล่าว และผลักดันให้หลายหน่วยงานของภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมัน สนองตอบนโยบาย โดยเฉพาะกระทรวงพลังงานต้องการน้ำมันไบโอดีเซล มาทดแทนการนำเข้าน้ำมันดีเซล จากต่างประเทศ และแก้ไขปัญหาคาขาดแคลนน้ำมันในอนาคตของโลก กระทรวงอุตสาหกรรม ต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันทั้งในด้านอุปโภค และบริโภคเพิ่มมากขึ้น และในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องการที่จะขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, 2550)

(2.2) ผลกระทบจากนโยบายของรัฐที่มีต่อปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ

จากนโยบายของรัฐที่มุ่งขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน รองรับการผลิตพลังงานนั้น ส่งผลกระทบต่อในแง่ต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แม้รัฐบาลอ้างว่าการนำน้ำมันปาล์มมาผลิตไบโอดีเซลจะช่วยเปิดตลาดน้ำมันปาล์ม ซึ่งจะช่วยให้น้ำมันปาล์มมีราคาสูงขึ้น แต่นั่นก็ไม่ใช่ทางออกสำหรับชาวสวนปาล์ม รวมทั้งไม่ใช่ทางออกของคนไทย เพราะหากมีการขยายพื้นที่สวนปาล์มตามที่รัฐบาลกำหนด ประเทศไทยจะต้องสูญเสียความมั่นคงทางอาหาร ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งปอดที่สำคัญของโลกไป โดยประมาณค่าไม่ได้ และยากที่จะฟื้นฟูให้กลับมาสมบูรณ์ดังเดิมได้อีก (ทวี ศรีสุคนธ์, 2550)

ในส่วน ประสิทธิภาพของไบโอดีเซลต่ำกว่าน้ำมันดีเซลมาก อีกทั้งจะส่งผลกระทบต่อรถยนต์ เช่น ทำให้ไส้กรองอุดตัน เกิดการสะสมของตะกอนในถังน้ำมัน เป็นต้น ตลอดจนส่งผลกระทบต่อทำให้ชิ้นส่วนรถยนต์ที่ทำมาจากยางธรรมชาติสึกหรออย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะชิ้นส่วนที่ผลิตก่อน พ.ศ.2535 ซึ่งยังไม่ได้นำสารมาใช้เป็นวัตถุเติมเพื่อป้องกันผลกระทบจากไบโอดีเซล แม้จะผสมไบโอดีเซลในน้ำมันดีเซลเพียงร้อยละ 2 ร้อยละ 5 หรือร้อยละ 10 ตามที่รัฐบาลกำหนดก็ไม่อาจรับประกันได้ว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อรถยนต์ โดยเฉพาะรถกระบะ และรถเก๋ง

นอกจากนโยบายรัฐเกี่ยวกับพลังงานทดแทนแล้วนั้น นโยบายการเปิดการค้าเสรีไทย-อาเซียน ก็ส่งผลกระทบต่อปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบเช่นกัน ซึ่งจากการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550) พบว่า หากไทยต้องลดภาษีนำเข้าน้ำมันปาล์มเหลือร้อยละ 20 ร้อยละ 5 และร้อยละ 0 จะมีผลทำให้ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ลดลงเหลือกิโลกรัมละ 18.31 บาท 15.98 บาท และ 15.20 บาท ตามลำดับ จะส่งผลให้เกษตรกรรายรายได้ลดลงเหลือกิโลกรัมละ 1.67 บาท 1.45 บาท และ 1.41 บาท ตามลำดับ และทำให้เกษตรกรสูญเสียรายได้ไป เท่ากับ 4,975.70 ล้านบาท 5,510.60 ล้านบาท และ 5,628.990 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวงศ์ขจร ทรัพย์เจริญวงศ์ (2544) ที่กล่าวถึงกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดนโยบายการค้าเสรีมากที่สุดคือเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย ซึ่งต้องแบกรับต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าและได้ผลผลิตที่ต่ำกว่ามาเลเซียและอินโดนีเซีย กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจาก AFTA รองลงมาคือโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์ม หากชาวสวนปาล์มผลิตปาล์มน้ำมันป้อนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มน้อยลง ขณะที่โรงงานสกัดต้องแบกรับต้นทุนการผลิตสูง และผู้ผลิตไบโอดีเซลรับซื้อน้ำมันปาล์มดิบในราคาที่สูงกว่าโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มรับซื้อ โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มก็อาจประสบปัญหาขาดวัตถุดิบได้ และต้นทุนการผลิตน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ก็จะสูงขึ้น เป็นผลให้แข่งขันกับน้ำมันปาล์มที่นำเข้าจากประเทศอื่นๆ ได้ยากขึ้น

(3) มาตรการของรัฐเกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน

กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินนโยบายและมาตรการการคุ้มครองเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน เพื่อให้เป็นพืชเศรษฐกิจของภาคใต้และให้ความช่วยเหลืออุตสาหกรรมน้ำมัน ทั้งทางตรงและทางอ้อมมาโดยตลอด

(3.1) มาตรการทางด้านการค้าในประเทศ

1. มาตรการจัดระบบการค้าในประเทศ ในอดีตไทยผลิตน้ำมันปาล์มได้ไม่เพียงพอ และมีปัญหาการลักลอบนำเข้าจำนวนมาก จึงอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยราคาสินค้าและบริการมากำหนดมาตรการ เพื่อดูแลเกษตรกรให้ได้รับราคาขายผลปาล์มที่เหมาะสมสอดคล้องกับราคาน้ำมันปาล์มดิบ ดังนี้

- ควบคุมการขนย้ายน้ำมันปาล์มตั้งแต่ปี 2528 โดยผู้ประสงค์จะขนย้ายน้ำมันปาล์มตั้งแต่ 25 กิโลกรัมขึ้นไป จะต้องได้รับหนังสืออนุญาตการขนย้ายตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
- กำหนดให้ผู้ผลิตน้ำมันปาล์มทั้งโรงงานสกัดและโรงงานกลั่นแจ้งปริมาณการรับซื้อ การผลิต การจำหน่าย สต็อกคงเหลือและสถานที่เก็บ เป็นประจำทุกเดือนตั้งแต่ปี 2532
- กำหนดให้ผู้รับซื้อปิดป้ายแสดงราคาซื้อขายผลปาล์มตามคุณภาพ (% น้ำมัน)
- ใช้มาตรการบริหารให้โรงกลั่นน้ำมันปาล์มแจ้งต้นทุนและราคาขายส่งน้ำมันปาล์มบริสุทธิชนิดบรรจุขวด เพื่อพิจารณาให้สอดคล้องเหมาะสมกับราคาน้ำมันดิบ
- ออกตรวจสอบเครื่องชั่งและการปิดป้ายราคาของผู้รับซื้อเป็นประจำ

2. มาตรการแทรกแซงราคาตลาด ช่วงปี 2542 – 2544 เนื่องจากปริมาณผลผลิตปาล์มภายในประเทศมีมากเกินความต้องการใช้จำนวนมาก จึงเกิดปัญหาราคาลดต่ำอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลต้องเข้าแทรกแซงตลาดเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยให้องค์การคลังสินค้ารับซื้อน้ำมันปาล์มดิบจากโรงงานสกัดและให้โรงงานสกัดรับซื้อผลปาล์มทะลายจากเกษตรกรในราคาที่กำหนด ซึ่งจะดำเนินการกรณีจำเป็นเท่านั้น เพราะการแทรกแซงตลาดเกิดผลดีกับเกษตรกรเฉพาะกลุ่ม แต่กลับมีภาระงบประมาณจำนวนมาก อีกทั้งกลไกตลาดเกิดการบิดเบือนไม่เป็นผลดีต่อระบบการค้าทั้งระบบ

3. มาตรการจัดระบบการค้า ตั้งแต่ปี 2546 การค้าน้ำมันปาล์มในประเทศมีสถานะผลิตได้เกินความต้องการใช้ในประเทศและมีการนำเข้าเพื่อส่งออกโดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายศุลกากรและกฎหมายการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กระทรวงพาณิชย์ได้ใช้ มาตรการแก้ไขปัญหาคาตลาดปาล์มน้ำมันอย่างเป็นระบบ โดยวางระบบการค้าในประเทศและระบบการนำเข้าให้รัดกุมเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้กลไกปกติดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3.2) มาตรการทางด้านการค้าระหว่างประเทศ

1. การส่งออก กระทรวงพาณิชย์ให้ส่งออกน้ำมันปาล์มและน้ำมันเมล็ดในปาล์มได้โดยเสรี เพื่อส่งเสริมการส่งออกผลผลิตในประเทศ แต่หากช่วงใดเกิดปัญหาน้ำมันปาล์มขาดแคลน จะกำหนดให้มีมาตรการเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ เช่น ช่วงปี 2541 – 2542 กำหนดให้น้ำมันปาล์มดิบเป็นสำคัญที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษในการส่งออกเป็นการชั่วคราวในอัตราร้อยละ 10 ของราคาส่งออก F.O.B.

2. การนำเข้า กระทรวงพาณิชย์มีมาตรการควบคุมการนำเข้าน้ำมันปาล์มเพื่อคุ้มครองเกษตรกรและผู้ผลิตภายในประเทศตั้งแต่ปี 2525 ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร ฉบับที่ 19 (พ.ศ. 2525) และปัจจุบันมีผลบังคับใช้ตามประกาศฉบับที่ 69 (พ.ศ.2532)

3. การเปิดตลาดภายใต้ WTO: เนื่องจากกฎเกณฑ์การค้าของโลกกำหนดให้เปิดตลาดสินค้าควบคุมการนำเข้าเป็นผลให้ไทยต้องเปิดตลาดนำเข้าน้ำมันปาล์มภายใต้ WTO ตั้งแต่ปี 2538 แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ในโควตา (กำหนดปริมาณและภาษี 20 %) และนอกโควตา (ไม่จำกัดปริมาณ โดยภาษีสูงที่ 143 % ตั้งแต่ปี 2547) มีคณะกรรมการนโยบายถั่วเหลืองและน้ำมันพืชอื่น (คณะกรรมการพืชน้ำมันและน้ำมันพืช) เป็นผู้พิจารณาการเปิดตลาดแต่ละปี โดยการนำเข้าในโควตาให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) เป็นผู้นำเข้า

4. การเปิดตลาดภายใต้ AFTA: ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ไทยต้องปฏิบัติตามข้อตกลงการเปิดตลาดนำเข้าน้ำมันปาล์ม 2 ส่วน คือ ลดภาษีนำเข้า (ลดลงเหลือร้อยละ 5 ตั้งแต่ปี 2546 และจะต้องลดลงเหลือร้อยละ 0 ในปี 2551 หรือ ปี 2553) และยกเลิกมาตรการที่มิใช่ภาษี (NBTs) ได้แก่ การควบคุมการนำเข้าภายใน 1 มกราคม 2548

5. มาตรการบริหารการนำเข้า เนื่องจากข้อตกลงภายใต้ AFTA ให้ยกเลิกมาตรการที่มิใช่ภาษี และเกิดการนำเข้าเพื่อการส่งออก ได้ส่งผลกระทบต่อราคาผลปาล์มและการค้ำน้ำมันปาล์มในประเทศ กระทรวงพาณิชย์โดยคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำมันอย่างเป็นทางการเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2547 ได้กำหนดมาตรการการนำเข้าอย่างรัดกุมเพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายในประเทศ โดย

- การนำเข้าภายใต้ AFTA กำหนดให้องค์การคลังสินค้าเป็นผู้นำเข้า

- การนำเข้าเพื่อการส่งออก (นอกโควตา ภายใต้ WTO) กำหนดให้ผู้นำเข้ารับซื้อผลผลิตภายในประเทศเพื่อส่งออกด้วย 1 ส่วนแบะต้องส่งออกรวม 2 ส่วนภายใน 30 วัน

6. อากรขาเข้า: กระทรวงการคลังกำหนดอัตราอากรขาเข้าน้ำมันปาล์มขึ้นอยู่กับชนิดและช่องทางในการนำเข้า ซึ่งมีอัตราอากรไม่เท่ากัน ได้แก่ อากรนำเข้าอัตราทั่วไปสำหรับน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ลิตรละ 2.50 บาท ส่วนอากรขาเข้าภายใต้ WTO และ AFTA จัดเก็บในอัตราตามที่ได้ตกลงหรือผูกพันกันไว้ (กรมการค้าภายใน, 2550)

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียด

3.1 ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้จะเก็บข้อมูลพื้นฐานทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยข้อมูลทุติยภูมิจะเป็นข้อมูลพื้นฐานของอุตสาหกรรมหลักในพื้นที่ภาคใต้ดังที่กล่าวแล้วในขอบเขตการศึกษาที่หน่วยงานต่างๆ รวบรวมหรือมีการศึกษาไว้แล้วสำหรับข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ได้สำรวจจากการสอบถามโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรที่ประกอบธุรกิจแปรรูปยาง ปาล์ม น้ำมัน และอาหารทะเล จากฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมจังหวัดในพื้นที่ศึกษา โดยเลือกจังหวัดที่มีโรงงานแปรรูปในแต่ละประเภทมากที่สุด 4 อันดับ กล่าวคือ

1. อุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราและไม้ยาง เก็บข้อมูลจากจังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และตรัง
2. อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน เก็บข้อมูลจากจังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี ชุมพร และตรัง
3. อุตสาหกรรมอาหารทะเลเก็บข้อมูลจากจังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี ปัตตานี และตรัง

ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ (ภาคผนวก)

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปของสถานประกอบการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคสำคัญของผู้ประกอบการในด้านต่าง ๆ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่าง ๆ ของสถานประกอบการ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความต้องการ ในการพัฒนา/ฝึกอบรมบุคลากรของสถานประกอบการ

โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการบางรายที่ยินดีให้สัมภาษณ์และส่งแบบสอบถามไปรษณีย์ตามที่อยู่ของฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมจังหวัด ในพื้นที่นั้น และโทรติดตามข้อมูล โดยได้ส่งแบบสอบถามทั้งสิ้น 339 ราย ได้รับการตอบกลับทั้งสิ้น 121 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.7 ของจำนวนที่ส่งไปทั้งหมด (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างที่ส่งและได้รับจำแนกตามประเภทของกิจการ

ประเภท	ส่งทั้งหมด	ตอบกลับ	ร้อยละ
สถานประกอบการยางพาราและไม้ยาง	184	68	37.0
สถานประกอบการอาหารทะเล	98	32	32.7
สถานประกอบการปาล์มน้ำมัน	57	21	36.8
รวม	339	121	35.7

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จะเน้นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้สถิติอย่างง่าย เช่น ค่าเฉลี่ย (Means) ร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาและการอภิปรายผล จากการรวบรวมข้อมูลของสถานประกอบการอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพารา อุตสาหกรรมอาหารทะเล และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมัน ที่เป็นตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT) ของไทยในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับสภาพทั่วไปของสถานประกอบการ ปัญหาและอุปสรรค และความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐรวมทั้งความต้องการในการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรของอุตสาหกรรมดังกล่าว โดยมีเนื้อหาต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้

4.1 สภาพทั่วไปของสถานประกอบการ

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานประกอบการแต่ละประเภทอุตสาหกรรม ประกอบด้วยระยะเวลาประกอบกิจการ (ปี) จำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการ (ล้านบาท) เงินทุนจดทะเบียนในปี 2551 (ล้านบาท) และจำนวนบุคลากรในสถานประกอบการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพทั่วไปของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n= 68)	ร้อยละ	จำนวน (n= 32)	ร้อยละ	จำนวน (n= 21)	ร้อยละ
ระยะเวลาประกอบกิจการ (ปี)						
ไม่ระบุ	-	-	2	6.3	-	-
< 11	34	50.0	16	50.0	12	57.1
11 – 15	9	13.2	3	9.4	4	19.0
16 – 20	10	14.7	4	12.5	1	4.8
> 20	15	22.1	7	21.9	4	19.0
เฉลี่ย	14.18		13.83		10.95	
ต่ำสุด	2.00		1.00		2.00	
สูงสุด	51.00		39.00		40.00	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n= 68)	ร้อยละ	จำนวน (n= 32)	ร้อยละ	จำนวน (n= 21)	ร้อยละ
จำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการ (ล้านบาท)						
ไม่ระบุ	7	10.3	10	31.3	5	23.8
< 50	43	63.2	16	50.0	10	47.6
50 – 100	8	11.8	2	6.3	4	19.0
> 100 ขึ้นไป	10	14.7	4	12.5	2	9.5
เฉลี่ย	121.61		51.33		47.00	
ต่ำสุด	1		0.10		0.06	
สูงสุด	1,600		300		180	
เงินทุนจดทะเบียนในปี 2551 (ล้านบาท)						
ไม่ระบุ	19	27.9	5	15.6	6	28.6
< 100	29	42.6	18	56.3	12	57.1
100 – 200	8	11.8	4	12.5	2	9.5
> 200 ขึ้นไป	12	17.6	5	15.6	1	4.8
เฉลี่ย	197.53		317.18		77.80	
ต่ำสุด	1		0.37		4	
สูงสุด	1,560		3,150		230	
จำนวนบุคลากรในสถานประกอบการ						
- จำนวนบุคลากรทั้งหมด (คน)						
ไม่ระบุ	4	5.9	1	3.1	1	4.8
< 100	21	30.9	15	46.9	15	71.4
100 – 200	18	26.5	1	3.1	4	19.0
201 – 300	11	16.2	1	3.1	-	-
> 300 ขึ้นไป	14	20.6	14	43.8	1	4.8
เฉลี่ย	234.62		558.00		131.50	
ต่ำสุด	9		4		10	
สูงสุด	1,222		4,798		1,050	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n= 68)	ร้อยละ	จำนวน (n= 32)	ร้อยละ	จำนวน (n= 21)	ร้อยละ
- ผู้บริหารระดับสูง (คน)						
ไม่ระบุ	12	17.6	2	6.3	2	9.5
< 6	36	52.9	17	53.1	13	61.9
6 - 10	14	20.6	8	25.0	5	23.8
> 10 ขึ้นไป	6	8.8	5	15.6	1	4.8
เฉลี่ย	5.20		5.67		5.47	
ต่ำสุด	1		1		1	
สูงสุด	27		22		22	
- ผู้บริหารระดับกลาง(คน)						
ไม่ระบุ	13	19.1	5	15.6	2	9.5
< 10	29	42.6	13	40.6	13	61.9
10 - 20	13	19.1	3	9.4	5	23.8
> 20 ขึ้นไป	13	19.1	11	34.4	1	4.8
เฉลี่ย	15.69		23.04		10.68	
ต่ำสุด	1		1		2	
สูงสุด	60		100		50	
- บุคลากรในสำนักงาน(คน)						
ไม่ระบุ	10	14.7	6	18.8	1	4.8
< 10	24	35.3	11	34.4	7	33.3
10 - 20	16	23.5	4	12.5	7	33.3
21 - 30	6	8.8	3	9.4	3	14.3
> 30 ขึ้นไป	12	17.6	8	25.0	3	14.3
เฉลี่ย	31.47		55.12		20.75	
ต่ำสุด	1		1		1	
สูงสุด	263		582		80	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n= 68)	ร้อยละ	จำนวน (n= 32)	ร้อยละ	จำนวน (n= 21)	ร้อยละ
- บุคลากรในโรงงาน(คน)						
ไม่ระบุ	4	5.9	2	6.3	2	9.5
< 51	16	23.5	13	40.6	6	28.6
51 – 100	11	16.2	1	3.1	12	57.1
101 – 150	9	13.2	1	3.1	-	-
> 150 ขึ้นไป	28	41.2	15	46.9	1	4.8
เฉลี่ย	188.08		502.47		101.47	
ต่ำสุด	4		2		8	
สูงสุด	1,063		4,100		938	

จากตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม ดังรายละเอียดดังนี้

1.1) ระยะเวลาประกอบกิจการ

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปมีระยะเวลาในการประกอบกิจการมากที่สุด เมื่อเทียบกับระยะเวลาในการประกอบกิจการของอุตสาหกรรมอาหารทะเล และปาล์มน้ำมัน โดยมีระยะเวลาประกอบกิจการของแต่ละประเภทอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป มีระยะเวลาประกอบกิจการเฉลี่ย 14.18 ปี โดยร้อยละ 50.0 ของสถานประกอบการมีระยะเวลาประกอบกิจการกระจายอยู่ในช่วงน้อยกว่า 11 ปี รองลงมามีระยะเวลาประกอบกิจการกระจายอยู่ในช่วงตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล มีระยะเวลาประกอบกิจการเฉลี่ย 13.83 ปี โดยร้อยละ 50.0 ของสถานประกอบการมีระยะเวลาประกอบกิจการกระจายอยู่ในช่วงน้อยกว่า 11 ปี รองลงมามีระยะเวลาประกอบกิจการกระจายอยู่ในช่วงตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป เช่นกัน สำหรับสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน พบว่า มีระยะเวลาประกอบกิจการเฉลี่ย 10.95 ปี โดยร้อยละ 57.1 ของสถานประกอบการมีระยะเวลาประกอบกิจการกระจายอยู่ในช่วงน้อยกว่า 11 ปี

1.2) จำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการ

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปมีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการมากที่สุด เมื่อเทียบกับจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการของอุตสาหกรรมอาหารทะเล และปาล์มน้ำมัน โดยมีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการของแต่ละประเภทอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการเฉลี่ย 121.61 ล้านบาท โดยสถานประกอบการมีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการกระจายอยู่ในช่วงน้อยกว่า 50 ล้านบาท (ร้อยละ 63.2) รองลงมา มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการกระจายอยู่ในช่วงตั้งแต่ 101 ล้านบาทขึ้นไป ตามลำดับ ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการเฉลี่ย 51.33 ล้านบาท โดยสถานประกอบการมีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการกระจายอยู่ในช่วงน้อยกว่า 50 ล้านบาท มากที่สุด (ร้อยละ 50.0) รองลงมา มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการกระจายอยู่ในช่วงตั้งแต่ 101 ล้านบาทขึ้นไป ตามลำดับ สำหรับสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน พบว่า มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการเฉลี่ย 47.00 ล้านบาท ซึ่งจำนวนดังกล่าวกระจายอยู่ในช่วงน้อยกว่า 50 ล้านบาท มากที่สุด (ร้อยละ 47.6) รองลงมา มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการกระจายอยู่ในช่วง 50 - 101 ล้านบาท ตามลำดับ

1.3) เงินทุนจดทะเบียนในปี 2551

จากข้อมูลจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการเปรียบเทียบกับเงินทุนจดทะเบียนในปัจจุบัน พบว่า สถานประกอบการมีเงินทุนจดทะเบียนเพิ่มขึ้นในทุกอุตสาหกรรม โดยในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป อุตสาหกรรมอาหารทะเล และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนในปี 2551 เฉลี่ย 197.53 317.18 และ 77.80 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่าตัวเลขเงินทุนจดทะเบียนในปี 2551 หรือปัจจุบันนั้นสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีเงินทุนจดทะเบียนค่อนข้างมาก เมื่อเทียบกับอีกสองอุตสาหกรรม ทั้งนี้ อุตสาหกรรมอาหารทะเลเป็นอุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งตลาดผู้บริโภคจะให้ความสำคัญกับความปลอดภัยค่อนข้างมาก โดยเฉพาะตลาดยุโรป ดังนั้นจึงมีมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศผู้นำเข้ารายใหญ่เกิดขึ้นมากมาย บริษัทจึงต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้มากที่สุด ฐานะทางการเงินของบริษัทจึงเป็นส่วนหนึ่งของความน่าเชื่อถือ (กรุงเทพธุรกิจ, 2551) นอกจากนั้นอุตสาหกรรมอาหารทะเลเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะในภาวะการณ์ปัจจุบันการพึ่งพาวัตถุดิบต่างประเทศมีค่อนข้างมาก และมีมูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบมีมากขึ้น ในการซื้อขายบริษัทจำเป็นต้องสร้างเครดิตที่ดีเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการทำธุรกิจ ด้วยเช่นกัน

1.4) จำนวนบุคลากรในสถานประกอบการ

จำนวนบุคลากรของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีมากกว่า อุตสาหกรรมยางพารา และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน โดยมีจำนวนบุคลากรเฉลี่ย 558.00 คน ขณะที่ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพารา และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน มีจำนวนบุคลากรเฉลี่ย 234.62 คน และ 131.50 คน ตามลำดับ หากพิจารณาในแต่ละระดับของบุคลากรในสถานประกอบการ พบว่า กลุ่มบุคลากรประเภทผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ โรงงาน จะมีจำนวนใกล้เคียงกันในแต่ละอุตสาหกรรม กล่าวคือ มีจำนวนเฉลี่ยไม่เกิน 6 คน ส่วน ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ หัวหน้างาน/ฝ่าย นั้น จะเห็นว่าในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีจำนวน บุคลากรกลุ่มดังกล่าวเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 23.04 คน ขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรม ยางพารา และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน มีจำนวนบุคลากรกลุ่มดังกล่าวเฉลี่ย 15.69 และ 10.68 คน ตามลำดับ สำหรับข้อมูลของจำนวนบุคลากรในสำนักงานนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับข้อมูลจำนวน บุคลากรระดับผู้บริหารระดับกลาง และข้อมูลจำนวนบุคลากรในโรงงาน ได้แก่ พนักงานรายเดือน และแรงงานรายวัน นั้น พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีมากที่สุด โดยมี จำนวนบุคลากรในโรงงานเฉลี่ย 502.47 คน ขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพารา และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน มีจำนวนบุคลากรในโรงงานเฉลี่ย 188.08 และ 101.47 คน ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่าข้อมูลจำนวนบุคลากรของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ไม่ว่าจะเป็น บุคลากรในระดับกลาง บุคลากรสำนักงาน และบุคลากรในโรงงาน จะมีจำนวนที่แตกต่างจากสถาน ประกอบการในอุตสาหกรรมอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการผลิตที่แตกต่างกัน และยังคงอาศัย แรงงานคนค่อนข้างมาก การผลิตซึ่งใช้วัตถุดิบที่ต้องแข่งกับเวลาในการบรรจุ ดังนั้นแรงงานคนจึง มีความจำเป็นค่อนข้างมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

2) กำลังการผลิต

ข้อมูลกำลังการผลิตของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกัน ตาม ประเภทของการผลิต ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2 – 4.6

สำหรับข้อมูลกำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราที่เป็น ผลิตภัณฑ์ขั้นต้น ได้แก่ ยางแท่ง น้ำยางข้น พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมี กำลังการผลิตเฉลี่ย 67,743.16 ตันต่อปี โดยเป็นกำลังผลิตน้อยกว่า 30,001 ตันต่อปี และมากกว่า 60,000 ตันต่อปีขึ้นไปในสัดส่วนเท่ากัน (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 กำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพารา (ขั้นต้น)

รายการ	จำนวน (n=26)	ร้อยละ
ไม่ระบุ	7	26.9
ระบุ	19	73.1
กำลังการผลิตของโรงงาน (ตัน/ปี)	(n=19)	
< 30,001	7	26.9
30,001 – 60,000	5	19.2
> 60,000	7	26.9
เฉลี่ย	67,743.16	
ต่ำสุด	5,880	
สูงสุด	400,000	

ตารางที่ 4.3 กำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูป

รายการ	จำนวน (n=38)	ร้อยละ
ไม่ระบุ	12	31.6
ระบุ	26	68.4
กำลังการผลิตของโรงงาน (ลูกบาศก์ฟุต/ปี)	(n=26)	
< 500,000	12	46.2
500,000 – 1,000,000	8	30.8
> 1,000,000	6	23.1
เฉลี่ย	766,589.04	
ต่ำสุด	10,000	
สูงสุด	4,000,000	

สำหรับข้อมูลกำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูปพบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 766,589.04 ลูกบาศก์ฟุตต่อปี โดยเป็นกำลังผลิตน้อยกว่า 500,000 ลูกบาศก์ฟุตต่อปีมากที่สุด (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.4 กำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง

รายการ	จำนวน (n=4)	ร้อยละ
กำลังการผลิตของโรงงาน (ล้านชิ้น/ปี)		
< 500	1	25.0
500 – 1,000	3	75.0
เฉลี่ย	801.25	
ต่ำสุด	365	
สูงสุด	1000	

สำหรับข้อมูลกำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราที่เป็นผลิตภัณฑ์จากยาง เช่น ถุงมือยาง ถุงยางอนามัย พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 801.25 ล้านชิ้นต่อปี โดยเป็นกำลังผลิตตั้งแต่ 500 – 1,000 ล้านชิ้นเป็นส่วนใหญ่ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.5 กำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล

รายการ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ
ไม่ระบุ	4	12.5
ระบุ	28	87.5
กำลังการผลิตของโรงงาน (ตัน/วัน)	(n=28)	
< 10	16	57.1
10 – 30	4	14.3
31 - 50	2	7.1
> 50	6	21.4
เฉลี่ย	31.21	
ต่ำสุด	1	
สูงสุด	192	

สำหรับข้อมูลกำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 31.21 ตันต่อวัน โดยครึ่งหนึ่งเป็นกำลังผลิตที่น้อยกว่า 10 ตันต่อวัน (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.6 กำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

รายการ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
กำลังการผลิตของโรงงาน (ตัน/ชม.)		
< 30	4	19.0
30 – 45	7	33.3
46 – 60	6	28.6
> 60	4	19.0
เฉลี่ย	53.67	
ต่ำสุด	15	
สูงสุด	135	

สำหรับข้อมูลกำลังการผลิตของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน พบว่าสถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 53.67 ตันต่อชั่วโมง โดยเป็นกำลังผลิตตั้งแต่ 30 – 45 ตันต่อชั่วโมงมากที่สุด (ตารางที่ 4.6)

3) เหตุผลในการเลือกประกอบกิจการของสถานประกอบการ

ข้อมูลสาเหตุในการเลือกประกอบกิจการของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกัน ตามประเภทของการผลิต ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.7 – 4.9

3.1) อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป

สาเหตุในการเลือกประกอบกิจการของสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการเลือกประกอบกิจการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป เนื่องจากมีวัตถุดิบที่สามารถป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมได้เป็นอย่างดีมากที่สุด (ร้อยละ 64.6) จะเห็นได้จากที่ตั้งของสถานประกอบการดำเนินกิจการตั้งอยู่ในแหล่งวัตถุดิบ รองลงมาได้แก่ ผู้ประกอบการมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในธุรกิจยางพารา (ร้อยละ 19.1) และมีตลาดรองรับ ตลาดยังมีความต้องการ (ร้อยละ 19.1)

ตารางที่ 4.7 สาเหตุในการเลือกประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป

รายการ*	จำนวน (n= 68)	ร้อยละ
เป็นแหล่งวัตถุดิบ/มีในท้องถิ่น	44	64.6
มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในธุรกิจยางพารา	13	19.1
มีตลาดรองรับ/ความต้องการของตลาด	13	19.1
ไม้ยางเป็นพืชเศรษฐกิจ/เป็นอุตสาหกรรมที่มีความเจริญเป็นแหล่งการส่งออก	12	17.6
มีแรงงานในท้องถิ่น	7	10.3
รับงานสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ	6	8.8
ตลาดรับซื้ออยู่ใกล้	5	7.4
เทคโนโลยีการผลิตไม่ซับซ้อน	4	5.9
ขยายการผลิต/ขยายกิจการ	4	5.9
สามารถนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้	4	5.9
คู่แข่งน้อย	3	4.4
เงินลงทุนปานกลาง/ต้นทุน-ค่าแรงต่ำ	3	4.4
ลดต้นทุนในการจัดหาวัตถุดิบสำหรับผลิตยางรถยนต์	2	2.9
เป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยลดมลพิษให้โลก	1	1.5
สร้างงานให้ชาวบ้านในท้องถิ่น	1	1.5
ส่งเสริมควบคุมคุณภาพยางและราคาขายที่เป็นธรรม	1	1.5

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

นอกจากนี้พบว่า มีสาเหตุจากความสำคัญของอุตสาหกรรม คือ การที่ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจ เป็นอุตสาหกรรมที่มีความเจริญ และเป็นแหล่งส่งออก สร้างรายได้ให้ประเทศ มีแรงงานในท้องถิ่น รับงานสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เทคโนโลยีการผลิตไม่ซับซ้อน ขยายการผลิต/ขยายกิจการ สามารถนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้ คู่แข่งน้อย เงินลงทุนปานกลาง/ต้นทุน-ค่าแรงต่ำ ลดต้นทุนในการจัดหาวัตถุดิบสำหรับผลิตยางรถยนต์ เป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยลดมลพิษให้โลก สร้างงานให้ชาวบ้านในท้องถิ่น และส่งเสริมควบคุมคุณภาพยางและราคาขายที่เป็นธรรม ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.8 สาเหตุในการเลือกประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล

รายการ*	จำนวน (n= 32)	ร้อยละ
ใกล้แหล่งวัตถุดิบ/มีวัตถุดิบมาก	17	53.1
ผู้บริหารมีความรู้/ความเชี่ยวชาญ/ประสบการณ์ทางด้านธุรกิจนี้	7	21.9
เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย	4	12.5
โครงสร้างการจำหน่าย/ผลิตและการคมนาคมมีความเหมาะสมและสะดวก	4	12.5
มีตลาดรองรับ	3	9.4
มีความพร้อมทางด้านแรงงานและสาธารณูปโภคต่างๆ	2	6.3
มีโอกาสก้าวหน้าทางธุรกิจ	2	6.3
เป็นผู้นำเข้าวัตถุดิบและส่วนผสมจากต่างประเทศมาผลิตและส่งกลับญี่ปุ่น	2	6.3
อุตสาหกรรมอาหารมีความสำคัญเพราะอาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อมนุษย์	1	3.1
ต้องการเห็นอุตสาหกรรมมีการพัฒนาที่ยั่งยืน	1	3.1
ต้องการพัฒนาการผลิตในภาคเกษตรกรรม	1	3.1
รองรับการขยายตัวของบริษัทในกลุ่ม	1	3.1
เป็นบริษัทร่วมทุนกับต่างประเทศ	1	3.1
มีพื้นที่โรงงานเอง	1	3.1

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.2) อุตสาหกรรมอาหารทะเล

สาเหตุที่เลือกประกอบกิจการของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล เนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ (ร้อยละ 53.1) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ทางด้านอุตสาหกรรมอาหารทะเล (ร้อยละ 21.9) นอกจากนี้ยังมีเหตุผลที่เลือกประกอบกิจการของสถานประกอบการอื่นๆ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย โครงสร้างการจำหน่าย/ผลิตและการคมนาคมมีความเหมาะสมและสะดวก มีตลาดรองรับ มีความพร้อมทางด้านแรงงานและสาธารณูปโภคต่างๆ มีโอกาสก้าวหน้าทางธุรกิจ เป็นผู้นำเข้าวัตถุดิบและส่วนผสมจากต่างประเทศมาผลิตและส่งกลับญี่ปุ่น อุตสาหกรรมอาหารมีความสำคัญเพราะอาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อมนุษย์ ต้องการเห็นอุตสาหกรรมมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องการพัฒนาการผลิตในภาค

เกษตรกร รongรับการขยายตัวของบริษัทในกลุ่ม เป็นบริษัทร่วมกับต่างประเทศ และมีพื้นที่
โรงงานเอง ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.9 สาเหตุในการเลือกประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

รายการ*	จำนวน (n= 21)	ร้อยละ
ใกล้แหล่งวัตถุดิบ/มีวัตถุดิบมาก	10	47.6
ความต้องการของตลาด/มีศักยภาพสูง	4	19.0
เป็นธุรกิจที่มีอนาคต/การเติบโตของอุตสาหกรรม	4	19.0
ผู้บริหารมีความรู้/ความเชี่ยวชาญ/ประสบการณ์ทางด้านธุรกิจนี้	3	14.3
เป็นผู้บุกเบิกการปลูกปาล์ม/มีสวนปาล์มในกลุ่ม	3	14.3
มีจตุรวบรวมผลปาล์ม	2	9.5
เป็นธุรกิจที่สามารถใช้ประโยชน์จาก by product ได้ทั้งหมด	2	9.5
สร้างมั่นคงในอาชีพการเกษตรให้เกษตรกร	2	9.5
มีเพื่อนในวงการอุตสาหกรรมนี้/ลองทำดู	1	4.8
เป็นธุรกิจที่ใช้เป็นพลังงานทดแทนได้	1	4.8
คู่แข่งน้อย	1	4.8
เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรมีตลาดขายผลผลิตที่แน่นอนในราคาที่เป็น ธรรม	1	4.8
เกษตรกรมีโรงงานสกัดน้ำมันเป็นของตนเอง	1	4.8

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.3) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ในการเลือกประกอบกิจการของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันนั้น มี
สาเหตุจากใกล้แหล่งวัตถุดิบ (ร้อยละ 47.6) รองลงมาได้แก่ ความต้องการของตลาด/มีศักยภาพสูง
และเป็นธุรกิจที่มีอนาคต/การเติบโตของอุตสาหกรรม (ร้อยละ 19.0) นอกจากนั้นยังมีเหตุผลที่เลือก
ประกอบกิจการของสถานประกอบการอื่นๆ ได้แก่ ผู้บริหารมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และ
ประสบการณ์ทางด้านธุรกิจนี้ เป็นผู้บุกเบิกการปลูกปาล์ม/มีสวนปาล์มในกลุ่ม มีจตุรวบรวมผล
ปาล์ม เป็นธุรกิจที่สามารถใช้ประโยชน์จาก by product ได้ทั้งหมด สร้างมั่นคงในอาชีพการเกษตร
ให้เกษตรกร มีเพื่อนในวงการอุตสาหกรรมนี้/ลองทำดู เป็นธุรกิจที่ใช้เป็นพลังงานทดแทนได้ คู่แข่ง
น้อย เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรมีตลาดขายผลผลิตที่แน่นอนในราคาที่เป็นธรรม เกษตรกรมีโรงงาน
สกัดน้ำมันเป็นของตนเอง ตามลำดับ (ตารางที่ 4.9)

4) การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสถานประกอบการ

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม ซึ่งอาจจะมีการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ แตกต่างกันไปตามความต้องการของตลาด ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และ ไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n= 68)	ร้อยละ	จำนวน (n= 32)	ร้อยละ	จำนวน (n= 21)	ร้อยละ
การจำหน่ายผลิตภัณฑ์						
ไม่ระบุ	4	5.9	-	-	3	14.3
ระบุ	64	94.1	32	100.0	18	85.7
แหล่งที่จำหน่าย *	(n=64)		(n=32)		(n=18)	
ในประเทศ	62	96.9	27	84.4	18	100.0
ต่างประเทศ	59	92.2	16	50.0	2	11.1
สัดส่วนที่จำหน่ายในประเทศ (ร้อยละ)	(n=62)		(n=27)		(n=18)	
< 11	22	35.5	5	18.5	-	-
11 - 30	17	27.4	3	11.1	-	-
31 - 60	7	11.3	2	7.4	1	5.6
61 - 99	11	17.7	1	3.7	1	5.6
100	5	8.1	16	59.3	16	88.9
สัดส่วนที่จำหน่ายต่างประเทศ (ร้อยละ)	(n=59)		(n=16)		(n=2)	
< 11	4	6.8	1	6.3	1	50.0
11 - 30	6	10.2	-	-	1	50.0
31 - 60	9	15.3	1	6.3	-	-
61 - 99	38	64.4	9	56.3	-	-
100	2	3.4	5	31.3	-	-

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม จากตารางที่ 4.10 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปนั้นมีการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ โดยสัดส่วนของการจำหน่ายในต่างประเทศค่อนข้างสูงกว่าในประเทศ กล่าวคือ ร้อยละ 61 - 99 ที่ส่งจำหน่ายต่างประเทศ (ร้อยละ 64.4) โดยมีตลาดรองรับสำคัญ ได้แก่ จีน มาเลเซีย และญี่ปุ่น (ตารางที่ 4.11) ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลนั้น พบว่า ครั้งหนึ่งที่มีการจำหน่ายในประเทศ ในสัดส่วนร้อยละ 100 ส่วนการจำหน่ายในต่างประเทศ ส่วนใหญ่สัดส่วนอยู่ที่ ร้อยละ 61 - 99 โดยมีตลาดรองรับสำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และกลุ่มยุโรป (ตารางที่ 4.11) สำหรับสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน พบว่า มีการจำหน่ายในประเทศในสัดส่วนร้อยละ 100 กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมดังกล่าวจำหน่ายในประเทศเป็นหลัก กรณีที่ส่งจำหน่ายตลาดต่างประเทศ ตลาดที่สำคัญ คือ มาเลเซีย (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ตลาดต่างประเทศของแต่ละอุตสาหกรรม

รายการ*	อุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหารทะเล		อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	
	จำนวน (n= 59)	ร้อยละ	จำนวน (n= 16)	ร้อยละ	จำนวน (n= 2)	ร้อยละ
ญี่ปุ่น	11	18.6	9	56.3	1	50.0
จีน	37	62.7	1	6.3	-	-
มาเลเซีย	24	40.7	1	6.3	2	100.0
ไต้หวัน	5	8.5	1	6.3	-	-
เวียดนาม	10	16.9	-	-	1	50.0
ยุโรป	7	11.9	4	25.0	-	-
สหรัฐอเมริกา	1	1.7	7	43.8	-	-
อิตาลี	-	-	1	6.3	-	-
อินเดีย	-	-	-	-	1	50.0
เกาหลี	3	5.1	2	12.5	-	-
ฟิลิปปินส์	1	1.7	-	-	-	-
อินโดนีเซีย	1	1.7	-	-	-	-
ตะวันออกกลาง		0.0	1	6.3	-	-
สวีเดน	1	1.7	-	-	-	-
ฝรั่งเศส	1	1.7	1	6.3	-	-

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

รายการ*	อุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหารทะเล		อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	
	จำนวน (n= 59)	ร้อยละ	จำนวน (n= 16)	ร้อยละ	จำนวน (n= 2)	ร้อยละ
ออสเตรเลีย	1	1.7	2	12.5	-	-
เยอรมัน	2	3.4	-	-	-	-
สิงคโปร์	-	-	1	6.3	-	-
ฮ่องกง	-	-	1	6.3	-	-
แคนาดา	-	-	1	6.3	-	-
เม็กซิโก	-	-	1	6.3	-	-

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2 ปัญหาและอุปสรรคของสถานประกอบการ

ปัญหาและอุปสรรคของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมในด้านต่างๆ ประกอบด้วย ปัญหาของผู้บริหาร ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน/การลงทุน และด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์กร ซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1) ปัญหาของผู้บริหาร

ผู้บริหารสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันประสบปัญหาทางด้านวิชาการมากที่สุด กล่าวคือ มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.1) ประสบกับปัญหาทางวิชาการ โดยเฉพาะ วิชาการด้านเทคโนโลยี การจัดการสิ่งแวดล้อม พลังงาน และขบวนการผลิต นอกจากนี้ยังประสบปัญหาขาดความรู้ทางการเกษตร และความรู้ทางด้านการบริหารการซื้อ-ขาย การบัญชี ทั้งนี้ส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารบางส่วนในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันนั้น สืบเนื่องจากการเข้ามาเป็นสถานประกอบการรายใหม่ในอุตสาหกรรม ทำให้ประสบกับปัญหาดังที่กล่าวข้างต้น

ส่วนผู้บริหาร ในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปที่ประสบปัญหาขาดความรู้ทางวิชาการนั้น ความรู้ที่ขาด ได้แก่ การตลาด ขบวนการเทคโนโลยี กระบวนการผลิต การจัดการ และการทดสอบคุณภาพ สำหรับปัญหาด้านการขาดประสบการณ์ด้านบริหาร พบว่า ผู้บริหารของสถานประกอบการทั้ง 3 ประเภทอุตสาหกรรมประสบปัญหาค่อนข้างน้อย (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ปัญหาของผู้บริหาร

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหารทะเล		อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	
	จำนวน (n= 68)	ร้อยละ	จำนวน (n= 32)	ร้อยละ	จำนวน (n= 21)	ร้อยละ
ขาดความรู้ทางวิชาการ	10	14.7	4	12.5	12	57.1
การขาดประสบการณ์ด้าน บริหาร	9	13.2	4	12.5	5	23.8

2) ปัญหาด้านการผลิต

ปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ราคาของวัตถุดิบแพง เป็นปัญหาที่สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมประสบมากเหมือนกัน (ตารางที่ 4.13) โดยปัญหาวัตถุดิบขาดแคลนมีความแตกต่างกันตามประเภทของอุตสาหกรรมการผลิต อาทิ การขาดแคลนวัตถุดิบไม้ท่อนยางพารา ในอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูป การขาดแคลนกุ้ง หมีก ปลาหูน้ำ ในอุตสาหกรรมอาหารทะเล และการขาดแคลนผลปาล์ม ทะลายปาล์มสด ในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

สำหรับปัญหาด้านการผลิตอื่นๆ ที่สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมประสบ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของประเด็นปัญหาด้านการผลิตของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n= 68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n= 21)	ร้อยละ
ขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องจักร และเครื่องมือ	21	30.9	3	9.4	8	38.1
กระบวนการผลิตขาดประสิทธิภาพ	17	25.0	4	12.5	9	42.9
ขาดแคลนเทคโนโลยีในการผลิตที่ ทันสมัย	28	41.2	7	21.9	8	38.1
เทคโนโลยีสมัยใหม่ราคาสูงเกินไป	33	48.5	9	28.1	10	47.6
ขาดแคลนวัตถุดิบ	36	52.9	25	78.1	16	76.2

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n= 68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n= 21)	ร้อยละ
วัตถุดิบมีราคาแพง	52	76.5	25	78.1	18	85.7
การลดต้นทุนการผลิตทำได้ยาก	45	66.2	23	71.9	13	61.9
ปัญหาเกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทน	29	42.6	10	31.3	6	28.6
ข้อจำกัดทางด้านกฎระเบียบ/กฎหมาย	20	29.4	10	31.3	6	28.6
ขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์	8	11.8	6	18.8	5	23.8
การซ่อมบำรุงและดูแลเครื่องจักรขาดประสิทธิภาพ	24	35.3	7	21.9	7	33.3
ปัญหาคุณภาพสินค้า	18	26.5	8	25.0	8	38.1
ปัญหาเกี่ยวกับการทำ ISO 9000 และ 14000 หรือระบบคุณภาพอื่น ๆ	12	17.6	2	6.3	8	38.1
ขาดการวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพทางการผลิต	28	41.2	10	31.3	9	42.9
ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม	23	33.8	4	12.5	9	42.9

2.1) อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

จากตารางที่ 4.13 สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ประสบปัญหาด้านการผลิต เรียงตามลำดับ ได้แก่ วัตถุดิบมีราคาแพง ปัญหาการลดต้นทุนการผลิตทำได้ยาก ปัญหาเทคโนโลยีสมัยใหม่ราคาสูงเกินไป ปัญหาเกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทน ปัญหาขาดแคลนเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัย ปัญหาขาดการวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพทางการผลิต ปัญหาการซ่อมบำรุงและดูแลเครื่องจักรขาดประสิทธิภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น อากาศไม่เหมาะสมอยู่ใกล้แหล่งผลิตเกินไป กลิ่นจากการอบยาง ฟุ้งซีเรียขี้กบ และขาดความรู้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ปัญหาขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรและเครื่องมือ ปัญหาข้อจำกัดทางด้านกฎระเบียบ/กฎหมาย อาทิ ขั้นตอนของข้อกฎหมาย กฎระเบียบที่ซับซ้อนยุ่งยาก มีค่าใช้จ่ายสูง ข้อกำหนดเรื่องสิ่งแวดล้อม ความล่าช้าของกฎระเบียบ กฎหมายป่าไม้ กฎหมายแรงงาน เป็นต้น ปัญหาคุณภาพสินค้า อาทิเช่น ปัญหาขนาดไม้ไม่สม่ำเสมอ คุณภาพไม้ไม่แน่นอน นำยางสดมีค่า DRC ต่ำ เป็นต้น ปัญหากระบวนการผลิตขาดประสิทธิภาพ

ปัญหาเกี่ยวกับการทำ ISO 9000 และ 14000 หรือระบบคุณภาพอื่น ๆ อาทิเช่น ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้เรื่อง ISO ขาดการสนับสนุนจากรัฐ ไม่สามารถติดตั้งระบบการบริหารคุณภาพได้ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง และปัญหาขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ

2.2) อุตสาหกรรมอาหารทะเล

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ประสบปัญหาด้านการผลิต เรียงตามลำดับ ได้แก่ วัตถุดิบมีราคาแพง การลดต้นทุนการผลิตทำได้ยาก ปัญหาเกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทน อาทิเช่น การใช้พลังงานทดแทนต้องใช้เงินลงทุนสูง และต้องหาแหล่งพลังงานทดแทน ปัญหาข้อจำกัดทางด้านกฎระเบียบ/กฎหมาย อาทิเช่น มาตรการกีดกันทางการค้า ปัญหาขาดการวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพทางการผลิต ปัญหาเทคโนโลยีสมัยใหม่ราคาสูงเกินไป ปัญหาคุณภาพสินค้า อาทิเช่น วัตถุดิบไม่ได้คุณภาพตามต้องการ (ไม่สด) ปัญหาขาดแคลนเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัย การซ่อมบำรุงและดูแลเครื่องจักรขาดประสิทธิภาพ ขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่มีแหล่งรองรับการกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย ปัญหากระบวนการผลิตขาดประสิทธิภาพ ปัญหาขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรและเครื่องมือ และปัญหาเกี่ยวกับการทำ ISO 9000 และ 14000 หรือระบบคุณภาพอื่น ๆ เช่น ระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

2.3) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ประสบปัญหาด้านการผลิต เรียงตามลำดับ ได้แก่ ปัญหาการลดต้นทุนการผลิตทำได้ยาก ปัญหาเทคโนโลยีสมัยใหม่ราคาสูงเกินไป ปัญหากระบวนการผลิตขาดประสิทธิภาพ ปัญหาขาดการวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพทางการผลิต ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหากลิ่นน้ำเสีย เขม่า ฝุ่นควัน เป็นต้น ปัญหาขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรและเครื่องมือ ปัญหาขาดแคลนเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัย ปัญหาคุณภาพสินค้า เช่น น้ำมันปาล์มมีค่ากรดไขมันอิสระ (Free Fatty Acid: FFA) สูง ปัญหาเกี่ยวกับการทำ ISO 9000 และ 14000 หรือระบบคุณภาพอื่น ๆ เช่น ขาดความรู้เกี่ยวกับ ISO ปัญหาการซ่อมบำรุงและดูแลเครื่องจักรขาดประสิทธิภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทน เช่น ขาดเงินทุนการวิจัย/การก่อสร้าง ขาดเทคโนโลยีในการใช้พลังงานทดแทน เป็นต้น ปัญหาข้อจำกัดทางด้านกฎระเบียบ/กฎหมาย และปัญหาขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ (ตารางที่ 4.13)

3) ปัญหาด้านการตลาด

ผลการวิเคราะห์ปัญหาด้านการตลาดที่เกิดขึ้นกับสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมพบว่า ปัญหาสภาพการแข่งขันรุนแรง ปัญหาไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า และราคาขายสินค้าต่ำเกินไป จะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน ในสัดส่วนค่อนข้างสูงกว่าสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และอุตสาหกรรมอาหารทะเลอย่างเห็นได้ชัด (ตารางที่ 4.14) สำหรับรายละเอียดของปัญหาด้านการตลาดในแต่ละประเด็นย่อยต่างๆ ของแต่ละอุตสาหกรรม ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของประเด็นปัญหาด้านการตลาดของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n= 68)	ร้อยละ	จำนวน (n= 32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ไม่มีการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่ชัดเจน	9	13.2	5	15.6	9	42.9
ไม่ทราบความต้องการของตลาด	4	5.9	6	18.8	7	33.3
สภาพการแข่งขันรุนแรง	39	57.4	16	50.0	19	90.5
ไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า	25	36.8	16	50.0	15	71.4
ราคาขายสินค้าต่ำเกินไป	18	26.5	15	46.9	15	71.4
ช่องทางการจัดจำหน่ายน้อยเกินไป	25	36.8	5	15.6	9	42.9
ขาดช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ	19	27.9	7	21.9	12	57.1
ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาด	22	32.4	7	21.9	6	28.6
ปัญหาการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาด/ภาวะเศรษฐกิจ	28	41.2	11	34.4	11	52.4
ปัญหาด้านทุนทางการตลาดสูง	30	44.1	13	40.6	14	66.7
ขาดการวิจัยตลาด	26	38.2	8	25.0	9	42.9
ไม่สามารถเปิดตลาดในต่างประเทศได้	9	13.2	6	18.8	10	47.6

3.1) อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

จากตารางที่ 4.14 สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ประสบปัญหาด้านการตลาด เรียงตามลำดับ ได้แก่ ปัญหาสภาพการแข่งขันรุนแรง ปัญหาต้นทุนทางการตลาดสูง อาทิ ต้นทุนค่าน้ำมัน สารเคมี วัตถุดิบสูง ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและติดต่อลูกค้าสูง เป็นต้น ปัญหาการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาด/ภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาขาดการวิจัยตลาด ปัญหาไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า ปัญหาช่องทางการจัดจำหน่ายน้อยเกินไป ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาดที่ทำได้ยาก ปัญหาขาดช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาราคาสินค้าต่ำเกินไป ปัญหาไม่มีการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่ชัดเจน ปัญหาไม่สามารถเปิดตลาดในต่างประเทศได้ และปัญหาไม่ทราบความต้องการของตลาด

3.2) อุตสาหกรรมอาหารทะเล

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ประสบปัญหาด้านการตลาด เรียงตามลำดับ ได้แก่ ปัญหาสภาพการแข่งขันรุนแรง ปัญหาไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า ปัญหาราคาสินค้าต่ำเกินไป ปัญหาต้นทุนทางการตลาดสูง ซึ่งเกิดจากค่าเงินบาทเปลี่ยนแปลง ค่าขนส่ง/ราคาน้ำมันสูง เป็นต้น ปัญหาการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาด/ภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาขาดการวิจัยตลาด ปัญหาขาดช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาด ปัญหาไม่ทราบความต้องการของตลาด ปัญหาไม่สามารถเปิดตลาดในต่างประเทศได้ ปัญหาไม่มีการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่ชัดเจน และปัญหาช่องทางการจัดจำหน่ายน้อยเกินไป

3.3) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ประสบปัญหาด้านการตลาด เรียงตามลำดับ ได้แก่ ปัญหาสภาพการแข่งขันรุนแรง ปัญหาไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า ปัญหาราคาสินค้าต่ำเกินไป ปัญหาต้นทุนทางการตลาดสูง อาทิ ค่าขนส่ง วัตถุดิบราคาสูง เป็นต้น ปัญหาขาดช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาด/ภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาไม่สามารถเปิดตลาดในต่างประเทศได้ ปัญหาไม่มีการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่ชัดเจน ปัญหาช่องทางการจัดจำหน่ายน้อยเกินไป ปัญหาขาดการวิจัยตลาด ปัญหาไม่ทราบความต้องการของตลาด และปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาด

จากสภาพปัญหาด้านการตลาดที่สถานประกอบการแต่ละอุตสาหกรรมประสบนั้น พบว่า ปัญหาสภาพการแข่งขันที่รุนแรง เป็นปัญหาสำคัญอันดับแรกที่แต่ละอุตสาหกรรมประสบเหมือนกัน ซึ่งการแข่งขันดังกล่าวอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละอุตสาหกรรม กล่าวคือ ในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน การแข่งขันจะเป็นลักษณะของการแข่งขันในการรับซื้อผลผลิต ทั้งนี้

ผลผลิตของอุตสาหกรรมมีการจำหน่ายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่อุตสาหกรรมยางพารา นั้นเป็นลักษณะของการแข่งขันกันในตลาดโลก ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม (2550) ปัจจุบันปริมาณความต้องการใช้ยางสูงกว่าปริมาณการผลิต และใน ขณะเดียวกันปริมาณการผลิตก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากการขยายพื้นที่ปลูกของแต่ละประเทศ ทำให้ภาวะการแข่งขันการส่งออกยางพาราในตลาดโลกมีค่อนข้างสูง ถึงแม้ไทยจะเป็นประเทศผู้ ส่งออกยางพารารายใหญ่ที่สุดของโลก แต่ความได้เปรียบในการแข่งขันส่งออกยางพาราของไทย กลับลดลง โดยคาดว่า มูลค่าส่งออกปี 2550 ยางพารา 5,408.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐค่อนข้างทรงตัว ก็เพิ่มขึ้นจากปีก่อนเล็กน้อยเพียงร้อยละ 0.22 เท่านั้น เมื่อเทียบกับปี 2548 และ 2549 ซึ่งมูลค่าการ ส่งออกยางพาราขยายตัวจากปีก่อนร้อยละ 8.20 และ 45.46 ตามลำดับ ส่วนอุตสาหกรรมอาหาร ทะเลนั้นประสบปัญหาการแข่งขันทั้งในส่วนของผลผลิตที่ส่งออก และวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต

4) ปัญหาด้านการเงิน การลงทุน

ผลการวิเคราะห์ปัญหาด้านการเงินการลงทุนที่สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม ประสบนั้น พบว่า ปัญหาการขาดสภาพคล่องเป็นปัญหาที่มีสัดส่วนเกิดขึ้นกับสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และอุตสาหกรรมอาหารทะเลมากที่สุด ในขณะที่ ปัญหาขาดแคลนเงินทุนเกิดขึ้นกับสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมากที่สุด (ตาราง ที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของประเด็นปัญหาด้านการเงิน การลงทุนของสถานประกอบการ ในแต่ละอุตสาหกรรม

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ขาดการศึกษาความเป็นไปได้ใน การลงทุน	7	10.3	4	12.5	3	14.3
ขาดแคลนเงินทุน	12	17.6	7	21.9	8	38.1
ขาดสภาพคล่อง	17	25.0	10	31.3	7	33.3
ไม่มีระบบบัญชีมาตรฐาน	10	14.7	10	31.3	4	19.0
ค่าเงินบาทแข็ง	1	1.5	-	-	-	-

5) ปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์การ

ผลการวิเคราะห์ปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์การที่สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม ประเด็น พบว่า ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรหรือแรงงาน เป็นปัญหาที่สถานประกอบการในทุกอุตสาหกรรมประสบมากเหมือนกัน โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูปที่มีสัดส่วนของปัญหาดังกล่าวค่อนข้างมาก (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์การของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n= 21)	ร้อยละ
โครงสร้างองค์กรไม่เอื้อต่อการ พัฒนางาน	17	25.0	3	9.4	8	38.1
ขาดแคลนบุคลากร/แรงงาน	54	79.4	14	43.8	13	61.9
บุคลากร/แรงงานขาดความรู้	34	50.0	8	25.0	13	61.9
บุคลากร/แรงงานขาดทักษะ	36	52.9	6	18.8	12	57.1
บุคลากร/แรงงานมีทัศนคติเชิงลบ	12	17.6	4	12.5	11	52.4
ปัญหากฎหมายแรงงาน	13	19.1	5	15.6	3	14.3
ปัญหาเกี่ยวกับค่าจ้าง	9	13.2	6	18.8	6	28.6
ปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการ	6	8.8	-	-	4	19.0
ปัญหาแรงงานต่างด้าว	-	-	2	6.3	-	-

5.1) อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูปประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากร/แรงงานมากที่สุด โดยแรงงานที่ขาดแคลนเป็นแรงงานในระดับคนงานทั่วไป นายม้า/ช่างฝีมือ แรงงานระดับกลาง แรงงานปฏิบัติการ/ช่างเทคนิค หัวหน้างาน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายขาย และส่งเสริมการตลาด เป็นต้น รองลงมาประสบกับปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดทักษะ ซึ่งทักษะจำเป็นที่แรงงานขาด ได้แก่ ภาวะผู้นำ/ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม ทักษะคอมพิวเตอร์ สื่อสาร ช่างซ่อม/เทคนิค เป็นต้น นอกจากนี้สถานประกอบการประสบปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดความรู้ ซึ่งความรู้ที่แรงงานขาด ได้แก่ ภาษา เช่น อังกฤษ จีน การทำงานเป็นทีม ขาดความรู้ทางวิชาการของผลิตภัณฑ์และแนวทางการใช้ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ปัญหาโครงสร้างองค์กรไม่เอื้อต่อการ

พัฒนางาน ปัญหากฎหมายแรงงาน โดยเฉพาะกฎหมายแรงงานต่างด้าว ปัญหาบุคลากร/แรงงานมีทัศนคติเชิงลบ ปัญหาเกี่ยวกับค่าจ้าง ได้แก่ ค่าจ้างขั้นต่ำไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ และปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการ ที่พนักงานต้องการสวัสดิการเพิ่มขึ้น โดยรัฐต้องสนับสนุนนอกเหนือจากประกันสังคม ตามลำดับ

5.2) อุตสาหกรรมอาหารทะเล

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากร/แรงงานมากที่สุด โดยแรงงานระดับผู้บริการระดับต้น แรงงานปฏิบัติการ/แรงงานทั่วไปสายการผลิต เป็นแรงงานที่ขาดมากที่สุด รองลงมาประสบปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดความรู้ ปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดทักษะ ปัญหาเกี่ยวกับค่าจ้าง ปัญหากฎหมายแรงงาน บุคลากร/แรงงานมีทัศนคติเชิงลบ โครงสร้างองค์กรไม่เอื้อต่อการพัฒนางาน และปัญหาแรงงานต่างด้าว ตามลำดับ

5.3) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากร/แรงงานมากที่สุด โดยแรงงานระดับช่างเทคนิค/วิศวกรไฟฟ้า-เครื่องกล ช่อมบำรุง แรงงานทั่วไประดับปฏิบัติการ และผู้มีความชำนาญเฉพาะด้านเป็นแรงงานที่สถานประกอบการขาดแคลน รองลงมา เป็นปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดความรู้ ได้แก่ ความรู้ด้านไฟฟ้า การเก็บผลปาล์ม งานทั่วไปในโรงงาน/ความชำนาญด้านเครื่องจักร การบัญชี/การบริหาร ความรู้ความชำนาญในหน้าที่ของตนเอง วิศวกร วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และการตลาด เป็นต้น นอกจากนี้สถานประกอบการประสบปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านช่างเทคนิค วิธีการเก็บผลปาล์ม การผลิต การทำงานเป็นทีม/ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ปัญหาบุคลากร/แรงงานมีทัศนคติเชิงลบ ปัญหาโครงสร้างองค์กรไม่เอื้อต่อการพัฒนางาน ปัญหาเกี่ยวกับค่าจ้าง ปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการ และปัญหากฎหมายแรงงาน ตามลำดับ

จากปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์การที่สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมประสบนั้น จะเห็นว่าปัญหาขาดแคลนบุคลากร/แรงงานเป็นปัญหาที่ประสบมากที่สุด ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ดังรายงานของหนังสือพิมพ์ข่าวสด (2549) ที่กล่าวถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปจากภาคเกษตร เช่น โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา เป็นต้น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจาก ปัจจุบันยางพารามีราคาสูง ทำให้แรงงานในพื้นที่หันไปกรีดยางพารากันมาก และไม่สนใจที่จะทำงานในโรงงาน นอกจากนี้ในกลุ่มแรงงานที่มีการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช. ขึ้นไป กลับเป็นกลุ่มแรงงานที่ล้นตลาด เนื่องจากมีตำแหน่งงานว่างน้อย และแรงงานกลุ่มนี้ก็จะไม่สนใจที่จะทำงานในภาคการผลิต

4.3 ความต้องการสนับสนุนจากภาครัฐของสถานประกอบการ

ความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด การเงินและการลงทุน และด้านอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ

มากกว่าครึ่งหนึ่งของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเคยได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ ในขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลไม่เคยได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ไม่ระบุ	6	8.8	5	15.6	6	28.6
ระบุ	62	91.2	27	84.4	15	71.4
การได้รับความช่วยเหลือจาก ภาครัฐ	(n=62)		(n=27)		(n=15)	
ไม่เคยได้รับ	28	45.2	16	59.3	7	46.7
เคยได้รับ	34	54.8	11	40.7	8	53.3

2) ความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิต

ความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการผลิตของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิต						
ไม่ต้องการ	29	42.6	21	65.6	10	47.6
ต้องการ	39	57.4	11	34.4	11	52.4

กว่าครึ่งหนึ่งของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และ อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการผลิต ส่วนสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมอาหารทะเล มากกว่าครึ่งหรือร้อยละ 65.6 ไม่ต้องการการสนับสนุนด้านการผลิต จากภาครัฐ สำหรับลักษณะของความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิต ดังแสดงในตารางที่ 4.19 – 4.21

2.1) ความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของสถานประกอบการใน อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ดังแสดงในตารางที่ 4.19 พบว่า สถานประกอบการใน อุตสาหกรรมดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนการฝึกอบรมให้ความรู้แก่พนักงานมากที่สุด (ร้อยละ 46.2) รองลงมาต้องการการสนับสนุนในเรื่องของราคาวัตถุดิบ เงินทุนในการปรับปรุง เครื่องจักร เทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพ จัดหาแรงงานและอำนวยความสะดวก ให้ข้อมูล เกี่ยวกับแหล่งวัตถุดิบ แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการผลิต และการดูแลเกี่ยวกับการผลิต ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

รายการ*	จำนวน (n=39)	ร้อยละ
การฝึกอบรมให้ความรู้แก่พนักงาน	18	46.2
ราคาวัตถุดิบ/วัสดุที่ใช้ในงาน	8	20.5
เงินทุนในการปรับปรุงเครื่องจักร	6	15.4
เทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพ	4	10.3
จัดหาแรงงานและอำนวยความสะดวก	3	7.7
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งวัตถุดิบ	3	7.7
แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการผลิต	2	5.1
การสร้างเครือข่ายกลุ่มสหกรณ์ต่างๆ	1	2.6
การดูแลเกี่ยวกับการผลิต	1	2.6

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากลักษณะความต้องการการสนับสนุนดังกล่าว จะเห็นว่าสถานประกอบการใน อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปมีความต้องการการสนับสนุนการฝึกอบรมให้ความรู้แก่

พนักงานมากที่สุด ทั้งนี้สืบเนื่องจากปัญหาแรงงานขาดทักษะฝีมือในการทำงาน เป็นปัญหาสำคัญ ปัญหาหนึ่งของแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งประดิษฐ์ ชาสมบัติ (2550) ได้ทำการศึกษา ตลาดแรงงานในอุตสาหกรรมภูมิภาค ซึ่งพบประเด็นปัญหาแรงงานในภาคอุตสาหกรรม และสรุปได้ว่า ปัญหาแรงงานในอุตสาหกรรมภูมิภาค เป็นปัญหาคุณภาพมากกว่าปัญหาปริมาณ กล่าวคือ แรงงานไร้ฝีมือหายาก แรงงานเหล่านี้มีระดับการศึกษาต่ำ ขาดประสบการณ์ และความคุ้นเคยกับ ระบบการผลิตและการทำงานในอุตสาหกรรม แม้แต่แรงงานมีฝีมือในระดับหัวหน้างานและระดับ ผู้ช่วย ก็เป็นผู้มีการศึกษาในระดับประถมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ นายจ้างและลูกจ้างก็ไม่ให้ความ สนใจต่อการพัฒนาฝีมือแรงงานมากเท่าใดนัก ส่วนการพัฒนาฝีมือแรงงาน โดย สถาบันการศึกษาต่างๆ ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการอุตสาหกรรมใน ภูมิภาค จึงเป็นผลทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ขาดฝีมือ และประสบการณ์ตามที่นายจ้าง ต้องการ

2.2) ความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของอุตสาหกรรมอาหารทะเล

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของสถานประกอบการใน อุตสาหกรรมอาหารทะเล ดังแสดงในตารางที่ 4.20 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรม ดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และความรู้ทั่วไปมากที่สุด (ร้อยละ 36.4) รองลงมามีความต้องการการสนับสนุนด้าน R&D ทางเทคโนโลยี/เทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ให้ความรู้ระบบคุณภาพ กำหนดมาตรฐานการผลิต และให้ความรู้อบรม เทคนิคการเพิ่มผลผลิต ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมอาหารทะเล

รายการ*	จำนวน (n=11)	ร้อยละ
ให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และความรู้ทั่วไป	4	36.4
R&D ทางเทคโนโลยี/เทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพ	3	27.3
สนับสนุนเงินทุน R&D	2	18.2
ให้ความรู้ระบบคุณภาพ	2	18.2
กำหนดราคาซื้อขายของผู้ผลิตอาหารสัตว์	1	9.1
กำหนดมาตรฐานการผลิต	1	9.1
ให้ความรู้อบรมเทคนิคการเพิ่มผลผลิต	1	9.1

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของศูนย์วิจัยสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ (2543) ที่กล่าวถึงการที่ผลิตภัณฑ์กลุ่มประมงมีแนวโน้มและทิศทางการพัฒนา จากกลุ่มที่เน้นการแข่งขันด้านราคาสู่การแข่งขันสินค้าเพิ่มมูลค่า (Value Added Product) เช่น การปรับปรุงสินค้าที่มีลักษณะที่สามารถรักษาอาหาร คุณลักษณะของเนื้อ (Texture) รสชาติและส่วนผสมให้ใกล้เคียงกับของสด ทำให้การส่งออกสินค้าประมงและสัตว์น้ำของไทยมีความสำคัญและหลากหลายมากขึ้น ความจำเป็นและความต้องการการสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ด้าน R&D เทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ให้ความรู้ระบบคุณภาพ กำหนดมาตรฐานการผลิต และให้ความรู้อบรมเทคนิคการเพิ่มผลผลิตจึงมีมากขึ้น

2.3) ความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ดังแสดงในตารางที่ 4.21 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับปาล์มน้ำมันแก่เกษตรกรมากที่สุด (ร้อยละ 36.4) รองลงมามีความต้องการการสนับสนุนด้านการลดต้นทุนและพัฒนาผลผลิต ควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ เทคโนโลยีการผลิต/โปรแกรมการซ่อมบำรุง สนับสนุนเครื่องมือ เครื่องจักร และการจัดการสิ่งแวดล้อม/การทำโรงไฟฟ้าชีวมวล ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

รายการ*	จำนวน (n=11)	ร้อยละ
ให้ความรู้เกี่ยวกับปาล์มน้ำมันแก่เกษตรกร	4	36.4
การลดต้นทุนและพัฒนาผลผลิต	2	18.2
ควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ	2	18.2
เทคโนโลยีการผลิต/โปรแกรมการซ่อมบำรุง	2	18.2
สนับสนุนเครื่องมือ เครื่องจักร	1	9.1
การจัดการสิ่งแวดล้อม/การทำโรงไฟฟ้าชีวมวล	1	9.1

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ทั้งนี้ความต้องการดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน โดยมีปัญหาที่สำคัญคือ 1) ผลผลิตต่อไร่ต่ำ 2) ปริมาณผลปาล์มสดไม่เพียงพอ 3) คุณภาพของผลปาล์มสดต่ำ 4) ปัญหาการกำหนดมาตรฐานการซื้อขายและราคา 5) เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการสวน และ 6) ปัญหาอื่นๆ เช่น เกษตรกรขาดแคลนเงินทุน ต้นทุนการผลิตสูง ปัญหานโยบายของภาครัฐ การไม่ร่วมมือกันของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน และการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันยังอยู่ในแวดวงจำกัด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2550)

3) ความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาด

ความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการตลาดของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ความต้องการการสนับสนุนด้าน การตลาด						
ไม่ต้องการ	33	48.5	21	65.6	11	52.4
ต้องการ	35	51.5	11	34.4	10	47.6

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 51.5) มีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการตลาด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน และสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล มากกว่าครึ่งไม่ต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐ สำหรับลักษณะของความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาด ดังแสดงในตารางที่ 4.23 – 4.25

3.1) ความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ดังแสดงในตารางที่ 4.23 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนการส่งเสริมตลาดภายใน-นอกประเทศ/ลดข้อจำกัดในการขยายตลาด และเปิดตลาดใหม่ๆ/ออกบูธแสดงสินค้ามากที่สุด (ร้อยละ 37.1 เท่ากัน) ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการที่สถานประกอบการประสบกับปัญหาผลผลิตลดลง โดยเฉพาะลดลงมากในอุตสาหกรรมยางแท่ง ยางแผ่นรมควัน น้ำยางข้น ถุงมือยาง เนื่องจากต้นทุนวัตถุดิบที่อยู่ในระดับสูง ผลกระทบจากการแข็งค่าของเงินบาทและการชะลอการสั่งซื้อจากประเทศผู้นำเข้าหลัก เช่น จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ประกอบกับมีการแข่งขันที่สูงขึ้น (สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้, 2550) นอกจากนี้ต้องการการสนับสนุนในเรื่องของข้อมูลข่าวสารการตลาด/การวิจัย การทำตลาดกับภาคอื่นๆ จัดดูงานประเทศคู่แข่ง เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และการหาบุคลากรด้านการตลาด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

รายการ*	จำนวน (n=35)	ร้อยละ
ส่งเสริมตลาดภายใน-นอกประเทศ/ลดข้อจำกัดในการขยายตลาด	13	37.1
เปิดตลาดใหม่ๆ/ออกบูธแสดงสินค้า	13	37.1
ข้อมูลข่าวสารการตลาด/การวิจัย	6	17.1
การทำตลาดกับภาคอื่นๆ	6	17.1
จัดดูงานประเทศคู่แข่ง	2	5.7
เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน	2	5.7
การหาบุคลากรด้านการตลาด	2	5.7

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.2) ความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของอุตสาหกรรมอาหารทะเล

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ดังแสดงในตารางที่ 4.24 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนการจัดหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ ๆ/การสนับสนุนทางการตลาดมากที่สุด (ร้อยละ 45.5) รองลงมาต้องการการสนับสนุนในเรื่องของการส่งเสริมตลาดผ่านสื่อต่างประเทศ เปิดตลาดใหม่ ๆ/ออกบูธแสดงสินค้า ให้ความรู้ในการติดต่อกับตลาดการส่งออก/ข้อมูลการตลาดต่างๆ และส่งเสริมการตลาดภายในประเทศ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.24 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล

รายการ*	จำนวน (n=11)	ร้อยละ
จัดหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ ๆ/การสนับสนุนทางการตลาด	5	45.5
ส่งเสริมตลาดผ่านสื่อต่างประเทศ	3	27.3
เปิดตลาดใหม่ ๆ/ออกบูธแสดงสินค้า	1	9.1
ให้ความรู้ในการติดต่อกับตลาดการส่งออก/ข้อมูลการตลาดต่างๆ	1	9.1
ส่งเสริมการตลาดภายในประเทศ	1	9.1

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากการที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความต้องการการสนับสนุนการจัดหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ ๆ/การสนับสนุนทางการตลาดมากที่สุดนั้น เป็นผลสืบเนื่องจากประสบปัญหาการส่งออกมาก เนื่องจากประเทศคู่ค้าออกมาตรการกีดกันทางการค้า เช่น สหรัฐอเมริกาใช้มาตรการภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti Dumping) สินค้ากุ้งจากไทยและมาตรการเรียกเก็บหลักทรัพย์ค้ำประกันการชำระภาษีที่อาจถูกเรียกเก็บเพิ่ม (Continuous Bond) ซึ่งสุดท้ายสหรัฐอเมริกาก็ต้องวางเงินค้ำประกัน อัตราภาษีเฉลี่ยตอบโต้การทุ่มตลาดของปริมาณการส่งออกกุ้งที่บริษัทนั้น ๆ ส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาในปีที่ผ่านมา เงื่อนไขดังกล่าวสร้างปัญหาให้กับผู้นำเข้าสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้นำเข้าขนาดกลางถึงขนาดเล็กไม่สามารถนำเข้ากุ้งจากประเทศที่ถูกเรียกเก็บภาษีเอ็ดได้ และส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกขนาดกลางและขนาดเล็กของไทย เนื่องจากผู้นำเข้าในสหรัฐอเมริกาได้ผลกระทบดังกล่าวให้ผู้ส่งออกของไทยขณะเดียวกันการผ่อนปรนสิทธิพิเศษทางภาษี (GSP) ของสหภาพยุโรปยังไม่คลี่คลาย ซึ่งตลาดเหล่านี้เป็นตลาดหลัก

ของอุตสาหกรรมอาหารทะเล เมื่อประสบกับปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมา สถานประกอบการจึงจำเป็นต้องหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ๆ

3.3) ความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ดังแสดงในตารางที่ 4.25 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนให้รัฐ/ผู้ซื้อมีส่วนในการกำหนดราคาตลาดมากที่สุด (ร้อยละ 40.0) รองลงมาต้องการการสนับสนุนในเรื่องของการให้ความรู้/จัดหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ๆ การนำ CPO ที่เหลือไปแปรรูปเป็นไบโอดีเซล การให้ข้อมูลการวิจัย/ข่าวสารต่างๆ ควบคุมความผันผวนของตลาด และมีการนำเข้าจากต่างประเทศ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.25 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

รายการ*	จำนวน (n=10)	ร้อยละ
ให้รัฐ/ผู้ซื้อมีส่วนในการกำหนดราคาตลาด	4	40.0
ให้ความรู้/จัดหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ๆ	2	20.0
ช่วยนำ CPO ที่เหลือไปแปรรูปเป็นไบโอดีเซล	2	20.0
ให้ข้อมูลการวิจัย/ข่าวสารต่างๆ	1	10.0
ส่งออกน้ำมันดิบ	1	10.0
ควบคุมความผันผวนของตลาด	1	10.0
มีการนำเข้าจากต่างประเทศ	1	10.0

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4) ความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุน

ความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และ ไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ความต้องการการสนับสนุนด้าน การเงินการลงทุน						
ไม่ต้องการ	36	52.9	22	68.8	9	42.9
ต้องการ	32	47.1	10	31.3	12	57.1

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 57.1) มีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการเงินการลงทุน ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล มากกว่าครึ่งไม่ต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐ สำหรับลักษณะของความที่ต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุน ดังแสดงในตารางที่ 4.27 – 4.29

4.1) ความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ดังแสดงในตารางที่ 4.27 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนให้รัฐส่งเสริมการลงทุน/อุดหนุนเงินทุนมากที่สุด (ร้อยละ 53.1) รองลงมาต้องการการสนับสนุนในเรื่องของเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ จัดหาแหล่งเงินกู้ ควบคุมค่าเงินบาท ช่วยเหลือธุรกิจที่มีปัญหาสภาพคล่อง และการส่งเสริมจาก BOI ตามลำดับ

ตารางที่ 4.27 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

รายการ*	จำนวน (n=32)	ร้อยละ
ส่งเสริมการลงทุน/อุดหนุนเงินทุน	17	53.1
เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ	13	40.6
จัดหาแหล่งเงินทุน	5	15.6
ควบคุมค่าเงินบาท	5	15.6
ช่วยเหลือธุรกิจที่มีปัญหาสภาพคล่อง	2	6.3
การส่งเสริมจาก BOI	2	6.3

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2) ความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของอุตสาหกรรมอาหารทะเล

ทะเล

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ดังแสดงในตารางที่ 4.28 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนเรื่องเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำมากที่สุด (ร้อยละ 50.0) รองลงมาต้องการการสนับสนุนในเรื่องของสนับสนุนเงินลงทุนในการขยายกิจการ และควบคุมค่าเงินบาท/เงินเพื่อ ตามลำดับ ซึ่งความต้องการดังกล่าวสืบเนื่องจากการสถานประกอบการอุตสาหกรรมอาหารทะเลต้องเผชิญกับปัญหาทั้งด้านการผลิต การตลาด โดยเฉพาะด้านการผลิตต้องเผชิญกับต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น และการขาดแคลนวัตถุดิบ ที่เป็นผลกระทบจากการลอยตัวราคาน้ำมันดีเซล ในขณะที่ด้านการส่งออกต้องประสบกับปัญหาค่าเงินบาทที่แข็งตัวขึ้น ทำให้สถานประกอบการต้องแบกรับภาระค่อนข้างหนัก จึงมีความต้องการการสนับสนุนในลักษณะดังกล่าวข้างต้น

ตารางที่ 4.28 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล

รายการ*	จำนวน (n=10)	ร้อยละ
เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ	5	50.0
สนับสนุนเงินลงทุนในการขยายกิจการ	3	30.0
ควบคุมค่าเงินบาท/เงินเพื่อ	3	30.0

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.3) ความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ดังแสดงในตารางที่ 4.29 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนเรื่องสนับสนุนเงินลงทุนมากที่สุด (ร้อยละ 50.0) รองลงมาต้องการการสนับสนุนในเรื่องของเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และการจัดหาแหล่งเงินกู้ ตามลำดับ ทั้งนี้สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550) ที่กล่าวถึงปัญหาในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ซึ่งปัญหาการขาดแคลนเงินทุน และต้นทุนการผลิตสูง เป็นปัญหาสำคัญของสถานประกอบการ จึงมีความต้องการให้รัฐสนับสนุนในประเด็นดังกล่าว

ตารางที่ 4.29 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

รายการ*	จำนวน (n=12)	ร้อยละ
สนับสนุนเงินลงทุน	7	58.3
เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ	3	25.0
จัดหาแหล่งเงินกู้	3	25.0

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

5) ความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ

ความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านอื่นๆ ของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ						
ไม่ต้องการ	58	85.3	23	71.9	19	90.5
ต้องการ	10	14.7	9	28.1	2	9.5

สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ไม่มีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านอื่นๆ มีเพียงส่วนน้อยที่มีความต้องการ โดยลักษณะของความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ ดังแสดงในตารางที่ 4.31 – 4.33

5.1) ความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ดังแสดงในตารางที่ 4.31 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนกฎหมายแรงงานต่างด้าวมากที่สุด (ร้อยละ 30.0) รองลงมาต้องการการสนับสนุนในเรื่องของการแก้ไขกฎหมายป่าไม้ ผลิตนักศึกษาที่มีความชำนาญ และการควบคุมราคาน้ำมันภายในประเทศให้คงที่ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

รายการ*	จำนวน (n=10)	ร้อยละ
กฎหมายแรงงานต่างด้าว	3	30.0
แก้ไขกฎหมายป่าไม้	2	20.0
ผลิตนักศึกษาที่มีความชำนาญ	2	20.0
ลดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1	10.0
ควบคุมราคาน้ำมันภายในประเทศให้คงที่	1	10.0

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

5.2) ความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของอุตสาหกรรมอาหารทะเล

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ดังแสดงในตารางที่ 4.32 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนจัดหาแรงงานต่างด้าวที่มีต้นทุนต่ำมากที่สุด (ร้อยละ 44.4) รองลงมาต้องการการสนับสนุนในเรื่องของการควบคุมค่าเงินบาท ลดค่าน้ำมัน ให้คำแนะนำ/สนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ตระหนักถึงระบบการทำงาน/การพัฒนาตัวเอง ลดปัญหาการกีดกันทางการค้า เร่งรัดให้ขั้นตอนการดำเนินการรวดเร็วยิ่งขึ้น ขยายท่าเรือสงขลา และรองรับการส่งออก-นำเข้ามากขึ้น ตามลำดับ

ตารางที่ 4.32 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของสถานประกอบการใน
อุตสาหกรรมอาหารทะเล

รายการ*	จำนวน (n=9)	ร้อยละ
จัดหาแรงงานต่างด้าวที่มีต้นทุนต่ำ	4	44.4
ควบคุมค่าเงินบาท	2	22.2
ลดค่าน้ำมัน/แก้ปัญหาเรื่องตัวอินโดฯ	2	22.2
ให้คำแนะนำ/สนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน	1	11.1
ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ตระหนักถึงระบบการทำงาน/ การพัฒนาตัวเอง	1	11.1
ลดปัญหาการกีดกันทางการค้า	1	11.1
เร่งรัดให้ขั้นตอนการดำเนินการรวดเร็วยิ่งขึ้น	1	11.1
ขยายท่าเรือสงขลา	1	11.1
รองรับการส่งออก-นำเข้ามากขึ้น	1	11.1

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

5.3) ความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของสถานประกอบการใน
อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ดังแสดงในตารางที่ 4.33 พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรม
ดังกล่าวมีความต้องการการสนับสนุนปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ตระหนักถึงระบบการทำงาน/
การพัฒนาตัวเอง และควบคุมจذبซื้อของพ่อค้าคนกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ จากภาครัฐของสถานประกอบการใน
อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

รายการ*	จำนวน (n=2)	ร้อยละ
ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ตระหนักถึงระบบการทำงาน/ การพัฒนาตัวเอง	1	50.0
ควบคุมจذبซื้อของพ่อค้าคนกลาง	1	50.0

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากการศึกษาความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐของสถานประกอบการ จะเห็นว่าใน
อุตสาหกรรมยางและไม้ยางแปรรูป และอุตสาหกรรมอาหารทะเล ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัย

แรงงานระดับล่างหรือแรงงานในส่วนของการผลิตในโรงงานค่อนข้างมาก ปัญหาสำคัญที่สถานประกอบการประสบเหมือนกันคือ การขาดแคลนแรงงานในระดับดังกล่าว โดยเฉพาะแรงงานในประเทศที่ขาดแคลนอย่างมาก จึงจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าว อย่างไรก็ตาม การใช้แรงงานดังกล่าวต้องไปตามกฎระเบียบของรัฐเป็นสำคัญ สถานประกอบการจึงมีความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐในประเด็นดังกล่าวเพื่อรองรับการผลิตที่มีอย่างต่อเนื่อง

4.4 ความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรของสถานประกอบการ

ลักษณะของบุคลากรในสถานประกอบการมีความแตกต่างกันตามขนาดและโครงสร้างขององค์กร โดยเฉพาะสถานประกอบการขนาดใหญ่ จะมีโครงสร้างในแนวดิ่ง นั่นคือ มีสายการบังคับบัญชา ตั้งแต่ ผู้บริหารระดับสูง คือ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการโรงงาน ผู้บริหารระดับกลาง คือ ผู้จัดการฝ่าย ผู้บริหารระดับต้น คือ หัวหน้าฝ่ายต่างๆ พนักงานทั่วไป คือ พนักงานรายเดือนในฝ่ายต่างๆ ตลอดจนแรงงานระดับล่างหรือแรงงานในโรงงาน คือ กลุ่มของแรงงานรายวัน ตามลำดับ ซึ่งความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมของบุคลากรในแต่ละระดับดังกล่าวมีความแตกต่างกันตามหน้าที่ และภาวะความรับผิดชอบ โดยจำแนกความต้องการออกเป็นระดับต่างๆ ดังนี้

1) ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้บริหารระดับสูง

ผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการขนาดใหญ่ ได้แก่ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการโรงงาน สำหรับสถานประกอบการขนาดเล็ก ได้แก่ เจ้าของกิจการ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงมีส่วนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของสถานประกอบการทั้งหมด โดยสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีความต้องการในสัดส่วนมากที่สุด (ร้อยละ 47.6) สำหรับลักษณะความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการแต่ละอุตสาหกรรม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.34)

1.1) อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำมากที่สุด (ร้อยละ 33.3) รองลงมา ได้แก่ อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบการจัดการทั่วไป สอบเทียบเครื่องมือวัด ISO9001:2000/ศึกษาดูงานโรงงานที่ผ่าน ISO แล้ว ศีลธรรม จริยธรรม การควบคุม ติดตามงาน/การซ่อมบำรุง การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลดต้นทุน ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร การทำงานตามแผนกลยุทธ์ ทิศทางแนวโน้มของเศรษฐกิจและเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน ทักษะ

การสอนงาน/การพัฒนาองค์กร การวัดและการประเมินผล/การสัมภาษณ์พนักงาน การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ และการพัฒนาตนเองและปรับปรุงระบบงาน ตามลำดับ

1.2) อุตสาหกรรมอาหารทะเล

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำมากที่สุด (ร้อยละ 45.5) รองลงมา ได้แก่ ศิลธรรม จริยธรรม ทักษะด้านคอมฯ/การประสานงาน/การสื่อสาร การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลงทุน อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบการจัดการทั่วไป การอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการที่เกี่ยวกับพนักงาน และกฎหมายพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

1.3) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำมากที่สุด (ร้อยละ 40.0) รองลงมา ได้แก่ อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบการจัดการทั่วไป ศิลธรรม จริยธรรม การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลงทุน ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร การวัดและการประเมินผล/การสัมภาษณ์พนักงาน การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ และGMP/HACCP ตามลำดับ

ตารางที่ 4.34 ความต้องการฝึกอบรมบุคลากรตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และ ไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ผู้บริหารระดับสูง						
ไม่ต้องการ	44	64.7	21	65.6	11	52.4
ต้องการ	24	35.3	11	34.4	10	47.6
ลักษณะความต้องการ *	(n= 24)		(n=11)		(n=10)	
ทิศทางแนวโน้มของเศรษฐกิจและ เศรษฐศาสตร์พื้นฐาน	1	4.2	-	-	-	-
ศีลธรรม จริยธรรม	3	12.5	2	18.2	1	10.0
การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/ การจูงใจ/ภาวะผู้นำ	8	33.3	5	45.5	4	40.0

ตารางที่ 4.34 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/ การตลาด-การเงิน/การลงทุน	2	8.3	1	9.1	1	10.0
ทักษะด้านการคิดและการ แก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง	-	-	-	-	1	10.0
อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน	4	16.7	1	9.1	2	20.0
ทักษะการสอนงาน/การพัฒนา องค์กร	1	4.2	-	-	-	-
ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การ ประสานงาน/การสื่อสาร	2	8.3	2	18.2	1	10.0
การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบ การจัดการทั่วไป	4	16.7	1	9.1	2	20.0
การวัดและการประเมินผล/การ สัมพันธภาพพนักงาน	1	4.2	-	-	1	10.0
สอบเทียบเครื่องมือวัด ISO9001:2000/ศึกษาดูงาน โรงงานที่ผ่าน ISO แล้ว	4	16.7	-	-	-	-
การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็น ระบบ	1	4.2	-	-	1	10.0
การควบคุม ติดตามงาน/การซ่อม บำรุง	3	12.5	-	-	-	-
การอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการ ที่เกี่ยวกับพนักงาน	-	-	1	9.1	-	-
กฎหมายพื้นฐานใน ชีวิตประจำวัน	-	-	1	9.1	-	-
GMP/HACCP	-	-	-	-	1	10.0
การพัฒนาตนเองและปรับปรุง ระบบงาน	1	4.2	-	-	-	-
การทำงานตามแผนกลยุทธ์	2	8.3	-	-	-	-

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้บริหารระดับกลาง

กว่าครึ่งหนึ่งของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลาง เช่น ผู้จัดการหรือหัวหน้าฝ่าย โดยมีลักษณะความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางของสถานประกอบการแต่ละอุตสาหกรรม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.35)

2.1) อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำมากที่สุด (ร้อยละ 27.8) รองลงมา ได้แก่ ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลงทุน อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบการจัดการทั่วไป การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ ศีลธรรม จริยธรรม ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร จัดฝึกอบรมพนักงานในการพัฒนาและต่อยอดสินค้า/สนับสนุนงบในการอบรม ความรับผิดชอบ/ความซื่อสัตย์/ความอดทน การควบคุม ติดตามงาน/การซ่อมบำรุง การจัดการระบบทำงานให้เป็นรูปธรรม ทักษะ การสอนงาน/การพัฒนาองค์กร การวัดและการประเมินผล/การสัมภาษณ์พนักงาน ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและเทคโนโลยีสมัยใหม่/การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ความปลอดภัย และเทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออก ตามลำดับ

2.2) อุตสาหกรรมอาหารทะเล

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ได้แก่ อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน มากที่สุด (ร้อยละ 37.5) ทั้งนี้ในระดับของผู้บริหารระดับกลางนั้นจะต้องมีการประสานงาน ทั้งในองค์กรและนอกองค์กร โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้า ซึ่งเป็นต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นทักษะดังกล่าวจึงมีความจำเป็นค่อนข้างมาก รองลงมา ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบการจัดการทั่วไป การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลงทุน ทักษะที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดี ความรู้เกี่ยวกับโรงงาน ศีลธรรม จริยธรรม จัดฝึกอบรมพนักงานในการพัฒนาและต่อยอดสินค้า/สนับสนุนงบในการอบรม การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ความปลอดภัย กฎหมายพื้นฐานในชีวิตประจำวัน เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออก และ GMP/HACCP ตามลำดับ

2.3) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำ ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง และทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร มากที่สุด (ร้อยละ 36.4 เท่ากัน) รองลงมา ได้แก่ ทักษะการสอนงาน/การพัฒนาองค์กร ทักษะที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับโรงงาน ความรับผิดชอบ/ความซื่อสัตย์/ความอดทน การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบการจัดการทั่วไป การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ และการจัดการระบบทำงานให้เป็นรูปธรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 4.35 ความต้องการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และ ไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ผู้บริหารระดับกลาง						
ไม่ต้องการ	32	47.1	16	50.0	10	47.6
ต้องการ	36	52.9	16	50.0	11	52.4
ลักษณะความต้องการ *	(n=36)		(n=16)		(n=11)	
ศีลธรรม จริยธรรม	4	11.1	1	6.3	-	-
การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำ	10	27.8	4	25.0	4	36.4
การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/ การตลาด-การเงิน/การลงทุน	5	13.9	2	12.5	-	-
ความรับผิดชอบ/ความซื่อสัตย์/ ความอดทน	3	8.3	-	-	1	9.1
ทักษะด้านการคิดและการ แก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง	6	16.7	3	18.8	4	36.4
อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน	5	13.9	6	37.5	-	-
ทักษะการสอนงาน/การพัฒนา องค์กร	1	2.8	-	-	3	27.3

ตารางที่ 4.35 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การ ประสานงาน/การสื่อสาร	4	11.1	4	25.0	4	36.4
การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ ระบบการจัดการทั่วไป	5	13.9	3	18.8	1	9.1
การวัดและการประเมินผล/ การสัมภาษณ์พนักงาน	1	2.8	-	-	-	-
จัดฝึกอบรมพนักงานในการ พัฒนาและต่อยอดสินค้า/ สนับสนุนงบในการอบรม	4	11.1	1	6.3	-	-
ทัศนคติที่ดีในการทำงาน/ จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับ โรงงาน	-	-	2	12.5	3	27.3
ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและ เทคโนโลยีสมัยใหม่/การใช้ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ	1	2.8	-	-	-	-
การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่าง เป็นระบบ	5	13.9	3	18.8	1	9.1
การควบคุม ติดตามงาน/การ ซ่อมบำรุง	3	8.3	-	-	-	-
การใช้อุปกรณ์ป้องกัน อันตราย/ความปลอดภัย	1	2.8	1	6.3	-	-
กฎหมายพื้นฐานใน ชีวิตประจำวัน	-	-	1	6.3	-	-
เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/ กล้าแสดงออก	1	2.8	1	6.3	-	-
GMP/HACCP	-	-	1	6.3	-	-
การจัดการระบบทำงานให้เป็น รูปธรรม	2	5.6	-	-	1	9.1

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3) ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้บริหารระดับต้น

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.1 และ 71.4) มีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับต้น ในขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับต้นค่อนข้างน้อย โดยมีลักษณะความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับต้นของสถานประกอบการแต่ละอุตสาหกรรม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.36)

3.1) อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับต้นของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำมากที่สุด (ร้อยละ 27.8) รองลงมา ได้แก่ ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลงทุน อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบการจัดการทั่วไป การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ ศิลปกรรม จริยธรรม ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร จัดฝึกอบรมพนักงานในการพัฒนาและต่อยอดสินค้า/สนับสนุนงบในการอบรม ความรับผิดชอบ/ความขยัน/ความอดทน การควบคุม ติดตามงาน/การซ่อมบำรุง การจัดการระบบทำงานให้เป็นรูปธรรม ทักษะการสอนงาน/การพัฒนาองค์กร การวัดและการประเมินผล/การสัมมนาพนักงาน ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและเทคโนโลยีสมัยใหม่/การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ความปลอดภัย และเทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออก ตามลำดับ

3.2) อุตสาหกรรมอาหารทะเล

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับต้นของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ได้แก่ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสารมากที่สุด (ร้อยละ 41.7) รองลงมา ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำ การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลงทุน ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน จัดฝึกอบรมพนักงานในการพัฒนาและต่อยอดสินค้า/สนับสนุนงบในการอบรม การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ กฎหมายพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ความรับผิดชอบ/ความขยัน/ความอดทน การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบการจัดการทั่วไป ทักษะที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับโรงงาน กิจกรรม 5 ส.กับการเพิ่มผลผลิต การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ความปลอดภัย เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออก GMP/HACCP และการทำงานตามแผนกลยุทธ์ ตามลำดับ

3.3) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับต้นของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ได้แก่ ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง (ร้อยละ 20.0) รองลงมา ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบการจัดการทั่วไป การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ สีลธรรม จริยธรรม การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลดต้นทุน ทักษะที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับโรงงาน ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและเทคโนโลยีสมัยใหม่/การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออก การพัฒนาตนเองและปรับปรุงระบบงาน และการจัดการระบบทำงานให้เป็นรูปธรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 4.36 ความต้องการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรตำแหน่งผู้บริหารระดับต้นของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหารทะเล		อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ผู้บริหารระดับต้น						
ไม่ต้องการ	21	30.9	20	62.5	6	28.6
ต้องการ	47	69.1	12	37.5	15	71.4
ลักษณะความต้องการ*	(n=47)		(n=12)		(n=15)	
ศีลธรรม จริยธรรม	3	6.4	-	-	1	6.7
การบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำ	7	14.9	3	25.0	2	13.3
การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/ การตลาด-การเงิน/การลดต้นทุน	7	14.9	2	16.7	1	6.7
ความรับผิดชอบ/ความขยัน/ ความอดทน	3	6.4	1	8.3	-	-
ทักษะด้านการคิดและการ แก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง	10	21.3	2	16.7	3	20.0
อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน	11	23.4	2	16.7	-	-
ทักษะการสอนงาน/การพัฒนา องค์กร	6	12.8	-	-	-	-

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหารทะเล		อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การ ประสานงาน/การสื่อสาร	15	31.9	5	41.7	2	13.0
การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ ระบบการจัดการทั่วไป	4	8.5	1	8.3	2	13.0
การวัดและการประเมินผล/การ สัมมนาพนักงาน	1	2.1	-	-	-	-
จัดฝึกอบรมพนักงานในการ พัฒนาและต่อ ยอดสินค้า/ สนับสนุนงบในการอบรม	-	-	2	16.7	-	-
สอบเทียบเครื่องมือวัด ISO9001:2000ศึกษาดูงานโรงงาน ที่ผ่าน ISO แล้ว	2	4.3	-	-	-	-
ทัศนคติที่ดีในการทำงาน/ จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับ โรงงาน	2	4.3	1	8.3	1	6.7
ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและ เทคโนโลยีสมัยใหม่/การใช้ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ	2	4.3	-	-	1	6.7
กระตุ้นพนักงานให้อยากทำงาน	1	2.1	-	-	-	-
กิจกรรม 5 ส.กับการเพิ่มผลผลิต	1	2.1	1	8.3	-	-
การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็น ระบบ	2	4.3	2	16.7	2	13.0
การควบคุม ติดตามงาน/การซ่อม บำรุง	3	6.4	-	-	-	-
การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ ความปลอดภัย	2	4.3	1	8.3	-	-
กฎหมายพื้นฐานในชีวิตประจำวัน	-	-	2	16.7	-	-
เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้า แสดงออก	1	2.1	1	8.3	1	6.7

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหารทะเล		อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
GMP/HACCP	-	-	1	8.3	-	-
การพัฒนาตนเองและปรับปรุง ระบบงาน	2	4.3	-	-	1	6.7
การทำงานตามแผนกลยุทธ์	3	6.4	1	8.3	-	-
การจัดการระบบทำงานให้เป็น รูปธรรม	1	2.1	-	-	1	6.7

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากผลศึกษาความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้บริหารระดับต้นดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางและไม้ยางแปรรูป ต้องการฝึกอบรมด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ การพัฒนา การจูงใจ และภาวะผู้นำของผู้บริหารระดับต่ำหรือระดับหัวหน้าฝ่าย ซึ่งเป็นระดับที่ต้องคอยดูแลใกล้ชิดพนักงานทั้งรายเดือนและรายวัน ซึ่งมีจำนวนค่อนข้างมาก ในประเด็นของภาวะผู้นำสำหรับตำแหน่งดังกล่าวจึงมีความจำเป็นค่อนข้างมาก ส่วนอุตสาหกรรมอาหารทะเลนั้น สถานประกอบการต้องการฝึกอบรมทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การประสานงาน และการสื่อสารมากที่สุด ซึ่งปัจจุบันสถานประกอบการหลายแห่งได้หันมาใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานมากขึ้น โดยเฉพาะการประสานงานระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับระดับอื่นๆ มักสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งสะดวกในการทำงาน ดังนั้นผู้บริหารระดับต้นหรือหัวหน้าฝ่ายจึงจำเป็นต้องมีทักษะในด้านดังกล่าวมากขึ้น สำหรับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน สถานประกอบการต้องการฝึกอบรมทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา ทักษะเฉพาะทาง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (2548) ที่กล่าวว่า พนักงานควรมีทักษะด้านการแก้ไขปัญหา และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์

4) ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับพนักงานทั่วไป

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.0) มีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไป ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันกว่าครึ่ง (ร้อยละ 57.1) มีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไป ในขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความ

ต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไปก่อนข้างน้อย โดยมีลักษณะความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไปของสถานประกอบการแต่ละอุตสาหกรรม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.37)

4.1) อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไปของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ได้แก่ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสารมากที่สุด (ร้อยละ 15.7) รองลงมา ได้แก่ การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลดต้นทุน ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ความปลอดภัย ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและเทคโนโลยีสมัยใหม่/การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ การจัดการระบบทำงานให้เป็นรูปธรรม ความรับผิดชอบ/ความขยัน/ความอดทน การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออก ทักษะการสอนงาน/การพัฒนาองค์กร จัดฝึกอบรมพนักงานในการพัฒนาและต่อยอดสินค้า/สนับสนุนงบในการอบรม ทักษะที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับโรงงาน ทิศทางแนวโน้มของเศรษฐกิจและเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ระบบการจัดการทั่วไป การอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการที่เกี่ยวกับพนักงาน สอบเทียบเครื่องมือวัด ISO9001:2000/ศึกษาคุณภาพ โรงงานที่ผ่าน ISO แล้ว กิจกรรม 5 ส.กับการเพิ่มผลผลิต การควบคุม ติดตามงาน/การซ่อมบำรุง กฎหมายพื้นฐานในชีวิตประจำวัน การพัฒนาตนเอง และปรับปรุงระบบงาน และการทำงานตามแผนกลยุทธ์ ตามลำดับ

4.2) อุตสาหกรรมอาหารทะเล

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไปของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ได้แก่ การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลดต้นทุน ทักษะการสอนงาน/การพัฒนาองค์กร ทักษะที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับโรงงาน การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออก ความรับผิดชอบ/ความขยัน/ความอดทน ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง กิจกรรม 5 ส.กับการเพิ่มผลผลิต การอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการที่เกี่ยวกับพนักงาน กฎหมายพื้นฐานในชีวิตประจำวัน และ GMP/HACCP ตามลำดับ

4.3) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไปของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ได้แก่ เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออกมากที่สุด (ร้อยละ 33.3) รองลงมา ได้แก่ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร การ

พัฒนาตนเองและปรับปรุงระบบงาน ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง ทักษะคิด
ที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับโรงงาน ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและเทคโนโลยี
สมัยใหม่/การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ การควบคุม
ติดตามงาน/การซ่อมบำรุง และการอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการที่เกี่ยวกับพนักงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.37 ความต้องการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรตำแหน่งพนักงานทั่วไปของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
พนักงานทั่วไป						
ไม่ต้องการ	17	25.0	20	62.5	9	42.9
ต้องการ	51	75.0	12	37.5	12	57.1
ลักษณะความต้องการ*	(n=51)		(n=12)		(n=12)	
ทิศทางแนวโน้มของเศรษฐกิจ และเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน	2	3.9	-	-	-	-
การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/ การตลาด-การเงิน/การลด ต้นทุน	6	11.8	2	16.7	-	-
ความรับผิดชอบ/ความซื่อ/ ความอดทน	4	7.8	1	8.3	-	-
ทักษะด้านการคิดและการ แก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง	6	11.8	1	8.3	1	8.3
อบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน	2	3.9	-	-	-	-
ทักษะการสอนงาน/การพัฒนา องค์กร	3	5.9	2	16.7	-	-
ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การ ประสานงาน/การสื่อสาร	8	15.7	-	-	2	16.7
การจัดการทรัพยากรมนุษย์/ ระบบการจัดการทั่วไป	2	3.9	-	-	-	-
จัดฝึกอบรมพนักงานในการ พัฒนาและต่อยอดสินค้า/ สนับสนุนงบในการอบรม	3	5.9	-	-	-	-

ตารางที่ 4.37 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
สอบเทียบเครื่องมือวัด ISO9001:2000/ศึกษาดูงาน โรงงานที่ผ่าน ISO แล้ว	1	2.0	-	-	-	-
ทัศนคติที่ดีในการทำงาน/ จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับ โรงงาน	3	5.9	2	16.7	1	8.3
ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและ เทคโนโลยีสมัยใหม่/การใช้ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ	6	11.8	-	-	1	8.3
กิจกรรม 5 ส.กับการเพิ่มผลผลิต	1	2.0	1	8.3	-	-
การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่าง เป็นระบบ	4	7.8	2	16.7	1	8.3
การควบคุม ติดตามงาน/การ ซ่อมบำรุง	1	2.0	-	-	1	8.3
การอบรมด้านวิชาชีพ/ สวัสดิการที่เกี่ยวกับพนักงาน	2	3.9	1	8.3	1	8.3
การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ ความปลอดภัย	5	9.8	-	-	-	-
กฎหมายพื้นฐานใน ชีวิตประจำวัน	1	2.0	1	8.3	-	-
เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/ กล้าแสดงออก	4	7.8	2	16.7	4	33.3
GMP/HACCP	-	-	1	8.3	-	-
การพัฒนาตนเองและปรับปรุง ระบบงาน	1	2.0	-	-	2	16.7
การทำงานตามแผนกลยุทธ์	1	2.0	-	-	-	-
การจัดการระบบทำงานให้เป็น รูปธรรม	6	11.8	-	-	-	-

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

5) ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมนุเคราะห์ระดับพนักงานระดับล่าง

กว่าครึ่งหนึ่งของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน มีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมนุเคราะห์ในตำแหน่งพนักงานระดับล่าง ในขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมนุเคราะห์ในตำแหน่งพนักงานระดับล่างค่อนข้างน้อย โดยมีลักษณะความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมนุเคราะห์ในตำแหน่งพนักงานระดับล่างของสถานประกอบการแต่ละอุตสาหกรรมมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.38)

5.1) อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมนุเคราะห์ในตำแหน่งพนักงานระดับล่างของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ได้แก่ การจัดการระบบทำงานให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ความปลอดภัย เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออก ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและเทคโนโลยีสมัยใหม่/การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลดต้นทุน ความรับผิดชอบ/ความขยัน/ความอดทน จัดฝึกอบรมนุพนักงานในการพัฒนาและต่อยอดสินค้า/สนับสนุนงบในการอบรม การพัฒนาตนเองและปรับปรุงระบบงาน ทิศทางแนวโน้มของเศรษฐกิจและเศรษฐศาสตร์ พื้นฐาน ทักษะที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับโรงงาน การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ การอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการที่เกี่ยวกับพนักงาน ศีลธรรม จริยธรรม ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง ทักษะการสอนงาน/การพัฒนาองค์กร ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร สอบเทียบเครื่องมือวัด ISO9001:2000/ศึกษาดูงานโรงงานที่ผ่าน ISO แล้ว กิจกรรม 5 ส.กับการเพิ่มผลผลิต การควบคุม ติดตามงาน/การซ่อมบำรุง และกฎหมายพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

5.2) อุตสาหกรรมอาหารทะเล

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมนุเคราะห์ในตำแหน่งพนักงานระดับล่างของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ได้แก่ การอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการที่เกี่ยวกับพนักงานมากที่สุด (ร้อยละ 37.5) รองลงมา ได้แก่ การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลดต้นทุน ทักษะที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับโรงงาน กิจกรรม 5 ส.กับการเพิ่มผลผลิต การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออก และ GMP/HACCP ตามลำดับ

5.3) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานระดับล่างของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ได้แก่ ทักษะที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับโรงงานมากที่สุด (ร้อยละ 27.3) รองลงมา ได้แก่ ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง การอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการที่เกี่ยวกับพนักงาน การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ความปลอดภัย ความรับผิดชอบ/ความขยัน/ความอดทน ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร การวัดและการประเมินผล/การสัมภาษณ์พนักงาน สอบเทียบเครื่องมือวัด ISO9001:2000/ศึกษาดูงานโรงงานที่ผ่าน ISO แล้ว ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและเทคโนโลยีสมัยใหม่/การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่างเป็นระบบ และเทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.38 ความต้องการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรตำแหน่งพนักงานระดับล่างของสถานประกอบการ

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม่ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
พนักงานระดับล่าง						
ไม่ต้องการ	28	41.2	24	75.0	10	47.6
ต้องการ	40	58.8	8	25.0	11	52.4
ลักษณะความต้องการ*	(n=40)		(n=8)		(n=11)	
ทิศทางแนวโน้มของเศรษฐกิจ และเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน	2	5.0	-	-	-	-
ศีลธรรม จริยธรรม	1	2.5	-	-	-	-
การผลิตที่มีประสิทธิภาพ/ การตลาด-การเงิน/การลด ต้นทุน	4	10.0	2	25.0	-	-
ความรับผิดชอบ/ความขยัน/ ความอดทน	4	10.0	-	-	1	9.1
ทักษะด้านการคิดและการ แก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง	1	2.5	-	-	2	18.2
ทักษะการสอนงาน/การพัฒนา องค์กร	1	2.5	-	-	-	-

ตารางที่ 4.38 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
ทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การ ประสานงาน/การสื่อสาร	1	2.5	-	-	1	9.1
การวัดและการประเมินผล/ การสัมภาษณ์พนักงาน	-	-	-	-	1	9.1
จัดฝึกอบรมพนักงานในการ พัฒนาและต่อยอดสินค้า/ สนับสนุนงบในการอบรม	4	10.0	-	-	-	-
สอบเทียบเครื่องมือวัด ISO9001:2000/ศึกษาดูงาน โรงงานที่ผ่าน ISO แล้ว	1	2.5	-	-	1	9.1
ทัศนคติที่ดีในการทำงาน/ จิตสำนึกที่ดีความรู้เกี่ยวกับ โรงงาน	2	5.0	1	12.5	3	27.3
ความรู้เกี่ยวกับโรงงานและ เทคโนโลยีสมัยใหม่/การใช้ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ	5	12.5	-	-	1	9.1
กิจกรรม 5 ส.กับการเพิ่มผลผลิต	1	2.5	1	12.5	-	-
การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม อย่าง เป็นระบบ	2	5.0	1	12.5	1	9.1
การควบคุม ติดตามงาน/การซ่อม บำรุง	1	2.5	-	-	-	-
การอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการ ที่เกี่ยวกับพนักงาน	2	5.0	3	37.5	2	18.2
การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ ความปลอดภัย	6	15.0	-	-	2	18.2
กฎหมายพื้นฐานใน ชีวิตประจำวัน	1	2.5	-	-	-	-
เทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/ กล้าแสดงออก	6	15.0	1	12.5	1	9.1

ตารางที่ 4.38 (ต่อ)

รายการ	อุตสาหกรรมยางพารา และไม้ยางแปรรูป		อุตสาหกรรมอาหาร ทะเล		อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน	
	จำนวน (n=68)	ร้อยละ	จำนวน (n=32)	ร้อยละ	จำนวน (n=21)	ร้อยละ
GMP/HACCP	-	-	1	12.5	-	-
การพัฒนาตนเองและปรับปรุง ระบบงาน	3	7.5	-	-	-	-
การจัดการระบบทำงานให้เป็น รูปธรรม	8	20.0	-	-	-	-

หมายเหตุ * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

6) ความคิดเห็นอื่นๆ

สำหรับข้อมูลความคิดเห็นอื่นๆ ของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 4.39 พบว่า สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมมีการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการขอการสนับสนุนหรือการเข้าไปช่วยเหลือของภาครัฐที่มีต่อธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นของการขาดแคลนแรงงาน วัตถุดิบ ปัญหาด้านทุนการผลิตที่สูงขึ้น ตลอดจนการช่วยเหลือในเรื่องการพัฒนาความรู้ด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรในสถานประกอบการ เป็นต้น

ตารางที่ 4.39 ความคิดเห็นอื่นๆของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม

รายการ*	จำนวน	ร้อยละ
อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป	(n=68)	
ธนาคารรัฐขาดการช่วยเหลือที่แท้จริง ทำให้บริษัทประสบกับปัญหาสภาพ คล่องทางการเงินในที่สุด เกิดการเสียโอกาสทางการตลาด และเป็นลูกหนี้ ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้	2	2.9
อุตสาหกรรมยาง มีการแข่งขันกันมาก	1	1.5
ต้นทุนมีราคาสูงขึ้น	1	1.5
มีการรับซื้อน้ำยางในช่วงที่มีราคาถูก เพื่อกักเก็บเอาไว้ใช้ในช่วงที่มีราคา แพง เป็นการช่วยลดต้นทุน	2	2.9
การขาดแคลนแรงงานมากในช่วงฤดูแล้งและมีแรงงานมากเกินไปในช่วง ฤดูฝน เนื่องจากประชากรไม่สามารถกรีดยางในช่วงฤดูฝนได้ตามปกติ และแรงงานส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ยังขาดความรับผิดชอบ ทำให้ ไม่สามารถวางแผนการผลิตที่แน่นอนได้	1	1.5

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

รายการ*	จำนวน	ร้อยละ
อยากให้มีการจัดการท่าเรือให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้นและแก้ปัญหาให้ถูกทาง	1	1.5
ยังได้รับการดูแลจากภาครัฐที่น้อย รัฐควรกำหนดครุฑาให้ทุกฝ่ายได้ประโยชน์เท่าเทียมกัน	1	1.5
รัฐควรช่วยหาช่องทางทางการตลาดต่างประเทศให้มากขึ้น	1	1.5
โรจรมยางไม่มีกรรมวิธีสลับซับซ้อน ไม่มีสารเคมี บุคลากรส่วนมากมีประสบการณ์ ความชำนาญในการทำงาน	1	1.5
บริษัทยอยากให้รัฐจัดการเรื่องการทำบัตรแรงงานต่างด้าวให้ถูกต้อง	1	1.5
การดำเนินการทางภาครัฐจะต้องให้งบประมาณ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้	1	1.5
การร่วมทุนกันระหว่างบริษัทเอกชนกับองค์กรสวนยาง	1	1.5
สร้างศูนย์การเรียนรู้ มีการฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ และแสดงความกิดเห็นกัน	1	1.5
รัฐควรกำหนดแรงงานขั้นต่ำให้สูงขึ้น และเหมาะสมตามสภาพเศรษฐกิจ	1	1.5
อุตสาหกรรมอาหารทะเล	(n=32)	
ไม่มีเงินทุน แหล่งสนับสนุนเงินทุนก็มีระเบียบ กฎเกณฑ์มากเกินไป	1	4.6
เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง	1	4.6
อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน	(n=21)	
บริษัทต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนในด้านเอกสารข้อมูลประกอบการฝึกอบรม เพื่อนำมาใช้ประกอบในการฝึกอบรม	1	7.0

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย โดยจะนำเสนอรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผลวิจัย

การสำรวจสภาพปัญหาและอุปสรรค และความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐ รวมทั้งความต้องการในการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรของอุตสาหกรรมด้านการเกษตร ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT) ของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพพื้นฐาน โดยทั่วไปของอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ IMT-GT 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ศึกษา 3) ศึกษาความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่างๆ ของอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ศึกษา และ 4) เพื่อศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรของอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะเก็บข้อมูลพื้นฐานทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของอุตสาหกรรมหลักในพื้นที่ภาคใต้ และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้สำรวจจากการสอบถามโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรที่ประกอบธุรกิจแปรรูปยาง ปาล์ม น้ำมัน และอาหารทะเล จากฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมจังหวัดในพื้นที่ศึกษา โดยเลือกจังหวัดที่มีโรงงานแปรรูปในแต่ละประเภทมากที่สุด 4 อันดับ ได้แก่

1. อุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราและไม้ยาง เก็บข้อมูลจากจังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และตรัง
2. อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน เก็บข้อมูลจากจังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี ชุมพร และตรัง
3. อุตสาหกรรมอาหารทะเลเก็บข้อมูลจากจังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี ปัตตานี และตรัง

ในการเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการทั้งสิ้น 121 ราย จากจำนวนสถานประกอบการที่ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 339 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.7 ของจำนวนที่ส่งไปทั้งหมด และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย จะเน้นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติอย่างง่าย เช่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการแจกแจงความถี่ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

5.1.1 สภาพทั่วไปของสถานประกอบการ

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

ระยะเวลาประกอบกิจการ : สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปมีระยะเวลาในการประกอบกิจการมากที่สุด เมื่อเทียบกับระยะเวลาในการประกอบกิจการของอุตสาหกรรมอาหารทะเล และปาล์มน้ำมัน โดยมีระยะเวลาประกอบกิจการของแต่ละประเภทอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป มีระยะเวลาประกอบกิจการเฉลี่ย 14.18 ปี ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล มีระยะเวลาประกอบกิจการเฉลี่ย 13.83 ปี สำหรับสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน พบว่า มีระยะเวลาประกอบกิจการเฉลี่ย 10.95 ปี

จำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการ : สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปมีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการมากที่สุด เมื่อเทียบกับจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการของอุตสาหกรรมอาหารทะเล และปาล์มน้ำมัน โดยมีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการของแต่ละประเภทอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการเฉลี่ย 121.61 ล้านบาท ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการเฉลี่ย 51.33 ล้านบาท สำหรับสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน พบว่า มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนเมื่อเริ่มกิจการเฉลี่ย 47.00 ล้านบาท

เงินทุนจดทะเบียนในปี 2551 : สถานประกอบการมีเงินทุนจดทะเบียนเพิ่มขึ้นในทุกอุตสาหกรรม โดยในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป อุตสาหกรรมอาหารทะเล และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนในปี 2551 เฉลี่ย 197.53 317.18 และ 77.80 ตามลำดับ

จำนวนบุคลากรในสถานประกอบการ : จำนวนบุคลากรของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีมากกว่าอุตสาหกรรมยางพารา และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน โดยมีจำนวนบุคลากรเฉลี่ย 558.00 ขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพารา และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน มีจำนวนบุคลากรเฉลี่ย 234.62 และ 131.50 ตามลำดับ

2) กำลังการผลิต

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพารา มีกำลังการผลิตเฉลี่ย 67,743.16 ตันต่อปี อุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูป มีกำลังการผลิตเฉลี่ย 766,589.04 ลูกบาศก์ฟุตต่อปี สำหรับอุตสาหกรรมยางพาราที่เป็นผลิตภัณฑ์จากยาง มีกำลังการผลิตเฉลี่ย 801.25 ล้านชิ้นต่อปี

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 31.21 ตันต่อวัน สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 53.67 ตันต่อชั่วโมง

3) เหตุผลในการเลือกประกอบกิจการของสถานประกอบการ

สถานประกอบการทั้งอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพาราแปรรูป อุตสาหกรรมอาหารทะเล และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันให้เหตุผลในการเลือกประกอบกิจการของสถานประกอบการเนื่องจากสาเหตุส่วนใหญ่ มาจากการมีวัตถุดิบที่สามารถป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งพื้นที่ที่สถานประกอบการดำเนินกิจการอยู่นั้นตั้งอยู่ในแหล่งวัตถุดิบ

4) การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสถานประกอบการ

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม ซึ่งอาจจะมีการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ แตกต่างกันไปตามความต้องการของตลาด กล่าวคือ โดยสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปนั้นมีการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ โดยสัดส่วนของการจำหน่ายในต่างประเทศค่อนข้างสูงกว่าในประเทศ มีตลาดรองรับสำคัญๆ ได้แก่ จีน มาเลเซีย และญี่ปุ่น ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ครั้งหนึ่งที่มีการจำหน่ายในประเทศ ส่วนการจำหน่ายในต่างประเทศ มีตลาดรองรับสำคัญๆ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และกลุ่มยุโรป สำหรับสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่มีการจำหน่ายในประเทศ

5.1.2 ปัญหาและอุปสรรคของสถานประกอบการ

ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมในด้านต่างๆ มีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1) ปัญหาของผู้บริหาร

ผู้บริหารสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันประสบปัญหาทางด้านวิชาการมากที่สุด โดยเฉพาะวิชาการด้านเทคโนโลยี การจัดการสิ่งแวดล้อม พลังงาน และขบวนการผลิต สำหรับปัญหาด้านการขาดประสบการณ์ด้านบริหาร พบว่า ผู้บริหารของสถานประกอบการทั้ง 3 ประเภทอุตสาหกรรมประสบปัญหาค่อนข้างน้อย

2) ปัญหาด้านการผลิต

ปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการขาดแคลน ราคาของวัตถุดิบแพง เป็นปัญหาที่สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมประสบมากเหมือนกัน โดยวัตถุดิบที่ขาดแคลนมีความแตกต่างกันตามประเภทของอุตสาหกรรมการผลิต อาทิ การขาดแคลนวัตถุดิบไม้ท่อนยางพารา ในอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูป การขาดแคลนกุ้ง หมึก ปลาหูฉลาม ใน

อุตสาหกรรมอาหารทะเล และการขาดแคลนผลปาล์ม ทะลายปาล์มสด ในอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน เป็นต้น

3) ปัญหาด้านการตลาด

ปัญหาด้านการตลาดที่สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมประสบมากที่สุด คือ ปัญหาสภาพการแข่งขันรุนแรง ปัญหาไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า ราคาขายสินค้าต่ำเกินไป และปัญหาด้านทุนทางการตลาดสูง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ซึ่งประสบปัญหาดังกล่าวในสัดส่วนค่อนข้างสูงกว่าสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และอุตสาหกรรมอาหารทะเล

4) ปัญหาด้านการเงิน การลงทุน

ปัญหาการขาดสภาพคล่องเป็นปัญหาที่มีสัดส่วนเกิดขึ้นกับสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูป และอุตสาหกรรมอาหารทะเลมากที่สุด ในขณะที่ปัญหาขาดแคลนเงินทุนเกิดขึ้นกับสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมากที่สุด

5) ปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์การ

ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรหรือแรงงาน เป็นปัญหาที่สถานประกอบการในทุกอุตสาหกรรมประสบเหมือนกัน โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูปที่มีสัดส่วนของปัญหาดังกล่าวค่อนข้างมาก

5.1.3 ความต้องการสนับสนุนจากภาครัฐของสถานประกอบการ

ข้อมูลความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการผลิต ด้านการตลาด การเงินและการลงทุน และด้านอื่น ๆ พบว่า

1) การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูปร้อยละ 50 เคยได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ ในขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลไม่เคยได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันที่ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐในสัดส่วนน้อย

2) ความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิต

กว่าครึ่งหนึ่งของสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูป และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการผลิต ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล มากกว่าครึ่งไม่ต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐ สำหรับลักษณะของความต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมนั้น พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูปต้องการ

ให้สนับสนุนการฝึกอบรมให้ความรู้แก่พนักงานมากที่สุด สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลต้องการให้สนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และความรู้ทั่วไปมากที่สุด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันต้องการให้สนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับปาล์มน้ำมันแก่เกษตรกรมากที่สุด

3) ความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาด

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปมากกว่าครึ่งมีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการตลาด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล มากกว่าครึ่งไม่ต้องการการสนับสนุนด้านการผลิตจากภาครัฐ สำหรับลักษณะของความต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดของสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรม พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป มีความต้องการการสนับสนุนการส่งเสริมตลาดภายใน-นอกประเทศ/ลดข้อจำกัดในการขยายตลาด และเปิดตลาดใหม่ๆ/ออกบูธแสดงสินค้ามากที่สุด สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความต้องการการสนับสนุนการจัดหาช่องทางจำหน่ายใหม่ๆ/การสนับสนุนทางการตลาดมากที่สุด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีความต้องการการสนับสนุนให้รัฐ/ผู้ซึ่งมีส่วนในการกำหนดราคาตลาดมากที่สุด ตามลำดับ

4) ความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุน

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมากกว่าครึ่ง มีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการเงินการลงทุน ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ไม่ต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุนจากภาครัฐ สำหรับลักษณะของความต้องการการสนับสนุนด้านการเงินการลงทุน พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูปมีความต้องการการสนับสนุนให้รัฐส่งเสริมการลงทุน/อุดหนุนเงินทุนมากที่สุด สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความต้องการการสนับสนุนเรื่องเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำมากที่สุด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีความต้องการการสนับสนุนเรื่องสนับสนุนเงินลงทุนมากที่สุด

5) ความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ

สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ไม่มีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านอื่นๆ มีเพียงส่วนน้อยที่มีความต้องการ ลักษณะความต้องการการสนับสนุนด้านอื่นๆ พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและ ไม้ยางแปรรูป และสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล มีความต้องการการสนับสนุนกฎหมายแรงงานต่างด้าว และจัดหาแรงงานต่างด้าวที่มีต้นทุนต่ำมากที่สุด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน มีความต้องการ

การสนับสนุนปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ตระหนักถึงระบบการทำงาน/การพัฒนาตัวเอง และควบคุมจุดรับซื้อของพ่อค้าคนกลาง ตามลำดับ

5.1.4 ความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรของสถานประกอบการ

1) ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้บริหารระดับสูง

สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงมีสัดส่วนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของสถานประกอบการทั้งหมด โดยสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีความต้องการในสัดส่วนมากที่สุด สำหรับลักษณะความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง พบว่า สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมการบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำมากที่สุด เหมือนกัน

2) ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้บริหารระดับกลาง

สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมมากกว่าครึ่งหนึ่งมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลาง โดยมีลักษณะความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลาง พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ต้องการพัฒนาฝึกอบรมการบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำมากที่สุด สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ต้องการพัฒนาฝึกอบรมด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน มากที่สุด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ต้องการพัฒนาฝึกอบรมการบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำ ทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง และทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสาร มากที่สุด

3) ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับผู้บริหารระดับต้น

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่ มีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับต้น ในขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับต้นค่อนข้างน้อย โดยมีลักษณะความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับต้น พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ต้องการพัฒนาฝึกอบรมการบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำมากที่สุด สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ต้องการพัฒนาฝึกอบรมทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสารมากที่สุด และสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ต้องการพัฒนาฝึกอบรมทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา/ทักษะเฉพาะทาง มากที่สุด

4) ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับพนักงานทั่วไป

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปส่วนใหญ่ มีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไป ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันกว่าครึ่ง มีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไป ในขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไปค่อนข้างน้อย โดยลักษณะความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานทั่วไป พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ต้องการพัฒนาฝึกอบรมทักษะด้านคอมพิวเตอร์/การประสานงาน/การสื่อสารมากที่สุด สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลต้องการพัฒนาฝึกอบรมการผลิตที่มีประสิทธิภาพ/การตลาด-การเงิน/การลดต้นทุน ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันต้องการพัฒนาฝึกอบรมเทคนิคการทำงาน/การปรับตัว/กล้าแสดงออกมากที่สุด

5) ความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรระดับพนักงานระดับล่าง

สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันกว่าครึ่งหนึ่งมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานระดับล่าง ในขณะที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลมีความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานระดับล่างค่อนข้างน้อย โดยลักษณะความต้องการในการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในตำแหน่งพนักงานระดับล่าง พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูปต้องการพัฒนาฝึกอบรมการจัดการระบบทำงานให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย/ความปลอดภัย สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลต้องการพัฒนาฝึกอบรมด้านวิชาชีพ/สวัสดิการที่เกี่ยวกับพนักงานมากที่สุด ส่วนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันต้องการพัฒนาฝึกอบรมเกี่ยวกับทัศนคติที่ดีในการทำงาน/จิตสำนึกที่ดี ความรู้เกี่ยวกับโรงงานมากที่สุด

6) ความคิดเห็นอื่นๆ

สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมมีการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการขอการสนับสนุนหรือการเข้าไปช่วยเหลือของภาครัฐที่มีต่อธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นของการขาดแคลนแรงงาน วัตถุดิบ ปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ตลอดจนการช่วยเหลือในเรื่องการพัฒนาความรู้ด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรในสถานประกอบการ เป็นต้น

5.1 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบปัญหาทรัพยากรมนุษย์และองค์การของอุตสาหกรรมเกษตรส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรหรือแรงงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดความรู้ และปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดทักษะ ตามลำดับ ซึ่งเป็นปัญหาที่สถานประกอบการต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการเพิ่มความรู้แก่บุคลากรและแรงงานในแต่ละระดับ โดยเฉพาะความรู้ที่จะสนับสนุนด้านการผลิตของสถานประกอบการแต่ละประเภท ดังนั้น จากผลการวิจัยดังกล่าว จึงได้เสนอแนะแนวทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะที่มีต่อภาครัฐ

1) จัดอันดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมเกษตรหลัก ในพื้นที่ IMT-GT เพื่อประเมินความต้องการในการสนับสนุน และแก้ไขปัญหามาได้ตรงกับความต้องการของแต่ละประเภทอุตสาหกรรม ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ ประเด็นปัญหาสำคัญ ที่สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมประสบ และรัฐควรเข้าไปช่วยเหลือ แยกตามลักษณะงานและประเภทอุตสาหกรรม ดังนี้

1.1) ด้านการผลิต ซึ่งสถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมประสบกับปัญหาค้ำค้ำคลั่งกัน ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ วัตถุดิบมีราคาแพง การลดต้นทุนทำได้ยาก และเทคโนโลยีสมัยใหม่ราคาสูง

1.2) ด้านการตลาด ปัญหาที่สถานประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมประสบเป็นอันดับต้นๆ เหมือนกัน คือ สภาพการแข่งขันที่รุนแรง ส่วนปัญหาอื่นๆ แต่สถานประกอบการประสบแตกต่างกัน กล่าวคือ

- สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ประสบกับปัญหาต่างๆ เรียงตามลำดับ 5 อันดับแรก ได้แก่ สภาพการแข่งขันที่รุนแรง ปัญหาต้นทุนทางการตลาดสูง ปัญหาการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาด/ภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาขาดการวิจัยตลาด และปัญหาไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า

- สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ประสบกับปัญหาต่างๆ เรียงตามลำดับ 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาสภาพการแข่งขันรุนแรง ปัญหาไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า ปัญหาราคาขายสินค้าต่ำเกินไป ปัญหาต้นทุนทางการตลาดสูง และปัญหาการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาด

- สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ประสบกับปัญหาต่างๆ เรียงตามลำดับ 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาสภาพการแข่งขันรุนแรง ปัญหาไม่มีอำนาจในการกำหนด

ราคาสินค้า ปัญหาราคาขายสินค้าต่ำเกินไป ปัญหาต้นทุนทางการตลาดสูง และปัญหาขาดช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ

1.3) ด้านการเงินการลงทุน ปัญหาการขาดสภาพคล่องเป็นปัญหาที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป และอุตสาหกรรมอาหารทะเลประสมมากที่สุด ในขณะที่ปัญหาขาดแคลนเงินทุนเป็นปัญหาที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันประสมมากที่สุด

1.4) ด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์กร ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรหรือแรงงาน เป็นปัญหาที่สถานประกอบการในทุกอุตสาหกรรมประสมมากเหมือนกัน ส่วนปัญหาอื่นๆ แต่สถานประกอบการประสมแตกต่างกัน กล่าวคือ

- สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ประสมกับปัญหาต่างๆ เรียงตามลำดับ 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนบุคลากร/แรงงาน ปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดทักษะ ปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดความรู้ ปัญหาโครงสร้างองค์กรไม่เอื้อต่อการพัฒนางาน และปัญหากฎหมายแรงงาน

- สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ประสมกับปัญหาต่างๆ เรียงตามลำดับ 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนบุคลากร/แรงงาน บุคลากร/แรงงานขาดความรู้ ปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดทักษะ ปัญหาเกี่ยวกับค่าจ้าง และปัญหากฎหมายแรงงาน

- สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ประสมกับปัญหาต่างๆ เรียงตามลำดับ 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนบุคลากร/แรงงาน ปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดความรู้ ปัญหาบุคลากร/แรงงานขาดทักษะ ปัญหาบุคลากร/แรงงานมีทัศนคติเชิงลบ และปัญหาโครงสร้างองค์กรไม่เอื้อต่อการพัฒนางาน

2) ปัญหาทรัพยากรมนุษย์ ที่สถานประกอบการต้องการการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมนั้น ควรมีการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่บุคลากรในทุกระดับ ตามความจำเป็นและเหมาะสมของแต่ละระดับของบุคลากรและแรงงานนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นไปในลักษณะที่เกิดจากความต้องการของสถานประกอบการอย่างแท้จริง อาทิเช่น

- สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางแปรรูป ต้องการการฝึกอบรมบุคลากรตำแหน่งพนักงานทั่วไปมากที่สุด โดยเฉพาะทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การประสานงาน และการสื่อสาร

- สถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ต้องการการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางมากที่สุด โดยเฉพาะทักษะด้านภาษา เช่น อังกฤษ จีน และการบริหารเชิงกลยุทธ์/การพัฒนา/การจูงใจ/ภาวะผู้นำ เป็นต้น

- สถานประกอบการในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันต้องการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากร
ตำแหน่งผู้บริหารระดับต้นมากที่สุด โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา ทักษะเฉพาะ
ทางที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม เป็นต้น

5.2.2 ข้อเสนอแนะที่มีต่อสถานประกอบการ

1) ความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐนั้นควรเป็นความต้องการที่เกิดขึ้นอย่าง
แท้จริงตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถานประกอบการ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหา
ต่างๆ ที่เกิด และสามารถตรวจสอบได้

2) สถานประกอบการที่มีความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐ ต้องให้ความ
ร่วมมือกับกิจกรรมต่างๆ ของภาครัฐ และมีการประสานงานระหว่างภาครัฐกับหน่วยงานอย่าง
ต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ตรงตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างตรงประเด็น

บรรณานุกรม

- กรมการค้าภายใน. 2550. การผลิตการตลาดปาล์มน้ำมัน ปี 2550. กระทรวงพาณิชย์. 33 หน้า.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. 2550. แผนแม่บทอุตสาหกรรมยางพาราและผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม.
- กองแผนงานและสารสนเทศ. 2548. ทิศทางและประมาณการความต้องการแรงงานฝีมืออุตสาหกรรมหลักของประเทศไทย พ.ศ.2547-2552. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน.
- ทวี ศรีสุคนธ์. 2550. ส่งเสริมไบโอดีเซล หรือฆ่าหมู่น้ำมันปาล์ม. มติชน วันพฤหัสบดีที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2550.
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, "ลักษณะและรูปแบบการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออก," ทิศทางการส่งออกและลงทุน เล่ม 3, กรุงเทพฯ : บริษัท เปรียว จำกัด, 2543 ,หน้า 141-143.คำไข การผลิตอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออก อาหารทะเลแช่แข็ง.
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. 2543. "ลักษณะและรูปแบบการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออก," ทิศทางการส่งออกและลงทุน เล่ม 3, กรุงเทพฯ: บริษัท เปรียว จำกัด
- นางสาวกัญญาวิวี บุญดี. 2549. การตลาดของอุตสาหกรรมสัตว์น้ำแช่แข็ง.สงขลา : สัมมนาปริญญาตรี ภาควิชาประมง คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วงศ์จักร ทรัพย์เจริญวงศ์. 2544. นโยบายในการแก้ไขปัญหาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศไทย จากเขตการค้าเสรีอาเซียน. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์วิจัย สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์. 2543. รายงานหลัก “ตัวชี้วัดประสิทธิภาพอุตสาหกรรมอาหารไทย” (อุตสาหกรรมกุ้งแช่แข็งและปลาหมึกแช่แข็ง) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. 2550. ปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.
- สำนักงานบริหารการนำเข้าส่งออกสินค้าทั่วไป กลุ่มวิเคราะห์สินค้า. 2551. การส่งออกไม้และไม้แปรรูป (ไม้ยางพารา ไม้สน ไม้สวนป่า). กรุงเทพฯ: กรมการค้าต่างประเทศ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2550. แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม (ปี 2551-2555). กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 25 หน้า. (อัดสำเนา)

Website

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. 2550. www.diw.go.th

กรมวิชาการเกษตร. 2550. www.doa.go.th

กรมศุลกากร. 2550. www.customs.go.th

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2547. www.moac.go.th

กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา. <http://www.fas.usda.gov/oliseeds/>

เครือข่ายวิสาหกิจปาล์มน้ำมันจังหวัดชุมพร. 2550. songkhlato.com

ชาคริต สิริสิงห. 2550. ยาง กระบวนการผลิตและการทดสอบ. [ออนไลน์] URL : <http://www.se-ed.com/eshop//Book/BookDetail.aspx?No=9789742296346&TypeMCode=BK&ProdMCode=%E0%B8%A7%E0%B8%A8> [ค้นวันที่ 31 มี.ค. 2551]

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้. 2550. www.bot.or.th/bothomepage/BankAtWork/AboutBOT/Organize/Southern.htm - 23k

บรรณาธิการโฟกัสรายสัปดาห์. 2548. www.songkhlato.com

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ. 2550 <http://www.nidambel1.net/ekonomiz/2007q4/2007december10p6.htm>

บริษัท แอโกรเวลท์ จำกัด. 2543. แนวทางการพัฒนายางพารา. กรุงเทพฯ : [ออนไลน์] URL : <http://www.agrowealth.com/agrowealth/library/libraryview.php?id=85>

บริษัท แอโกรเวลท์ จำกัด. 2543. อุตสาหกรรมการแปรรูปยางพารา. กรุงเทพฯ : [ออนไลน์] URL : <http://www.agrowealth.com/agrowealth/library/libraryview.php?id=85>

บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. 2550. ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลปี'50 เร่งปรับตัว...ปรับผลิตภัณฑ์จะขยายตลาด.[ออนไลน์]URL : <http://www.marinerthai.com/webboard/show.php?Category=news&No=2832> [ค้นวันที่ 8 มี.ค.2551]

ประดิษฐ์ ชาสมบัติ. 2550. ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมภูมิภาค <http://research.mol.go.th/prg/eachview.php?okey=GEKP4A2&prg=viewrech.php&Page=29>

เมธาวิ มานิต. 2549. ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ชี้ส่งออกกุ้งขยายตัวแต่เจอการแข่งขัน. [ออนไลน์] URL : http://agro.psu.ac.th/index.php?option=com_cotent&task=view&id=223&Itemid=113. [ค้นวันที่ 7 มี.ค.2551]

เรืองโร โตกฤษณะ.2535. ปัญหาและแนวโน้มของอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง. [ออนไลน์] URL : http://www.tdri.or.th/y92k_abs.htm [ค้นวันที่ 7 มี.ค.2551]

ศูนย์เครือข่ายการศึกษาและประสานการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีสารสนเทศ

เพื่อพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมที่ปลอดภัย www.cedis.or.th

ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี. 2550. www.doa.go.th/palm/index.htm

ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. 2550. www.oie.go.th/industrystatus1

สมาคมธุรกิจไม้ยางพาราไทย. 2550. www.tpa-rubberwood.org/application.php

สยามรัฐ. 2549. “ประมงไทย” ในสถานการณ์น้ำมันแพง และปัญหาแรงงาน. [ออนไลน์]URL : <http://www.marinerthai.com/webboard/show.php?Category=news&No=2832> [ค้นวันที่ 7 มี.ค.2551]

สำนักงานการค้าภายในจังหวัดชุมพร. 2550. www.dit.go.th/Chumpon/index.asp

สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2550. www.suratthani.doae.go.th

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550. [ออนไลน์] URL http://www.nesdb.go.th/Portals/0/tasks/dev_ability/Profile/industry [ค้นวันที่ 7 มี.ค.2551]

สำนักงานเศรษฐกิจเกษตร เขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2550 www.oae.go.th/zone/zone8/Templates/index.dwt

สำนักงานเศรษฐกิจเกษตร. 2550. www.oae.go.th

สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์. 2548. www.moc.go.th/MocCMS

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. 2550. www.bangkokbiznews.com

หนังสือพิมพ์ข่าวสด. 2549. www.matichon.co.th/khaosod

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง การสำรวจสภาพปัญหาและอุปสรรค และความต้องการในการสนับสนุนจาก
ภาครัฐรวมทั้งความต้องการในการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรของอุตสาหกรรมด้านการเกษตร
ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT) ของไทย

ชื่อสถานประกอบการ.....

ที่ตั้ง ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม.....เบอร์โทรศัพท์.....

ตำแหน่ง.....

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปของสถานประกอบการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคสำคัญของสถานประกอบการในด้านต่าง ๆ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่าง ๆ ของสถานประกอบการ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความต้องการในการพัฒนา/ฝึกอบรมบุคลากรของสถานประกอบการ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือระบุลักษณะที่เป็นความจริงเกี่ยวกับสถานประกอบการของท่าน

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปของสถานประกอบการ

1.1. ประเภทสถานประกอบการ

() 1. อุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราและไม้ยาง

() 2. อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

() 3. อุตสาหกรรมอาหารทะเล

1.2 ปีที่เริ่มต้นดำเนินกิจการ.....

1.3 เงินทุนจดทะเบียน (เมื่อเริ่มกิจการ).....ล้านบาท

1.4 เงินทุนจดทะเบียน (ปัจจุบัน).....ล้านบาท

1.5 กำลังการผลิตของโรงงาน.....

1.6 สาเหตุที่สถานประกอบการของท่านตัดสินใจประกอบอุตสาหกรรมดังกล่าว (ระบุ)

1.....

2.....

3.....

1.7 จำนวนบุคลากรทั้งหมดในสถานประกอบการของท่าน.....คน

1. ผู้บริหารระดับสูง (กรรมการผู้จัดการ, ผู้จัดการ)คน

2. ผู้บริหารระดับกลาง (หัวหน้างาน).....คน
 3. บุคลากรในสำนักงาน.....คน
 4. บุคลากรในโรงงาน.....คน

1.8 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสถานประกอบการ

- () 1. ในประเทศ.....%
 () 2. ต่างประเทศ.....% ระบุประเทศหลัก.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคสำคัญของสถานประกอบการในด้านต่าง ๆ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับปัญหาของสถานประกอบการของท่าน และ
 โปรดระบุลักษณะของปัญหา

ปัญหาของสถานประกอบการ	มี	ไม่มี	โปรดระบุลักษณะของปัญหา
1. ปัญหาของผู้บริหาร			
1.1 ขาดความรู้ทางวิชาการ			ระบุความรู้ที่ขาด.....
1.2 ขาดประสบการณ์ด้านบริหาร			
1.3 อื่นๆ (ระบุ).....			
2. ปัญหาทางด้านการผลิต			
2.1 ขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องจักร และ เครื่องมือที่ทันสมัย			
2.2 กระบวนการผลิตขาดประสิทธิภาพ			
2.3 ขาดแคลนเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัย			
2.4 เทคโนโลยีสมัยใหม่ราคาสูงเกินไป			
2.5 ขาดแคลนวัตถุดิบ			ระบุชนิดวัตถุดิบที่ขาดแคลน.....
2.6 วัตถุดิบมีราคาแพง			
2.7 การลดต้นทุนการผลิตทำได้ยาก			
2.8 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทน			ระบุปัญหา.....

ปัญหาของสถานประกอบการ	มี	ไม่มี	โปรดระบุลักษณะของปัญหา
2.9 ข้อจำกัดทางด้านกฎระเบียบ/กฎหมาย			ระบุ.....
2.10 ขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์			
2.11 การซ่อมบำรุงและดูแลเครื่องจักรขาดประสิทธิภาพ			
2.12 ปัญหาคุณภาพสินค้า			ระบุ.....
2.13 ปัญหาเกี่ยวกับการทำ ISO 9000 และ 14000 หรือระบบคุณภาพอื่นๆ			ระบุ.....
2.14 ขาดการวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพทางการผลิต			
2.15 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม			ระบุ.....
2.16 อื่นๆ (ระบุ).....			
3.ปัญหาทางการตลาด			
3.1 ไม่มีการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่ชัดเจน			
3.2 ไม่ทราบความต้องการของตลาด			
3.3 สภาพการแข่งขันรุนแรง			
3.4 ไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า			
3.5 ราคาขายสินค้าต่ำเกินไป			
3.6 ช่องทางการจัดจำหน่ายน้อยเกินไป			
3.7 ขาดช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ			
3.8 ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาด			ระบุ.....
3.9 ปัญหาการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาด/ภาวะเศรษฐกิจ			

ปัญหาของสถานประกอบการ	มี	ไม่มี	โปรดระบุลักษณะของปัญหา
3.10 ปัญหาต้นทุนทางการตลาดสูง			ระบุ.....
3.11 ขาดการวิจัยตลาด			
3.12 ไม่สามารถเปิดตลาดในต่างประเทศได้			
3.13 อื่นๆ (ระบุ).....			
4. ปัญหาทางการเงิน/การลงทุน			
4.1 ขาดการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน			
4.2 ขาดแคลนเงินทุน			
4.3 ขาดสภาพคล่อง			
4.4 ไม่มีระบบบัญชีมาตรฐาน			
4.5 อื่นๆ (ระบุ).....			
5. ปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์กร			
5.1 โครงสร้างองค์กรไม่เอื้อต่อการพัฒนางาน			
5.2 ขาดแคลนบุคลากร/แรงงาน			ระบุระดับบุคลากรที่ขาดแคลน.....
5.3 บุคลากร/แรงงานขาดความรู้			ระบุความรู้ที่บุคลากรขาด.....
5.4 บุคลากร/แรงงานขาดทักษะ			ระบุทักษะที่บุคลากรขาด.....
5.5 บุคลากร/แรงงานมีทัศนคติเชิงลบ			
5.6 ปัญหากฎหมายแรงงาน			ระบุ.....
5.7 ปัญหาเกี่ยวกับค่าจ้าง			ระบุ.....
5.8 ปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการ			ระบุ.....
5.9 อื่น ๆ.....			

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่าง ๆ ของสถานประกอบการ

3.1 สถานประกอบการของท่านเคยได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ หรือไม่

() 1. ไม่เคยได้รับความช่วยเหลือ

() 2. เคยได้รับความช่วยเหลือ

3.2 ความต้องการสนับสนุนจากภาครัฐของสถานประกอบการ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความต้องการสนับสนุนจากภาครัฐที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการของท่าน โปรดระบุลักษณะของความต้องการ

ความต้องการสนับสนุนจาก ภาครัฐของสถานประกอบการ	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	โปรดระบุลักษณะของความต้องการสนับสนุนจาก ภาครัฐ
1. ด้านการผลิต			1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
2. ด้านการตลาด			1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
3. ด้านการเงิน/การลงทุน			1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
4. อื่นๆ			1..... 2..... 3..... 4..... 5.....

หมายเหตุ ตัวอย่างการระบุความต้องการสนับสนุน เช่น ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ข้อมูลสนับสนุนการตลาด เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความต้องการในการพัฒนา/ฝึกอบรมบุคลากรของสถานประกอบการ

4.1 ความต้องการในการพัฒนา/ฝึกอบรมบุคลากรของสถานประกอบการจำแนกตามตำแหน่งงาน

ตำแหน่งงาน	ความต้องการพัฒนา		ประเด็นที่ต้องการพัฒนา/ฝึกอบรม
	ต้องการ	ไม่ต้องการ	
ผู้บริหารระดับสูง			1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
ผู้บริหารระดับกลาง			1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
ผู้บริหารระดับต้น			1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
พนักงานทั่วไป			1..... 2..... 3..... 4..... 5.....
พนักงานระดับล่าง			1..... 2..... 3..... 4..... 5.....

หมายเหตุ ตัวอย่างประเด็นที่ต้องการพัฒนา/ฝึกอบรม เช่น ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์
ทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร เป็นต้น

